

GMINA KWIDZYN

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn

Część A

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr ..... Rady Gminy Kwidzyn z dnia ..... roku w sprawie uchwalenia zmiany Uchwały Nr IX/43/2011 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn, zmienionej Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn

Wykonanie opracowania:

INPLUS Sp. z o. o.

10-686 Olsztyn

ul. Wilczyńskiego 25E/216

biuro@inplus.pl

www.inplus.pl

w konsorcjum z

Biuro Architektoniczno – Urbanistyczne BDK S.C.

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Marian Kopliński – główny projektant (nr uprawnień urbanistycznych 963/89),
Północna Okręgowa Izba Urbanistów (G-083/2002).

mgr inż. Anna Serguć

mgr inż. Piotr Gromelski

mgr inż. Sylwia Długosz

mgr inż. Maria Bohutyn

mgr inż. Arkadiusz Świder

mgr Szymon Truszczyński

**Zmianę studium wprowadzoną
zarządzeniem zastępczym Wojewody Pomorskiego
z dnia 15 maja 2018 r.- ZAŁĄCZNIK 2a do zarządzenia**

opracowano w:

Biurze Architektoniczno - Urbanistycznym "BDK" s.c.
10-686 Olsztyn, ul. Wilczyńskiego 6G/3

Zespół autorski w składzie:

mgr inż. Adam Syczewski
mgr inż. Michał Karol Sobieraj (POIU Nr G-291/2012)
mgr Marzena Belowska

Wszystkie zmiany w tekście jednolitym studium związane z wprowadzeniem do studium udokumentowanych złóż kopalin, zarządzeniem zastępczym Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2018r. w sprawie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalin do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn (zgodnie z §96 i 208 z dnia 9 czerwca 2011 r. prawa geologicznego i górniczego (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126)), wyróżnione są kolorem niebieskim.

Nie wyróżniono korekty numeracji stron.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

(opracowana na podstawie Uchwały Nr IX/47/19 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 29.05.2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Uchwały Nr IX/43/2011 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn, zmienionej Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn)

CKK ARCHITEKCI Sp. z o.o. Sp. K.
81-389 Gdynia, ul. Świętojańska 87/14

Zespół autorski zmiany SUIKZP 2020 r.:

mgr inż. arch. Małgorzata Ossowska – główny projektant, upr. urb. 1617/01

inż. Kuba Wandachowicz

mgr inż. Arkadiusz Świder – opracowanie przyrodnicze

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn, została opracowana przez CKK ARCHITEKCI Sp. z o.o. Sp. K. z siedzibą w Gdyni, główny projektant mgr inż. arch. Małgorzata Ossowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą wprowadzenia udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego Górki oraz wyznaczenia obszaru pod wydobycie kruszywa naturalnego w obrębie geodezyjnym Górki.

Zmiany wyróżnione są kolorem czerwonym, nie wyróżniono korekty numeracji stron.

Spis treści

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy	8
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.....	10
2.1. Położenie w strukturze fizjograficznej.....	10
2.2. Budowa geologiczna	10
2.3. Geomorfologia (ukształtowanie powierzchni)	11
2.4. Wody powierzchniowe.....	12
2.5. Wody podziemne	14
2.6. Klimat	15
2.7. Gleby.....	15
2.8. Flora.....	16
2.9. Fauna.....	17
2.10. Obszary i obiekty objęte formami ochrony przyrody	17
2.10.1. Obszary chronionego krajobrazu.....	17
2.10.2. Pomniki przyrody	18
2.10.3. Obszary Natura 2000.....	19
2.10.4. Korytarze ekologiczne.....	19
2.11. Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	20
2.12. Leśna przestrzeń produkcyjna	20
2.13. Tereny zieleni urządzonej	21
2.14. Waloryzacja fizjograficzna gminy	21
2.15. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych.....	25
2.16. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	25
3. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych	26
3.1. Kopaliny	26
3.2. Wody podziemne	27
4. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	28
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	28
6. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków	

dóbr kultury współczesnej	29
6.1. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury	29
6.1.1. Rejestr zabytków – obiekty nieruchomości	29
6.1.2. Obiekty będące w ewidencji gminy Kwidzyn	31
6.1.3. Stanowiska archeologiczne	38
7. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców	42
7.1. Demografia	42
7.1.1. Stan ludności i ruch naturalny	42
7.1.2. Migracje	47
7.1.3. Struktura płci i wieku mieszkańców	48
7.1.4. Wykształcenie oraz źródła utrzymania ludności	52
Rozdział oparty na Narodowym Spisie Powszechnym 2002	52
7.2. Sfera gospodarcza	59
7.2.1. Działalność gospodarcza	59
7.2.2. Bezrobocie	61
7.2.3. Pracujący	63
7.3. Budżet gminy	64
7.4. Sfera społeczna	65
7.4.1. Mieszkalnictwo	65
7.4.2. Oświata	65
7.4.2.1. Przedszkola	65
7.4.2.2. Szkoły podstawowe	67
7.4.2.4. Szkoły średnie i ponadgimnazjalne	68
7.4.3. Ochrona zdrowia	69
7.4.4. Kultura	69
8. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	71
8.1. Zagrożenia naturalne	72
8.2. Zagrożenia antropogeniczne	73
9. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej	73
9.1. Infrastruktura techniczna	73
9.1.1. Zaopatrzenie w wodę	73
9.1.2. Kanalizacja sanitarna i deszczowa	74
9.1.3. Gospodarka odpadami	75
9.1.4. System elektroenergetyczny	76
9.2. Transport drogowy i kolejowy	77
9.2.1. Sieć drogowa	77
9.2.1.1. Drogi krajowe	78
9.2.1.2. Drogi wojewódzkie	79
9.2.1.3. Drogi powiatowe	79
9.2.1.4. Drogi gminne	80
9.2.2. Sieć kolejowa	83
9.2.3. Drogi wodne	83
9.2.4. Szlaki turystyczne	83

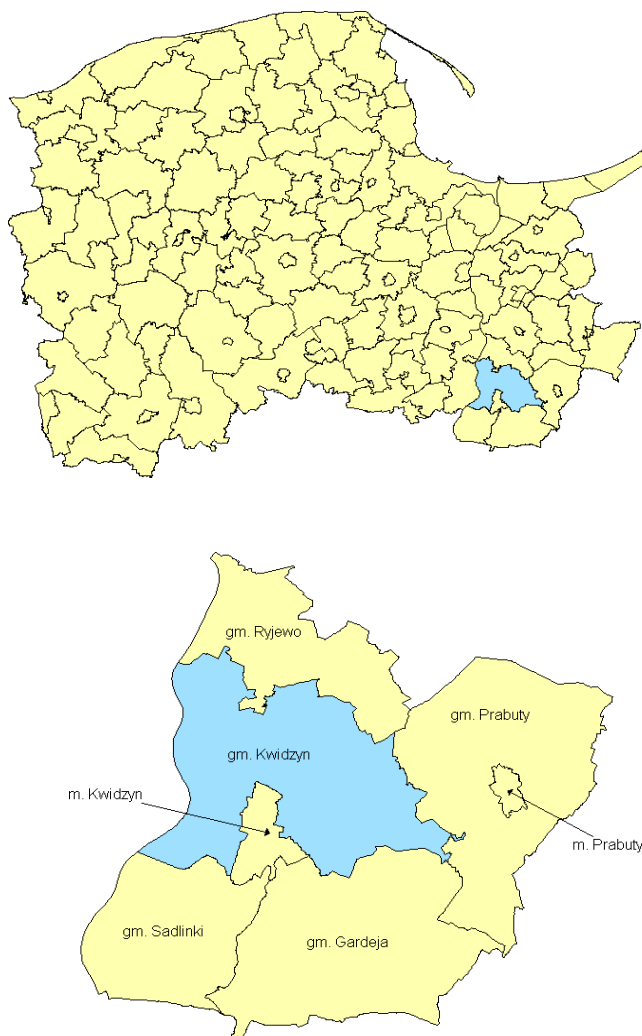
10. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	85
10.1. Struktura przestrzenna gminy.....	85
10.2. Bilans terenów.....	88
10.3. Sytuacja planistyczna.....	88
11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	90
12. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.....	92
13. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	92
14. Uwarunkowania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	93
BIBLIOGRAFIA:	97
Aneks do zmiany Studium (dotyczy terenu objętego uchwałą nr IX/47/19 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 29.05.2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Uchwały Nr IX/43/2011 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn, zmienionej Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn.....	97

1. Położenie i ogólna charakterystyka gminy

Gmina Kwidzyn położona jest w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego. W skład gminy wchodzi 28 sołectw: Baldram, Brachlewo, Brokowo, Bronno, Dankowo, Dubiel, Gniewskie Pole, Górki, Grabówko, Gurcz, Janowo, Kamionka, Korzeniewo, Licze, Lipianki, Mareza, Mareza Osiedle, Nowy Dwór, Obory, Ośno, Pastwa, Pawlice, Podzamcze, Rakowice, Rakowiec, Rozpędziny, Szałwinek, Tychnowy.

Powierzchnia gminy wynosi 20 660 ha i zamieszkuje ją 10 731 mieszkańców (stan na 30 czerwca 2009 r. wg danych ewidencji ludności Urzędu Gminy Kwidzyn), co stanowi 13,17 % mieszkańców powiatu kwidzyńskiego (81 433 mieszkańców) i 0,48% ludności województwa pomorskiego (2 219 512 mieszkańców).

Ryc.1. Położenie miasta na tle województwa pomorskiego i powiatu kwidzyńskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Kwidzyn sąsiaduje z gminami Gniew, Sadlinki, Ryjewo, Prabuty, Gardeja oraz miastem Kwidzyn. Zagospodarowanie terenów gmin sąsiednich niewiele różni się od zagospodarowania gminy Kwidzyn. Od strony gminy Sadlinki i Gardeja dominują tereny rolne, od strony gminy Prabuty znaczne kompleksy leśne, położone w granicach Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Od strony północnej gmina Kwidzyn graniczy z lasami (w części w granicach Ryjewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu) i terenami rolnymi gminy Ryjewo. Granicę zachodnią gminy Kwidzyn stanowi rzeka Wisła a po jej drugiej stronie rozpoczyna się gmina Gniew. Zagospodarowanie terenów sąsiednich gminy Gniew, to obszar Natura 2000 i korytarz ekologiczny (KE-10), zlokalizowane bezpośrednio przy rzece Wiśle oraz tereny rolnicze. W niewielkiej odległości od granic administracyjnych gminy, w miejscowości Opalenie, gmina Gniew ma w perspektywie ulokowanie elektrowni węglowej.

Przez gminę Kwidzyn przebiegają dwie drogi krajowe: nr 90 (Mała Karczma /Droga 1/ – Opalenie – Kwidzyn) i nr 55 (Nowy Dwór Gd. – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz - Stolno). Mimo to tylko droga nr 55 zapewnia dogodne połączenie z innymi większymi ośrodkami w regionie. Poważnym utrudnieniem komunikacyjnym gminy jest brak przeprawy mostowej na Wiśle na wysokości Kwidzyna (planowany termin realizacji inwestycji 2012r.). Najbliższe przeprawy mostowe znajdują się w Tczewie i Grudziądzu. Linia kolejowa przebiegająca przez gminę zapewnia połączenia z Toruniem i Malborkiem. Dodatkowo przez gminę przebiega linia kolejowa relacji Kwidzyn – Prabuty, niegdyś obsługująca ruch pasażerski, obecnie tylko towarowy.

Gmina Kwidzyn jest gminą o typowo rolniczym charakterze. Występują tutaj generalnie żyzne gleby klas bonitacyjnych I - IVa, co w połączeniu z korzystnymi warunkami klimatycznymi stwarza bardzo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa. Lasy na terenie gminy zajmują powierzchnię 4 783 ha, co stanowi 23,15 % powierzchni całej gminy; są to lasy głównie zaliczane do lasów mieszanych bukowo – dębowo – grabowych z domieszką lipy i klonu. Na glebach wilgotnych przeważa olsza i jesion. Lasy iglaste, zazwyczaj sosnowe z domieszką świerka, pokrywają obszary sandrowe. Przez obszar gminy przepływają rzeki Wisła i Liwa.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

2.1. Położenie w strukturze fizjograficznej.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (Kondracki J., 1994) gmina Kwidzyn położona jest w następujących jednostkach:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3),
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31),
- Podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie (314),
- Makroregiony: Dolina Dolnej Wisły (314.8), Pojezierze Iławskie (314.9),
- Mezo-regiony: Dolina Kwidzyńska (314.81),
- Mikroregiony: Mikroregion Kwidzyński (314.819), Mikroregion Ryjewski (314.815).

Przez centrum gminy z północy na południe przebiega granica pomiędzy dwoma makroregionami: Doliną Dolnej Wisły a Pojezierzem Iławskim.

2.2. Budowa geologiczna

Gmina Kwidzyn jest w obrębie antykliny mazursko – białoruskiej, będącej częścią synklinorium brzeźnego. Krystaliczne podłoże zbudowane z gnejsów pokrywają dwa kompleksy osadów: staropaleozoiczny oraz permio – mezozoiczny. Utwory tego ostatniego kompleksu przykryte są utworami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi, które mają decydujący wpływ na obecną rzeźbę terenu. Na powierzchni terenu odsłaniają się tylko utwory czwartorzędu, starsze znane są tylko z otworów badawczych.

Na osadach kompleksu staropaleozoicznego zbudowanego z mułowców i piaskowców leżą osady kompleksu permio – mezozoicznego. Są to węglanowe osady cechsztynu z poziomami soli kamiennej oraz piaszczysto – mułowcowo – ilaste osady triasu, jury i kredy. Najstarsze nawiercone utwory na terenie powiatu pochodzą z kredy górnej – są to margle, piaskowce i wapienie glaukonitowe.

Trzeciorząd reprezentowany jest przez utwory paleocenu i oligocenu. Są to głównie piaski, piaski margliste i glaukonitowe.

Na kompleks osadów czwartorzędowych składają się utwory zlodowceń południowo-, środkowo- i północnopolskich, rozdzielające je osady interglacjałów emskiego i mazowieckiego

oraz holocenu. Miąższość utworów czwartorzędowych waha się tutaj od 70 do 250 m. Są to głównie piaski, piaski ze żwirem, poszczególne poziomy glin zwałowych, ily, namuły, torfy i mady.

Na powierzchni terenu można zaobserwować głównie utwory zlodowacenia północnopolskiego, tworzące ukształtowanie powierzchni i sposób zagospodarowania tego obszaru. Są to głównie piaski i żwiry wodnolodowcowe, gliny zwałowe, ily i mułki zastoiskowe oraz piaski i mułki kemów. Na stromych krawędziach rynien występują gliny deluwialne. W dolinach rzek, misach jeziornych i zagłębieniach bezodpływowych występują holocenijskie piaski rzeczne, torfy i namuły torfiaste.

Po ostatecznym ustąpieniu lądolodu ukształtowały się dominujące obecnie cechy rzeźby terenu, głównie przepływ rzeczny dzisiejszej Wisły i poziomy tarasowe. Od schyłku plejstocenu, aż do chwili obecnej trwa proces przewiewania piasków i tworzenia wydmy występujących na powierzchni tarasów rzecznych, pól i poziomów sandrowych.

2.3. Geomorfologia (ukształtowanie powierzchni)

Obszar gminy położony jest na styku Doliny Dolnej Wisły i Pojezierza Iławskiego.

Na terenie gminy wyróżnia się następujące jednostki morfologiczne:

Dolina kwidzyńska - stanowi korytarz ekologiczny rangi międzynarodowej, zapewniający ciągłość i trwałość powiązań przyrodniczych, łączący obszar dorzecza Wisły z Zatoką Gdańską i Zalewem Wiślanym. Posiada również duże walory przyrodnicze i krajobrazowe, na które składa się między innymi: duży potencjał widokowy, bogactwo awifauny oraz różnorodność siedlisk związanych z występowaniem łąk, mokradeł, łąk.

Najwięcej cech naturalnych zachowanych jest na terasie zalewowej, oddzielonej od pozostałej części doliny wałem przeciwpowodziowym (dział wodny I rzędu); średnia szerokość terasy wynosi 395-500 m, miejscami (rejon Korzeniewa i Janowa) zwęża się do 50-150 m. W związku z płaskim dnem doliny występują tutaj utrudnienia związane z odpływem wód powierzchniowych. Charakterystyczny zaś jak dla dolin klimat powoduje zaleganie chłodnych mas powietrza, okresowo dużą wilgotność a także inwersje termiczne.

Strefa krawędziowa wysoczyzny morenowej – obszar obejmuje stok wysoczyzny w znacznej części zalesiony i porozcinany licznymi dolinami erozyjnymi oraz przylegający do niego zwarty kompleks lasów. Wśród typów siedliskowych lasów przewagę stanowi bór mieszany świeży z wyraźną dominacją sosny; z liczniej występujących gatunków można wymienić: buk, dąb, brzozę, olszę i świerk. Obszar ten stanowi część korytarza ekologicznego Wisły, jest bogato ukształtowany i stanowi teren o największych deniwelacjach na obszarze gminy (do 70 metrów).

Strefa wysoczyznowa północna - posiada dużą ilość terenów bezodpływowych w centralnej części, spełniających funkcję alimentacyjną w obiegu wody. Jej obszar ma słabo rozwiniętą sieć hydrologiczną, rzeźba terenu jest mało urozmaicona, falista. Teren w tej strefie generalnie nachylony jest w kierunku zachodnim i północnym. Skrajne różnice wysokości wynoszą ok. 15 m. Obszar rolniczy, o wysokim potencjale agroekologicznym, z przewagą gleb 2 i 4 kompleksu przydatności rolniczej; gleby słabsze występują dość licznie na obrzeżach terenów leśnych (kompleksy 6-7).

Strefa wysoczyznowa południowa - obszar zasilania, o słabo rozwiniętej sieci hydrograficznej, z dużym udziałem terenów bezodpływowych w centralnej części, spełniających funkcję alimentacyjną w obiegu wody. Rzeźba terenu na tym obszarze jest falista na północy, pagórkowata w części południowej, o deniwelacjach wynoszących około 20 m. Cechą charakterystyczną obszaru jest występowanie licznych oczek wodnych i małych torfowisk, które spełniają istotną rolę w alimentacji wody oraz zwiększają bioróżnorodność. Na obszarach rolniczych dominują grunty orne słabej i średniej jakości.

Strefa wododziałowa pojezierna – jest to strefa leśna o wysokich walorach przyrodniczych obejmująca tereny przy dziale wodnym I rzędu i łącząca się z ekosystemem Liwy, pełni funkcję korytarza łącznikowego lokalnej sieci ekologicznej. Jest to najwyższej położony obszar na terenie gminy z punktem kulminacyjnym na wysokości 117 m n.p.m.

Ekosystem Liwy – jest to korytarz ekologiczny łączący Zachodniomazurski Obszar Węzłowy (ECONET) z korytarzem ekologicznym Wisły. Posiada on zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Osią strefy jest erozyjna dolina Liwy z licznymi zakolami o stromych, zalesionych zboczach. Obszar o wysokich walorach przyrodniczych i bardzo wysokich walorach krajobrazowych, obejmujący dolinę Liwy wraz z przylegającymi do niej zwartymi kompleksami lasów. Z uwagi na swoją unikatowość został wydzielony jako oddzielna podstrefa.

2.4. Wody powierzchniowe

Gmina Kwidzyn leży w dorzeczu Wisły i rzek bezpośrednio uchodzących do niej. Obszar gminy położony jest w zlewni I rzędu - rzeki Wisły; oraz zlewni częściowej II rzędu – Liwy. Wisła jest najważniejszą rzeką na terenie gminy stanowiącą jednocześnie jej zachodnią granicę na odcinku 47,9 kilometrów. Dno doliny Wisły pochyla się z południa na północ od 16 do 10 m n.p.m. Charakterystycznym elementem doliny Wisły są szeregowe starorzecza. Wisła na wysokości Kwidzyna ma szerokość 400 – 500 m, a dno doliny wznosi się około 3 m powyżej poziomu wody w rzece. Koryto rzeki jest na wysokości gminy uregulowane i objęte wałami przeciwpowodziowymi. Przeciętne roczne wahania wody wynoszą od 4,5 do 5,5 m. Najniższy

stan wody występuje w grudniu i sporadycznie w lipcu, najwyższy zaś w kwietniu i marcu. Wody Wisły charakteryzują się znacznym natlenieniem oraz niską zawartością substancji organicznych, biogennych i mineralnych, jak również fenoli lotnych i metali. Wody Wisły w punkcie kontroli w Opaleniu w 2001 roku odpowiadały III klasie czystości. Przyczyną tego są pojawiające się w okresie zimowym wysokie stężenia rozpuszczonych substancji mineralnych, azotanów, fosforu ogólnego, zawiesiny ogólnej. Okresowo jakość wód w punkcie kontrolnym w Opaleniu znajduje się w II klasie czystości, jest to związane z systematyczną poprawą jakości wód.

Liwa – jest drugą co do wielkości rzeką na terenie gminy. Jest prawobrzeżnym dopływem Nogatu, decydującym o przepływie w rzece Nogat. Ciek bierze początek w ciągu niewielkich jezior na Pojezierzu Iławskim, natomiast uchodzi do Nogatu poniżej śluzy w Białej Górze. Rzeką przepływa przez cztery gminy powiatu kwidzyńskiego, a jej zlewnia o powierzchni 934 km² obejmuje trzy powiaty (kwidzyński, iławski i sztumski). Długość rzeki na terenie gminy wynosi 47,9 km. Charakteryzuje się gwałtownymi i nierównomiernymi spadkami. Jej koryto silnie meandruje, we wschodniej części gminy Liwa ma przebieg E – W, a na wysokości Kwidzyna okrąża go i zmienia swój bieg na S – N. Ze względu na duże walory przyrodnicze na części rzeki został utworzony Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy. Obejmuje on obszar 9841 ha i połączony jest w jeden system z Obszarem Chronionego Krajobrazu Jeziora Dzierżoń i Morawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Rzeką Liwa jest atrakcyjnym szlakiem kajakowym, a wzdłuż jej brzegów wyznaczony został szlak pieszy nazwany Szlakiem Napoleońskim.

Wody Liwy charakteryzują się dobrym natlenieniem, niską zawartością rozpuszczonych substancji nieorganicznych, umiarkowaną zawartością substancji organicznych, zawiesiny i związków azotu oraz dobrą jakością biologiczną.

Oprócz Wisły i Liwy na terenie gminy znajdują się jeszcze dwie rzeki: Wandówka (odcinek 7 km) i Cyganówka (odcinek 3 km).

Na terenie gminy znajduje się 8 jezior. Jednym z większych w gminie jest jezioro w miejscowości Brachlewo. Głębokość zbiorników wodnych waha się od 1,5 do 3 m. Pozostałe zbiorniki są niewielkie, ich powierzchnia wynosi kilka hektarów.

W poniższej tabeli został przedstawiony wykaz zbiorników wodnych na terenie gminy Kwidzyn.

Tab.1. Zbiorniki wodne na terenie gminy Kwidzyn.

Lp.	Nazwa zbiornika	Miejscowość	Powierzchnia (ha)	Maksymalna głębokość (m)
1.	jezioro Jeżewo	Brachlewo	18,3	2,5
2.	bez nazwy	Rakowiec	7,3	2,5
3.	bez nazwy	Ośno	5,5	1,5
4.	bez nazwy	Gniewskie Pole	4,8	2,0

Lp.	Nazwa zbiornika	Miejscowość	Powierzchnia (ha)	Maksymalna głębokość (m)
5.	bez nazwy	Licze	4,3	3,0
6.	bez nazwy	Rakowiec	2,9	2,0
7.	bez nazwy	Pastwa	2,6	1,5
8.	bez nazwy	Rakowiec	1,2	2,0

Źródło: Opracowanie własne

2.5. Wody podziemne

Na obszarze gminy występują następujące główne użytkowe piętra lub poziomy wodonośne:

- czwartorzędowe
- trzeciorzędowe
- górnokredowo – trzeciorzędowe

Utwory wodonośne czwartorzędowe zbudowane są z:

- holocenijskich piasków i żwirów rzecznych oraz stożków napływowych Liwy w dolinie Wisły,
- piasków lodowcowych i wodnolodowcowych zlodowacenia północnopolskiego,
- piasków i żwirów interglacjału emskiego, pradolinnych piasków i żwirów, w dolinie rzecznej z okresu interglacjału mazowieckiego.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne zbudowane jest z piasków neogeńskich i paleogeńskich. Miąższość ich wynosi około 50 m. Zwierciadło wody napięte, nawiercone na głębokości 125 – 140 m stabilizuje się na głębokości 30-48 m. Poziom ten eksploatowany jest na ujęciu komunalnym w Kamionce. Kompleks ten nie występuje w sposób ciągły, brak go w rejonie miejscowości Miłosna – Rozpędziny – Sadlinki, gdzie bezpośrednio pod utworami czwartorzędowymi leżą utwory węglanowo – krzemionkowe zaliczane do górnokredowo – trzeciorzędowego piętra wodonośnego.

Górnokredowe piętro wodonośne występuje w skałach węglanowo – krzemionkowych, wykształconych w postaci geiz piaszczystych, piaskowców oraz szczelinowych wapieni i margli.

Strop osadów górnej kredy występuje na wysokości 155 m ppm w Kwidzynie i pochyla się do 195 m ppm na północnym wschodzie. Zasilanie tego poziomu odbywa się przez ascenzję wód z głębszych partii systemu kredowego w strefach nieciągłości tektonicznych bądź drogą przesączania z młodszych poziomów oraz zasilania lateralnego. Z tego poziomu czerpie wodę ujęcie w Kamionce.

Wody gruntowe występują w piaskach wodnolodowcowych z okresu zlodowacenia północnopolskiego oraz w zagłębieniach powierzchni terenu, wypełnionych holocenijskimi

namułami i torfami. W dolinach Wisły, Liwy, i innych cieków występują w holoceńskich piaskach rzecznych, madach i torfach. Przeciętna miąższość tych utworów waha się od 5 do 10 m.

Niewielki fragment wschodniej części gminy zlokalizowany jest w obszarze najwyższej ochrony międzymorenowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 210 „Iława”.

2.6. Klimat

Klimat w gminie kształtują 2 podstawowe czynniki::

- oddziaływanie Morza Bałtyckiego
- ukształtowanie powierzchni terenu

Najwyższe temperatury w roku dochodzą do 33°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą w granicach 17,5 do 18°C, a najzimniejszym luty, -35°C (temperatura zanotowana w Prabutach). Liczba dni z opadami wynosi w roku 160-170. Opad atmosferyczny waha się w granicach ok. 500 mm. Liczba dni z opadami śniegu wynosi ok. 30 – 40 a liczba dni z pokrywą śnieżną 60 –70. Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni.

Na całym obszarze latem i wiosną dominują wiatry zachodnie. Jesienią i zimą przeważają wiatry północno - zachodnie i zachodnie.

Największe średnie zachmurzenie przypada na listopad, grudzień i styczeń i wynosi od 6,0 do 8,3 punktów, według skali dziesięciopunktowej. Najbardziej pogodnym miesiącem jest czerwiec ze średnim wskaźnikiem 5,8. W ciągu roku występuje przeciętnie 29 dni pogodnych ze średnim zachmurzeniem poniżej 2.

Według podziału Kwiecień i Tarnowskiej (1974) na krainy klimatyczne, rejon gminy Kwidzyn leży w Krainie Żuław i Doliny Dolnej Wisły.

Krainę Żuław i Doliny Dolnej Wisły cechuje stosunkowo wysoka średnia roczna amplituda temperatury powietrza. W okolicach Kwidzyna zaznacza się najwyższa średnia roczna amplituda temperatury powietrza wynosząca 20°C. Rocznie w Kwidzynie notuje się ok. 520 mm opadów, w okresie wegetacyjnym ok. 380 mm. Sumy miesięczne i roczne opadów atmosferycznych są najniższe w całym województwie pomorskim. Jest to obszar deficytu opadowego.

2.7. Gleby

Gleby na terenie gminy charakteryzują się dużą różnorodnością, na co bezpośredni wpływ ma urozmaicona rzeźba terenu i złożona budowa geologiczna. Generalnie, są to gleby żyzne, zaliczane do klas bonitacyjnych I – IVa, co w połączeniu z korzystnymi warunkami klimatycznymi stwarza bardzo dobre warunki dla rozwoju rolnictwa. Gleby najwyższych klas

położone są przeważnie w dolinie Wisły i na północ od Kwidzyna. Przez swoje podobieństwo do Żuław Wiślanych teren zwany jest często „Żuławami Kwidzyńskimi”. W dnie doliny zalegają głównie utworu aluwialne (mady) oraz miejscami torfy.

Cała dolina ze względu na bardzo urodzajne gleby jest intensywnie użytkowana rolniczo. Wyjątkiem jest terasa zalewowa Wisły oddzielona od pozostałej doliny wałem przeciwpowodziowym, gdzie dominują zespoły roślinności trawiastej oraz siedliska wodolubnej roślinności przybrzeżnej i olsy

Biuro planowania przestrzennego w Słupsku na podstawie badań przeprowadzonych przez IUNiG w Puławach opracowało podział województwa pomorskiego na rejony rolnicze w zależności od ich przydatności do produkcji rolnej. Według tego podziału gmina Kwidzyn znajduje się w obrębie dwóch podrejonów:

- Żuławy i Dolina Kwidzyńska - pokrywę stanowią tu głównie mady pochodzenia aluwialnego zaliczane do najżyźniejszych gleb w Polsce. Przeważają mady brunatne i szarobrunatne, rzadziej czarne ziemie – ciężkie, głębokie i średnio głębokie. Gleby te charakteryzują się występowaniem próchnicy w całym profilu glebowym. Odczyn gleb jest obojętny lub lekko kwaśny. Największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu 2. – pszenne dobre z dużym udziałem kompleksu 1. – pszenne bardzo dobre. Do rejonu tego można też zaliczyć gleby kompleksu 4. – pszenno – żytnie, 3. – pszenne wadliwe i 8. – zbożowo – pastewne mocnego,
- rejonu położonego w północno – zachodniej części pojezierza Iławskiego. Pokrywę glebową tworzą tu głównie gleby brunatne wylugowane oraz bielcowe utworzone z piasków gliniastych na glinach i piaskach całkowitych. Charakteryzują się one odczynem lekko kwaśnym i kwaśnym, dużą przepuszczalnością oraz średnią i niską zasobnością składników pokarmowych. Do dominujących kompleksów gruntów ornych zalicza się kompleksy: 4. – żytni bardzo dobry, 5. – żytni dobry oraz 6. - żytni słaby. W okolicach Kwidzyna występują najlepsze warunki glebowe. Rejon ten jest predysponowany do uprawy jęczmienia, żyta oraz ziemniaków.

2.8. Flora

Lasy – na terenie gminy zajmują one powierzchnię 4 571 ha. Lasy gminy Kwidzyn położone są w Krainie Bałtyckiej w dzielnicy Pojezierze Iławsko – Brodnickie. Dzielnica ta została wyodrębniona w wyniku podziału na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, wprowadzonego w 1988 r. przez zespół T. Trampler. Dzielnica ta charakteryzuje się występowaniem głównie lasów mieszanych bukowo – dębowo – grabowych z domieszką lipy i klonu. Na glebach

wilgotnych przeważa olsza i jesion. Lasy iglaste, zazwyczaj sosnowe z domieszką świerka, pokrywają obszary sandrowe (piaszczyste).

Przy jeziorach znajdują się też liczne torfowiska porośnięte zazwyczaj roślinnością należącą do zespołu turzycowego, krzewami olszy, wierzby lub brzozy brodawkowatej. W okolicach Kwidzyna spotkać można rośliny ciepłolubne.

Na terenie gminy Kwidzyn znajduje się wiele ciekawych terenów zieleni urządzonej. W latach 1995 – 2003 przeprowadzono na terenie gminy działania zmierzające do uporządkowania terenów zieleni urządzonej, posadzono drzewa i krzewy na nowo urządzonych i wyposażonych w infrastrukturę towarzyszącą terenach.

2.9. Fauna

Gmina Kwidzyn znajduje się w obrębie południowo-bałtyckiej krainy faunistycznej. Świat zwierzęcy reprezentują tutaj gatunki nizinne wzbogacone o gatunki występujące na stokach dolin i wzniesień. Z ssaków występuje tutaj daniel, łoś, jeleń, sarna, lis, jenot, wilk, dziki królik, zając szarak, dzik, bóbr, ryjówka aksamitna, nietoperz, nornik polny, norka amerykańska. Przez gminę przebiegają również szlaki migracyjne dużych ssaków. Jeden biegnie w poprzek drogi Kwidzyn - Grudziądz między lasem w granicach miasta Kwidzyn, a lasem w gminie Gardeja, drugi z Borów Tucholskich przez Wisłę do lasów sadlińskich.

Wśród ptaków, występujących na terenie gminy Kwidzyn, wyróżnić można zaś gęsi, łabędzie, bociany w tym również czarny, bażanty, kuropatwy, remizy, kanie czarne, kanie rude, orły bieliki, rybołowy, orliki krzykliwe, kormorany, czaple siwe, rybitwy: rzeczne, białoczelne i czarne, derkacze i zimorodki, wróble, sikory, gliszki, sroki, gawrony, kruki. Przez obszar gminy przebiega główny szlak przelotowy północnych populacji gęsi. Gady reprezentowane są przez: jaszczurkę zwinkę i żyworódkę, padalca zwyczajnego, żmiję zygzakowatą, zaskrońca zwyczajnego i gniewosza plamistego.

Z płazów znaleźć można rzekotkę drzewną, grzebiuszkę ziemną, kumaka nizinnego i ropuchę szarą.

Świat ryb reprezentują płocie, wzdreği, leszcze, okonie, węgorze, miętusy, sandacze, sumy, pstrągi potokowe, szczupaki, liny i karpie. Występują tu też raki.

2.10. Obszary i obiekty objęte formami ochrony przyrody

2.10.1. Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy istnieją 4 obszary chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kwidzyńskiej – jest to część tzw. Żuław Kwidzyńskich w dolinie Dolnej Wisły. Dolina Wisły ma rozbudowaną sieć hydrograficzną. Cechą charakterystyczną jest silnie zróżnicowana roślinność terenów podmokłych. Powierzchnia tego OChK wynosi 1597 ha.
- Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu - obejmuje grądy subkontynentalne na zboczach doliny Wisły oraz fragment doliny Liwy. Powierzchnia OChK wynosi 6 879ha.
- Ryjewski Obszar Chronionego Krajobrazu - powierzchnia 3 065 ha, z czego część znajduje się w gminie Kwidzyn. Zajmuje zbocza doliny Wisły i jej strefę krawędziową ze zbiorowiskami grądów subkontynentalnych i borów mieszanych.
- Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu - powierzchnia 2 909 ha. Fragment pojezierza Iławskiego o łagodnych wzgórzach morenowych, wokół zespołu tzw. Jezior Morawskich: Morawy, Klasztorne, Leśne, Kucki, Różane i Rybno. Są tu tereny o dużych wartościach turystyczno – rekreacyjnych.

2.10.2. Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 10 pomników przyrody ustanowionych na mocy rozporządzenia Wojewody Elbląskiego:

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w m. Brokowo, przy skrzyżowaniu drogi do Osna z drogą polną,
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w m. Kamionka, 100 m od młyna, przy drodze polnej prowadzącej do lasu,
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) grupa 3 szt. w m. Kamionka, przy drodze do młyna,
- buk pospolity (*Fagus sylvatica*) na terenie Nadleśnictwa Kwidzyn, Leśnictwo Trzciano w oddz. 118 d,
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w m. Grabówko, na terenie posesji nr 36,
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w m. Grabówko na terenie posesji nr 36,
- topola biała (*Populus alba*) 2 szt. w m. Mareza, koniec ulicy Furmańskiej przy moście na Liwie,
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) 2 szt. Nadleśnictwo Kwidzyn, Leśnictwo Biały Dwór, oddz. 238a(przy drodze),
- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) Nadleśnictwo Kwidzyn, Leśnictwo Biały Dwór, oddz. 239g.

2.10.3. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Kwidzyn znajdują się obszary Natura 2000:

- OSO Doliny Dolnej Wisły PLB 040003
- SOO Dolna Wisła PLH 220033

Obszar jest ostoją ptaków o randze europejskiej, o której decydują gniazdujące tu rybitwy: rzeczne, białoczelne i czarne oraz derkacze i zimorodki. Teren stanowi także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących (zimowisko m.in. gągoła i bielika).

W Dolinie Dolnej Wisły zachowały się niewielkie fragmenty ekosystemów typowych dla dolin dużych rzek środkowoeuropejskich: łąki zalewane wiosennym przybojem wód, dynamicznie zmieniające się brzegi rzeki i piaszczyste wyspy w jej nurcie.

2.10.4. Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy można wyróżnić 4 korytarze ekologiczne. O ich znaczącym wpływie dla środowiska mówi ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880). Zgodnie z art. 5 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody korytarz ekologiczny to „obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów”. Studium ekofizjograficzne dla województwa pomorskiego z 2006 r. wyróżniło na terenie gminy Kwidzyn następujące korytarze ekologiczne:

ke PI-3) doliny Wisły – obejmuje całą dolinę Wisły, która szczególnie w swym środkowym i dolnym biegu zachowała naturalny i półnaturalny charakter wielkiej rzeki nizinnej z licznymi mieliznami, wędrującymi piaszczystymi łachami, terasami zalewowymi, stanowiącymi siedliska ptactwa wodnego. Od rejonu Zawichostu rzeka objęta jest ochroną w postaci Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000. Na obszarze województwa pomorskiego cała dolina wraz z jej zboczami, dopływami rejonu Żuław Wiślanych (Nogat, Szarpawa) i ramionami rozlewnymi (które mogą mieć rangę korytarzy lokalnych) stanowi ważny korytarz ekologiczny, chroniony w obrębie doliny systemem Natura 2000 jako Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków.

ke R-13) doliny Liwy – rozciąga się od kompleksów leśnych na zachód od jeziora Jeziorak (na Pojezierzu Iławskim), poprzez rynnę jeziora Dzierzgoń i jego obszar chronionego krajobrazu, po skraj pradoliny Wisły i kompleksy leśne w rejonie Kwidzyna. Stanowi fragment krajowego korytarza wędrówkowego pojeziernego – północnego. Jest to jeden z ważniejszych korytarzy łączących obszar województwa pomorskiego i dolinę Wisły z kompleksami leśnymi w Polsce północno-wschodniej. W dolinie zlokalizowane są dwa duże ośrodki miejskie – Prabuty i Kwidzyn. Ich lokalizacja nie przerywa jednak ciągłości korytarza, gdyż obydwa miasta położone są po jednej stronie doliny, której druga strona porośnięta jest kompleksami lasów.

ke L-16) doliny rzeki Dziergoń – łączy korytarz rzeki Liwy z ekosystemem otaczającym jezioro Družno z pn.-zach. krańcem lasów Pojezierza Iławskiego, w sąsiedztwie jeziora Jeziorak. Stanowi rozgałęziający się ciąg dolinny, obejmujący otoczenie doliny rzeki wraz z przyległymi drobnymi, śródpolnymi kompleksami leśnymi i odgałęzieniem do Kanału Juranda. W środkowej części łączność przestrzenna doliny przerwana jest przez tereny zabudowane miasta Dziergoń, gdzie rzeka przepływa jedynie wąskim korytem.

ke L-17) Morawski – obejmuje Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu z zespołem jezior i doliną rzeki Gardęgi, stanowiąc boczny łącznik od korytarza rzeki Liwy do korytarza Wisły. Obejmuje ciąg leśno – bagienno - jeziorny, pozbawiony większych terenów zabudowanych.

2.11. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

W strukturze użytkowej gminy użytki rolne zajmują 14137 ha co stanowi ok. 68 % ogólnej powierzchni gruntów gminy. Struktura użytkowania gruntów rolnych przedstawia się w następujący sposób:

- grunty orne – 10 584 ha – 74,87%,
- łąki trwałe – 1372 ha – 9,7%,
- pastwiska trwałe – 1364 ha – 9,65%,
- sady – 134 ha – 0,95%,
- grunty pozostałe pod rowami, stawami i budynkami – 683 ha – 4,83%.

Największy odsetek użytków rolnych zajmują grunty orne ok. 74,87% czyli 10 584 ha. Udział pozostałych użytków w strukturze użytkowania gruntów rolnych jest nieznaczny i rozkłada się proporcjonalnie.

Koncentrację gruntów rolnych obserwuje się w zachodniej części gminy na terenie Doliny Wisły z uwagi na brak terenów zalesionych.

2.12. Leśna przestrzeń produkcyjna

Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują 4 783 ha, co stanowi 23,15% powierzchni gminy. Skupiska leśne kumulują się: w północnej części gminy na obszarze wysoczyzny morenowej oraz we wschodniej części gminy, która również znajduje się na obszarze wysoczyzny (pas od granic administracyjnych miasta Kwidzyna po wschodnią granicę gminy).

Lasy występujące na terenie gminy należą głównie do lasów mieszanych bukowo – dębowo - grabowych z domieszką lipy i klonu. Na glebach wilgotnych przeważa olsza i jesion. Lasy iglaste, zazwyczaj sosnowe z domieszką świerka, pokrywają obszary sandrowe.

2.13. Tereny zieleni urządzonej

Na terenie gminy Kwidzyn istnieje kilka ciekawych obszarów zieleni urządzonej. Zaliczyć do nich można m. in.:

- teren rekreacyjny w Marezie,
- tereny rekreacyjne w Górkach,
- tereny rekreacyjne w Rakowcu,
- teren rekreacyjny w Dubielu,
- tereny placów zabaw w gminie Kwidzyn,
- tereny przy wszystkich placówkach oświatowych gminy,
- parki podworskie: Licze (1,8 ha), Górki (4,21 ha).

2.14. Waloryzacja fizjograficzna gminy

2.14.1. Uwarunkowania

Przyrodnicze uwarunkowania wynikają z geograficznego położenia gminy, którego konsekwencją są określone cechy fizyczno-geograficzne przestrzeni. Do głównych uwarunkowań przyrodniczych zaliczono:

- położenie w strefie korytarza ekologicznego Doliny Dolnej Wisły – obszaru o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, zaliczonego do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000,
- sąsiedztwo szlaku wodnego o randze krajowej (Wisła), który stanowi szansę rozwoju gminy (transport, turystyka),
- zaliczenie części gminy do terenów podwyższonego ryzyka wystąpienia powodzi, spowodowanego wylaniem rzek Wisły bądź Liwy,
- położenie gminy na styku dwóch jednostek fizyczno – geograficznych o odmiennych cechach przyrodniczych – Doliny Kwidzyńskiej i Pojezierza Ławskiego, co w połączeniu z bogato ukształtowaną i zalesioną strefą przejściową podnosi walory krajobrazowe i turystyczne gminy,
- położenie zachodniej części gminy w obrębie postulowanego Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły wchodzącego w skład systemu Nadwiślańskich Parków Krajobrazowych.

2.14.2. Ograniczenia i wskazania

- Najważniejszym obszarem wymagającym szczególnej ochrony jest dolina Wisły, która pełni funkcję dużego, ponadlokalnego „korytarza ekologicznego” i jest najważniejszym

w regionie komponentem ogólnokrajowej sieci obszarów uznanych za kluczowe dla ochrony przyrody w Polsce oraz zachowania pełni różnorodności biologicznej na poziomie ogólnoeuropejskim (Natura 2000); funkcją wiodącą powinno być utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania ziemi w formie ekstensywnej gospodarki łąkowo-pastwiskowej oraz wypoczynek (w tym także kwalifikowany) i rekreacja prowadzona w oparciu o bazę gospodarstw agroturystycznych.

- Na terenach o planowanej funkcji produkcyjnej i usługowej znajdujących się na obszarach chronionego krajobrazu zabrania się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z przepisami uchwały nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 80. Poz 1455)
- Przy lokalizacji nowych terenów pod zabudowę należy wziąć pod uwagę możliwość włączenia do istniejącego systemu kanalizacji, a w szczególności aglomeracji ściekowej.
- Lokalizacja zabudowy na terenach podmokłych powinna być poddana szczegółowej analizie oraz być poprzedzona badaniami hydrogeologicznymi.
- Działania inwestycyjne na obszarze o wysokim spadku terenu powinny być poprzedzone analizą stateczności zbocza wraz z projektem zabezpieczenia skarp przed erozją i osuwiskiem.
- Należy zastosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, aby na analizowanym terenie, a także na terenach przyległych zagwarantować bezpieczeństwo przeciwpowodziowe (od rzeki Wisły i Liwy) oraz nie naruszyć trwale stosunków wodnych, w tym zapewnić maksymalną retencję wód opadowych na terenie objętym studium; zaleca się kontrolę stanu wałów przeciwpowodziowych wraz z wytypowaniem odcinków do rekonstrukcji i modernizacji, kontynuację budowy wałów oraz uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wymogów ochrony przeciwpowodziowej zagospodarowania dolin Wisły.
- Należy zabezpieczyć wody powierzchniowe gminy przed zanieczyszczeniami pochodzącymi głównie ze sfery komunalnej (ścieki sanitarne) oraz rolnictwa. Powinno to nastąpić poprzez rozwój sieci kanalizacji sanitarnej, budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, tam gdzie nieplanowane jest skanalizowanie. W przypadku rolnictwa ograniczenie zanieczyszczenia może nastąpić poprzez: wyłączenie z uprawy stref brzegowych rzek i jezior, naturalne nawożenie, wprowadzenie pasów zieleni ochronnej.

- Przy lokalizacji funkcji mieszkaniowych należy stworzyć w miarę możliwości odprowadzenie zanieczyszczeń kanalizacją ściekową oraz ogrzewanie wykorzystujące „czyste” technologie, takie jak np.: pompy ciepła czy ogrzewanie olejem opałowym.
- Zaleca się racjonalną gospodarkę rolną (w tym naturalne nawożenie, wyłączenie z uprawy stref brzegowych rzek i jezior, wprowadzenie zieleni ochronnej) oraz stosowanie zabiegów przeciwerozyjnych.
- Zaleca się przeznaczenie gruntów rolnych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, jezior i cieków wodnych do dalszego użytkowania lub przeznaczenie ich pod zalesienie, co pomoże w zachowaniu naturalnych ciągów ekologicznych; zabudowanie tych terenów może spowodować szkody związane z przekształceniem krajobrazu, zablokowaniem naturalnych tras migracji ssaków, ptaków, roślin, nadmierną penetracją i zaśmiecaniem lasów, jezior, rzek.
- Ważne jest zachowanie istniejących na terenie gminy wód powierzchniowych, torfowisk, oczek wodnych, użytków zielonych, zadrzewień oraz zwiększanie ich powierzchni. Przyczyni się to do uzyskania i utrzymania struktury krajobrazu rolniczego. Zadrzewienia śródpolne służą ochronie gleb przed erozją wietrzną i wodną – powodują zmniejszenie prędkości wiatru i parowanie, zwiększają również pojemność wodną gleb i poprawiają bilans wody, przez co następuje wzrost produkcji roślinnej. Ponadto zadrzewienia i pasy zadrzewień śródpolnych stanowią nisze ekologiczne dla wielu gatunków ptaków i drobnych ssaków.
- Lasy stanowią bardzo ważne węzły w systemie ekologicznym gminy. Istotnym jest stworzenie korytarzy ekologicznych, poprzez powiązanie istniejących i planowanych do zalesienia terenów leśnych z ciągami dolinnymi oraz systemem zadrzewień. Korytarze ekologiczne wpłyną na poprawę warunków hydrologicznych gleb, przeciwdziałanie erozji wietrznej i powierzchniowej oraz degradacji ziemi, zwiększenie wodnej retencji i podniesienie różnorodności ekologicznej środowiska. Do zalesień wskazuje się grunty słabych klas bonitacyjnych: VI z, VI, V.
- Urozmaicenie terenu nie stanowi znaczących barier dla budownictwa. Do niekorzystnych obszarów budowlanych należą formy wklęsłe takie jak: doliny rzeczne, zagłębienia i obniżenia terenowe, obszary o wysokim poziomie wód gruntowych w tym obszary podmokłe i bagienne oraz tereny o znacznych deniwelacjach terenu.
- Wskazuje się konieczność zachowania i ochrony zieleni wysokiej oraz wzbogacanie jej o nowe nasadzenia, również zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych.
- Istniejące wyrobiska powinny być po zakończeniu eksploatacji kruszywa zrehabilitowane. Zalecanym kierunkiem jest kierunek wodny lub leśny. Kierunek wodny stwarza wiele możliwości. Obok wykorzystania wyrobisk poeksploatacyjnych jako

basenów do rekreacji i aktywnego wypoczynku, istnieje możliwość budowy zbiorników innego typu, np. zbiorników retencyjnych, stawów rybnych, użytków ekologicznych. Wówczas kierunek wodny połączony byłby z rolnym i rekreacyjnym. Można również zawodnione wyrobiska pozostawić bez większej ingerencji człowieka, czekając na autorekultywację i utworzenie się ekosystemu terenów podmokłych.

- Ewentualne rozbudowy lub nowe lokalizacje nowych składowisk odpadów powinny być tak wybierane, aby zasięg ich uciążliwości ograniczył się do granic terenu.
- Zgodnie z przepisami o ochronie środowiska, wprowadza się zakaz zabudowy budynkami w stosownej odległości od linii energetycznych wysokiego i średniego napięcia.
- Zgodnie z przepisami określającymi warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, należy przyjąć stosowną strefę kontrolną dla gazociągów.
- Zgodnie z przepisami określającymi warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, należy przyjąć stosowną strefę kontrolną dla rurociągów.
- Rejon Gminy Kwidzyn położony jest w korzystnej III strefie energetycznej wiatru i posiada potencjalne wysokie zasoby energii wiatru obliczane na wysokości 30 m nad poziomem gruntu i w terenie otwartym. W związku z czym zaleca się lokalizowanie farm wiatrowych na terenach rolniczych i nieużytkach o ograniczonej przydatności do innych celów (budownictwo przemysłowe, mieszkalnictwo, rekreacja). Lokalizację elektrowni wiatrowych należy poddać szczegółowej analizie ich wpływu na istniejącą oraz projektowaną zabudowę oraz poprzedzić monitoringiem przedrealizacyjnym oddziaływania projektowanych farm wiatrowych na awifaunę.
- Z uwagi na uwarunkowania prawne, przyrodnicze, krajobrazowe i sozologiczne, należy uznać za wyłączone dla lokalizacji elektrowni wiatrowych następujące obszary: wszystkie tereny objęte formami ochrony przyrody, projektowane obszary ochronne, wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000, projektowane i postulowane zespoły przyrodniczo- krajobrazowe, tereny tworzące ośnowę ekologiczną województwa, której zasięg określony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich, tereny zabudowy mieszkaniowej oraz intensywnego wypoczynku ze strefą 500 m, tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania.

- Ograniczenie dla lokalizacji elektrowni wiatrowych stanowią powinny tereny podmokłe ze zbiorowiskami roślinności torfowiskowej i łąkowej na glebach torfowych i mułowo-torfowych, charakteryzujące się przy tym niekorzystnymi warunkami geotechnicznymi dla posadowienia obiektów – torfowiska pojezierne, doliny rzeczne, kompleksy leśne, cenne zbiorowiska roślinne poza lasami i bagnami, w tym zbiorowiska wydm śródlądowych, murawy kserotermiczne na zboczach Wisły, wrzosowiska, akweny wodne, miejsca ważne dla ptaków – atrakcyjne żerowiska, trasy regularnych przelotów wędrownikowych, trasy regularnych dolotów na żerowiska i noclegowiska.

2.15. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Osuwanie się mas ziemnych jest zjawiskiem geologicznym związanym z działaniem sił przyrody takich, jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków. W coraz większym stopniu do ich powstawania przyczynia się działalność człowieka. Sprzyja im podcinanie zboczy przy budowie dróg oraz budynków, a także wycinki drzew na stokach. Ruchy osuwiskowe mogą powodować degradację gleb oraz rozległe zniszczenia terenów rolnych i leśnych.

W 2005 r. na zamówienie Ministerstwa Środowiska zrealizowano w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie opracowanie Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych). W opracowaniu tym ujęto 101 osuwisk z terenu województwa pomorskiego wykazujących aktywność coroczną lub mało aktywnych, które wykazują zmiany w cyklu wieloletnim. Opracowanie to pokazało, że w granicach administracyjnych gminy Kwidzyn istnieje jeden obszar osuwiskowy. Obszar ten zgodnie ze studium ekofizjograficznym województwa pomorskiego znajduje się w okolicach miejscowości Podzamcze na działce geodezyjnej nr 286/2.

2.16. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Tereny górnicze na obszarze gminy Kwidzyn, zostały wyznaczone na obszarach, na których jest prowadzona eksploatacja. Wyszczególnienie terenów znajduje się w rozdz. 3.1.

3. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

3.1. Kopaliny

Złóża zlokalizowane na terenie gminy pochodzą z czwartorzędu i zaliczają się do klasy złóż powszechnych i małokonfliktowych. Surowce z nich wydobywane mają charakter lokalny i wykorzystywane są głównie do celów budowlanych, drogowych oraz wyrobu ceramiki budowlanej.

Obecnie na terenie gminy Kwidzyn prowadzona jest eksploatacja kruszywa naturalnego ze złóż:

- „Kamionka III” w miejscowości Kamionka,
- „Podzamcze II” w miejscowości Podzamcze.

Tab.1a. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Kwidzyn ¹

Nr na mapie	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Zasoby geologiczne bilansowe [tyś t]	powierzchnia złoża [ha]	uwagi	Numer identyfikacyjny złoża
1	Brachlewo I	kruszywa naturalne	309	1,99	złożo eksploatowane okresowo	15726
2	Brachlewo II	kruszywa naturalne	57	0,39	złożo eksploatowane okresowo	15727
3	Brokowo	surowce ilaste ceramiki budowlanej	302	4,97	złożo rozpoznane wstępnie	5485
4	Brokowo Tychnowieckie I	kruszywa naturalne	77	0,50	złożo rozpoznane szczegółowo	14975
5	Brokowo Tychnowieckie II	kruszywa naturalne	114	0,50	złożo rozpoznane szczegółowo	14976
6	Brokowo Tychnowieckie III	kruszywa naturalne	103	0,50	złożo rozpoznane szczegółowo	15009
7	Brokowo Tychnowieckie IV	kruszywa naturalne	82	0,45	złożo rozpoznane szczegółowo	15010

¹ Treść wprowadzona zarządzeniem zastępczym Wojewody Pomorskiego

8	Brokowo Tychnowieckie V	kruszywa naturalne	123	0,50	złoże rozpoznane szczegółowo	15011
9	Brokowo Tychnowieckie VI	kruszywa naturalne	95	0,55	złoże rozpoznane szczegółowo	15012
10	Kamionka	kruszywa naturalne	433	1,46	eksploatacja złoże zaniechana	7550
11	Kamionka II	kruszywa naturalne	253	1,99	eksploatacja złoże zaniechana	8020
12	Kamionka III	kruszywa naturalne	884	5,07	złoże zagospodarowane	11664
13	Podzamcze II	kruszywa naturalne	91	1,62	złoże zagospodarowane	9999
14	Podzamcze III	kruszywa naturalne	327	2,43	złoże zagospodarowane	15468
15	Rakowice	kruszywa naturalne	159	1,99	złoże rozpoznane szczegółowo	16224
16	Rakowiec	kruszywa naturalne	466	3,64	złoże rozpoznane szczegółowo	16372
17	Tychnowy	kruszywa naturalne	115	1,01	złoże zagospodarowane	16421

Źródło:

- archiwum Pomorskiego Geologa Wojewódzkiego,
- archiwum Kartuskiego Geologa Powiatowego,
- Państwowy Instytut Geologiczny (www.pgi.gov.pl)
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy Warszawa 2017 (www.pgi.gov.pl) – stan na 31.12.2016 r.

Tab. 1b. Udokumentowane złoże kopalin w granicach zmiany Studium.

nr na mapie	nazwa złoże	rodzaj kopaliny	zasoby geologiczne bilansowe [tyś t]	powierzchnia złoże [ha]	uwagi	numer identyfikacyjny złoże
18	Górki	kruszywa naturalne	-	2,72	złoże rozpoznane szczegółowo	18783

Źródło:

- Państwowy Instytut Geologiczny (www.pgi.gov.pl)
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy Warszawa 2019 (www.pgi.gov.pl) – stan na 31.12.2019 r.

3.2. Wody podziemne

W granicach administracyjnych gminy Kwidzyn znajdują się trzy główne użytkowe poziomy wodonośne:

- czwartorzędowy,
- trzeciorzędowy
- trzeciorzędowy – górnokredowy.

Na terenie gminy istnieje tylko jedno ujęcie wód podziemnych, w miejscowości Kamionka, o wydajności 200-300 m³/h,

Jakość wód podziemnych na obszarze gminy jest zróżnicowana. Niewielki fragment wschodniej części gminy leży w obszarze najwyższej ochrony międzymorenowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 210 „Iława”.

4. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy Kwidzyn wyróżniono następujące obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych:

- ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami:
  - obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków,
  - stanowiska archeologiczne,
- ustawa prawo wodne
  - obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego,
- ustawa o ochronie przyrody
  - pomniki przyrody,
  - obszary chronionego krajobrazu,
  - obszary Natura 2000.
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
  - grunty leśne,
  - grunty rolne (grunty rolne I-III klasy bonitacyjnej oraz grunty pochodzenia organicznego).
- ustawa prawo geologiczne i górnicze
  - udokumentowane złoża surowców mineralnych.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

W strukturze własności gminy Kwidzyn dominują grunty będące własnością osób fizycznych. Zajmują one powierzchnię 11 217 ha, co stanowi 54,29% wszystkich gruntów będących w granicach administracyjnych gminy. Drugi co do wielkości odsetek stanowią grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste. Zajmują one powierzchnię 7 538 ha, co stanowi 36,49 % powierzchni gminy. Pozostałe grunty zajmują niewielką powierzchnię w porównaniu z w/w. Dokładną strukturę władania gruntami na terenie gminy Kwidzyn przedstawia poniższa tabela.

Tab.2. Studium władania

Wyszczególnienie	Gmina	
	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Grunty SP z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	7538	36,49
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	178	0,86
Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	347	1,68
Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem oddanych w użytkowanie wieczyste	532	2,57
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	16	0,09
Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych, oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
Grunty osób fizycznych	11217	54,29
Grunty spółdzielni	5	0,02
Grunty kościołów związków wyznaniowych	23	0,11
Wspólnoty gruntowe	120	0,58
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów oddanych w użytkowanie	41	0,2
Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty województw z wyłączeniem oddanych w użytkowanie	45	0,22
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych niż wymienione wyżej	598	2,89
Razem:	20660	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, stan na 01.01.2008 r.

6. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury współczesnej

6.1. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury

6.1.1. Rejestr zabytków – obiekty nieruchome

W granicach administracyjnych gminy Kwidzyn znajdują się obiekty nieruchome wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. W poniższej tabeli zostały wymienione obiekty ujęte w tymże rejestrze zgodnie ze stanem na dzień 21 maja 2008r.

Tab.3. Rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

nr rejestru zabytków województwa pomorskiego	nr dawnego rejestru zabytków	data wpisu do rejestru zabytków	uwagi	obiekt	miejsowość
123	12	1959-11-10	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr 12	zameczek	Biały Dwór
265	166	1961-12-09	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr <u>166 kościół p.w. Św. Jerzego</u>	kościół parafialny p.w.Św.Jerzego z cmentarzem przykościelnym, bramą wjazdową, kapliczką, historycznymi nagrobkami i zielenią wysoką	Tychnowy
265	565/98	1998-07-07	dawny rejestr zabytków woj.elbąskiego- nr <u>565/98 - cmentarz przykościelny z bramą wjazdową, kapliczką, historycznymi nagrobkami i zielenią wysoką</u>	***	Tychnowy
336	259	1962-09-28	dawny rejestr zabytków woj. gdańskiego - nr <u>259 dwór</u>	zespół dworsko-parkowy /dwór,park/	Licze
336	66/83	1983-01-17	dawny rejestr zabytków woj. elbąskiego- nr <u>66/83 -park</u>	***	Licze

836	720	1975-04-24	dawny rejestr zabytków woj.gdańskiego - nr 720-kościół p.w. św. Antoniego	kościół parafialny p.w. Św. Antoniego z plebanią	Rakowiec
836	721	1975-04-24	dawny rejestr zabytków woj.gdańskiego - nr 721-plebania	***	Rakowiec
924	43/78	1978-08-24	dawny rejestr zabytków woj. elbląskiego - nr 43/78	dwór	Rakowiec
1249	106/88	1988-08-19	dawny rejestr zabytków woj.elbląskiego - nr 106/88	cmentarz	Mareza
1333	175/90	1990-10-24	dawny rejestr zabytków woj.elbląskiego - nr 175/90	dwór	Górki
1439	332/94	1994-02-14	dawny rejestr zabytków woj.elbląskiego - nr 332/94	kościół parafialny p.w.Św.Jana Chrzciciela wraz z otaczającym cmentarzem i bramą cmentarną	Janowo

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków

6.1.2. Obiekty będące w ewidencji gminy Kwidzyn

Na terenie gminy oprócz zabytków ujętych w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków istnieją obiekty wpisane do Sumarycznego wykazu zabytków nie ujętych w Wojewódzkim rejestrze zabytków:

Tab. 4. Sumaryczny wykaz zabytków nie ujętych w wojewódzkim rejestrze zabytków.

Lp	Miejscowość	Ulica	Nr nieruchomości	Obiekt	Wiek
1	Baldram		5	dom mieszkalny	XX
2	Baldram		18	dom mieszkalny	XIX/XX
3	Baldram		18	bud. gospod.	XX
4	Baldram		19	dom mieszkalny	XX
5	Baldram			bud. administr.	XIX
6	Baldram			Młyn Wodny - Szkoła Zawod. Młynarstwa w Kwidzynie	XX
7	Baldram			bud. gospod.	XX
8	Baldram			bud. gospod.	XX
9	Brachlewo			dom mieszk. - gospod.	XX
10	Brachlewo		5	dom mieszkalny	XX
11	Brachlewo		15	owczarnia	XIX

12	Brachlewo		15	dom mieszkalny	XIX
13	Brokowo		5	kapliczka	XIX
14	Brokowo		17	dom mieszkalny	XIX/XX
15	Brokowo		19	dom mieszkalny	XIX/XX
16	Brokowo		24	dom mieszkalny	XIX/XX
17	Bronno			transformator	XX
18	Gniewskie Pole		4	dwór	XX
19	Gniewskie Pole			d. kuźnia	XX
20	Gniewskie Pole			transformator	XX
21	Gniewskie Pole		4	bud. gospod.	XX
22	Gniewskie Pole		4	bud. gospod.	XX
23	Gniewskie Pole		4	bud. gospod.	XX
24	Gniewskie Pole		13	dom mieszkalny	XX
25	Gniewskie Pole		15	dom mieszkalny	XX
26	Gniewskie Pole		15	bud. gospod.	XX
27	Grabówko		36	dom mieszkalny	XIX
28	Grabówko		36	stodoła	XIX
29	Grabówko		36	obora	XIX
30	Grabówko		46	dom mieszkalny	XX
31	Grabówko		47	dom mieszkalny	XIX
32	Górki			dud. gospod.	XX
33	Górki			pozost. parku	XX
34	Janowo			dom - poczta	XX
35	Janowo			brama cementarna	XIX
36	Janowo		7	dom mieszkalny	XIX/XX
37	Janowo		10	bud. gospod.	XX
38	Janowo		10	dom mieszkalny	XIX
39	Janowo		11	dom mieszkalny	XX
40	Janowo		11	bud. gospod.	XX
41	Janowo		11	brama nr 11	XX
42	Janowo		13	dom mieszkalny	XX
43	Janowo		15	dom mieszkalny	XX
44	Janowo		17	dom mieszkalny	XX
45	Janowo		18	dom mieszkalny	XX
46	Janowo		18	bud. gospod.	XX
47	Janowo		19	dom mieszkalny	XX
48	Janowo		19	bud. gospod.	XX
49	Janowo		19	bud. gospod.	XX
50	Janowo		21	dom mieszkalny	XIX
51	Janowo		23	plebania	XIX/XX
52	Janowo		24	dom mieszkalny	XX
53	Janowo		27	dom mieszkalny	XX

54	Janowo		30	dom mieszkalny	XX
55	Janowo		31	dom mieszkalny	XIX
56	Janowo		31	stodoła	XIX
57	Janowo		38	dom mieszkalny	XX
58	Janowo		42	szkoła	XX
59	Janowo		56	dom mieszkalny	XX
60	Janowo		60	dom mieszkalny	XIX
61	Janowo		60	sala	XX
62	Janowo		60	stodoła	XX
63	Janowo		62	dom mieszkalny	XX
64	Janowo		62	bud. gospod.	XX
65	Janowo		64	dom mieszkalny	XX
66	Janowo		68	dom mieszkalny	XX
67	Janowo		68	bud. gospod.	XX
68	Janowo		69	dom mieszkalny	XIX
69	Janowo		70	dom mieszkalny	XIX/XX
70	Janowo		73	dom mieszkalny	XIX/XX
71	Janowo		82	bud. gospod. - mieszk.	XX
72	Janowo		82	bud. gospod.	XX
73	Janowo		85	dom mieszkalny	XIX/XX
74	Kamionka		25	dom mieszkalny	XX
75	Korzeniewo	Kościuszki	5	dom mieszkalny	XX
76	Korzeniewo	Kościuszki	11	dom mieszkalny	XIX/XX
77	Korzeniewo	Kościuszki	14	dom mieszkalny	XIX
78	Korzeniewo	Kościuszki	16	dom mieszkalny	XX
79	Korzeniewo	Kościuszki	16	dom mieszkalny	XX
80	Korzeniewo	Kościuszki	17	dom mieszkalny	XX
81	Korzeniewo	Kościuszki	18	dom mieszkalny	XX
82	Korzeniewo	Kościuszki	21	dom mieszkalny	XX
83	Korzeniewo	Kościuszki	22	dom mieszkalny	XX
84	Korzeniewo	Kościuszki	23	dom mieszkalny	XX
85	Korzeniewo	Kościuszki	24	dom mieszkalny	XX
86	Korzeniewo	Kwidzyńska	1	dom mieszkalny	XIX/XX
87	Korzeniewo	Kwidzyńska	5	dom mieszkalny	XIX/XX
88	Korzeniewo	Kwidzyńska	14	dom mieszkalny	XX
89	Korzeniewo	Kwidzyńska	13	bud. gosp.	XIX/XX
90	Korzeniewo	Kwidzyńska	16	dom mieszkalny	XIX
91	Korzeniewo	Kwidzyńska	17	dom mieszkalny	XIX
92	Korzeniewo	Kwidzyńska	18	dom mieszkalny	XX
93	Korzeniewo	Kwidzyńska	29	dom mieszkalny	XIX
94	Korzeniewo	Łąkowa	10	dom mieszkalny	XX
95	Korzeniewo	Łąkowa	11	dom mieszkalny	XIX
96	Korzeniewo	Wiślana	1	dom mieszkalny	XIX
97	Korzeniewo	Wiślana	2	dom mieszkalny	XX
98	Korzeniewo	Wiślana	2	bud. gosp.	XX
99	Korzeniewo	Wiślana	8	spichrz	XX
100	Kamionka		8	szkoła	XX
101	Korzeniewo	Wiślana	8	dom mieszkalny	XX
102	Korzeniewo	Wiślana	8	stajnia	XX

103	Korzeniewo	2	dom mieszkalny	XX
104	Licze		bud. gospod. - d.folwarczny	XIX
105	Licze	71	d.wozownia dworska	XIX
106	Licze		bud. gospod. - d.folwarczny	XIX
107	Licze		szkoła nr 5	XX
108	Licze	10	dom mieszkalny	XX
109	Licze	11	dom mieszkalny	XIX
110	Licze	16	dom mieszkalny	XX
111	Licze	12	dom mieszkalny	XIX
112	Licze	14	dom - sklep	XX
113	Licze	15	remiza	XX
114	Lipianki	7	kapliczka	XX
115	Lipianki		dom mieszkalny	XX
116	Lipianki	1	dwór	XIX
117	Lipianki		bud. gospod. -d.zespół dworski	XVIII/XX
118	Lipianki	4	dom mieszkalny	XX
119	Lipianki	7	dom mieszkalny	XIX
120	Lipianki		dom mieszkalny	XIX
121	Lipianki	13	dom mieszkalny	XIX
122	Lipianki	14	dom mieszkalny	XIX
123	Lipianki	18	dom mieszkalny	XIX
124	Lipianki	23	dom mieszkalny	XIX
125	Lipianki		d.szkoła	XX
126	Mareza		bud. gospod.	XX
127	Mareza	5	dom mieszkalny	XX
128	Mareza	10	dom mieszkalny	XX
129	Mareza	11	dom mieszkalny	XX
130	Mareza	13	dom mieszkalny	XX
131	Mareza	14	dom mieszkalny	XX
132	Mareza	21a	dom mieszkalny	XX
133	Mareza	22	dom mieszkalny	XX
134	Mareza	23	dom mieszkalny	XX
135	Mareza	24	dom mieszkalny	XIX/XX
136	Mareza	25	dom mieszkalny	XIX
137	Mareza	32	dom mieszkalny	XX
138	Mareza	34	dom mieszkalny	XX
139	Mareza	37	dom mieszkalny	XX
140	Mareza	38	dom mieszkalny	XX
141	Mareza	43	dom mieszkalny	XX
142	Mareza	46	dom mieszkalny	XX
143	Mareza	47	przedszkole	XX
144	Mareza	48	dom mieszkalny	XX
145	Mareza	49	dom mieszkalny	XX
146	Mareza	50	dom mieszkalny	XIX
147	Mareza	54	biblioteka	XX
148	Mareza	58	dom mieszkalny	XX
149	Mareza	59	dom mieszkalny	XX
150	Mareza	59	bud. gospod.	XX
151	Mareza	61	bud. gospod.	XX

152	Mareza		62	dom mieszkalny	XX
153	Mareza		62	bud. gospod.	XX
154	Mareza		64	dom mieszkalny	XIX
155	Mareza		64	dom mieszkalny	XIX
156	Mareza		64	bud. Gospod.	XIX
157	Mareza		72	dom mieszkalny	XIX/XX
158	Mareza		65	dom mieszkalny	XIX
159	Mareza		65	bud. gospod.	XIX
160	Mareza		73	dom mieszkalny	XIX
161	Mareza		74	dom mieszkalny	XIX
162	Mareza		74	bud. gospod.	XX
163	Mareza		81	dom mieszkalny	XIX
164	Mareza		82	dom mieszkalny	XIX
165	Mareza		83	dom gospod.	XX
166	Mareza			kapliczka obok nr 84	XX
167	Mareza		106	dom mieszkalny	XIX
168	Mareza		107	dom mieszkalny	XX
169	Mareza		110	dom mieszkalny	XIX
170	Nowy Dwór			dom mieszkalny	XX
171	Nowy Dwór		10	dom mieszkalny	XX
172	Nowy Dwór		11	dom mieszkalny	XIX/XX
173	Nowy Dwór		11	d.Młyn	XX
174	Nowy Dwór		15	dom mieszkalny	XIX/XX
175	Nowy Dwór		19	dom mieszkalny	XIX
176	Nowy Dwór		20	dom mieszkalny	XX
177	Nowy Dwór		21	dom mieszkalny	XIX/XX
178	Nowy Dwór		23	dom mieszkalny	XX
179	Nowy Dwór		27	dom mieszkalny	XX
180	Nowy Dwór		27	bud. gospod.	XX
181	Nowy Dwór			bud. gospod.	XX
182	Nowy Dwór			szkoła	XX
183	Ošno		3	dom mieszkalny	XX
184	Ošno		5	dom mieszkalny	XX
185	Pastwa			kościół fil. P.w. Serca Pana Jezusa	XIX
186	Pastwa		2	dom mieszkalny	XX
187	Pastwa		3	dom mieszkalny	XX
188	Pastwa		4	dom mieszkalny	XX
189	Pastwa		6	dom mieszkalny	XX
190	Pastwa		7	dom mieszkalny	XIX
191	Pastwa		16	dom mieszkalny	XX
192	Pastwa		20	dom mieszkalny	XX
193	Pastwa		21	dom mieszkalny	XIX
194	Pastwa			d.kuźnia	XX
195	Pastwa		16	transformator	XX
196	Podzamcze			aleja dojazdowa ob.dworu	XIX
197	Podzamcze		13	dom mieszkalny	XX
198	Podzamcze		13	bud. gospod.	XX
199	Podzamcze		19	dom mieszkalny	XIX
200	Podzamcze	obok nr 20		remiza	XX

201	Podzamcze		33	dom mieszkalny	XX
202	Podzamcze		33	bud. gospod.	XX
203	Podzamcze	obok nr 20		transformator	XX
204	Podzamcze			transformator	XX
205	Rakowice	obok nr 84		kapliczka	XIX/XX
206	Rakowice		1	dom mieszkalny	XX
207	Rakowice		2	dom mieszkalny	XIX/XX
208	Rakowice		3	dom mieszkalny	XX
209	Rakowice		5	bud. mieszk. - gospod.	XX
210	Rakowice		9	dom mieszkalny	XIX
211	Rakowice		18	dom mieszkalny	XX
212	Rakowiec	Polna	1	plebania	XIX
213	Rakowiec		26	stodoła	XIX/XX
214	Rakowiec	Kwidzyńska	13	dom mieszkalny	XIX/XX
215	Rakowiec		40	d.szkoła	XX
216	Rakowiec	Kwidzyńska	16	dom mieszkalny	XX
217	Rakowiec	Kwidzyńska	18	bud. gospod.	XX
218	Rakowiec	Kwidzyńska	21	poczta	XX
219	Rakowiec	Kwidzyńska	22	dom mieszkalny	XX
220	Rakowiec	Kwidzyńska	32	dom mieszkalny	XX
221	Rakowiec	Kwidzyńska	34	dom mieszkalny	XX
222	Rakowiec	Kwidzyńska	38	dom mieszkalny	XIX
223	Rakowiec	Kwidzyńska	39	dom mieszkalny	XIX/XX
224	Rakowiec	Kwidzyńska	40	dom mieszkalny	XX
225	Rakowiec	Kwidzyńska	42	dom mieszkalny	XIX
226	Rakowiec	Kwidzyńska	45	dom mieszkalny	XIX/XX
227	Rakowiec	Kwidzyńska	48	dom mieszkalny	XX
228	Rakowiec	Kwidzyńska		młyn	XIX/XX
229	Rakowiec		70	dom mieszkalny	XX
230	Rakowiec		70	bud. gospod.I	XX
231	Rakowiec		70	bud. gospod.II	XX
232	Rakowiec	Polna	3	dom mieszkalny	XX
233	Rakowiec	Polna	2	zbiorcza szkoła gminna	XX
234	Rozpędziny	przy nr 23		kapliczka	XX
235	Rozpędziny			wiadukt	XIX
236	Rozpędziny		1	dom mieszkalny	XX
237	Rozpędziny		2	dom mieszkalny	XIX/XX
238	Rozpędziny		3	dom mieszkalny	XX
239	Rozpędziny		5	dom mieszkalny	XX
240	Rozpędziny		4	dom mieszkalny	XX
241	Rozpędziny		12	dom mieszkalny	XX
242	Rozpędziny		15	sklep GS	XIX/XX
243	Rozpędziny		16	dom mieszkalny	XX
244	Rozpędziny		30	dom mieszkalny	XX
245	Rozpędziny		32	dom mieszkalny	XX
246	Rozpędziny		33	dom mieszkalny	XX
247	Szadowo		1	dom mieszkalny	XIX
248	Szadowo		2	dom mieszkalny	XX
249	Szadowo		1	młyn wodny	XX

250	Szadowo		1	magazyn	XX
251	Tychnowy			kapliczka	XIX
252	Tychnowy	przy torach		kapliczka	XIX
253	Tychnowy		1	dom mieszkalny	XX
254	Tychnowy		1	budynek gospodarczy	XX
255	Tychnowy		3	budynek gospodarczy	XX
256	Tychnowy		3	dom mieszkalny	XX
257	Tychnowy			brama kościoła	XIX
258	Tychnowy			plebania	XIX
259	Tychnowy			dom mieszkalny	XX
260	Tychnowy		21	dom mieszkalny	XX
261	Tychnowy		21	budynek gospodarczy	XX
262	Tychnowy		42	dom mieszkalny	XIX
263	Tychnowy		43	dom mieszkalny	XIX
264	Tychnowy		45	dom mieszkalny	XX
265	Tychnowy		48	dom mieszkalny	XIX
266	Tychnowy		49	dom mieszkalny	XIX
267	Tychnowy		50	dom mieszkalny	XIX
268	Tychnowy			sklep	XX

Źródło: UG Kwidzyn

6.1.3. Stanowiska archeologiczne

W obszarze gminy Kwidzyn znajdują się następujące stanowiska archeologiczne:

Tab. 5 Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	nr. AZP	Miejscowość	Opis
AZP 23-46			
1	1	Jałowiec - granica gm. Kwidzyn	Ślady osady
2	3	Podzamcze	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
			Osada, kultura oksywska, młodszy okres przedrzymski
3	2	Podzamcze	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
			Osada, kultura oksywska, młodszy okres przedrzymski
			Osada, kultura średniowieczna, późne średniowiecze
4	4	Podzamcze	Osada, kultura wielbarska, okres rzymski
			Ślady osady, kultura średniowieczna, późne średniowiecze
5	5	Podzamcze	Ślady osady, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
			Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVII w.
6	6	Podzamcze	Osada, kultura wielbarska, okres rzymski
			Ślady osady, kultura średniowieczna, późne średniowiecze
7	7	Podzamcze	Ślady osady, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
8	8	Podzamcze	Ślady osady, kultura wielbarska, okres rzymski

AZP 23-47			
9	4	Brachlewo	Osada, kultura łużycka, późna epoka brązu - wczesna żelaza
10	8	Podzamcze	Ślady osady, kultura pruska, XIII w.
11	9	Podzamcze	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XVI w.
12	7	Brachlewo	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XVI w.
13	10	Brachlewo	Cmentarzysko, kultura łużycka, epoka brązu
			Ślady osady, mezolit, neolit
			Ślady osady, średniowiecze/nowożytność
14	3	Brachlewo	Osada, kultura średniowieczna, późne średniowiecze
15	1	Dubiel	b.d. , epoka brązu – wczesna epoka żelaza
16	2	Dubiel	b.d., neolit – epoka brązu wczesna epoka żelaza
17	5	Dubiel	Ślady osady, kultura średniowieczna, późne średniowiecze
AZP 24-48			
18	1	Granica gm Kwidzyn z gm. Ryjewo	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
19	14	Wola-Sosenka	Kurhan
20	15	Ošno	Osada, kultura pruska, X-XII w.
21	4	Granica gm Kwidzyn z gm. Prabuty	- ślady osady, kultura pomorska wschodnia, wczesna epoka żelaza
			- osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
22	3	Licze	Osada, neolit
AZP 24-47			
23	4	Brokowo	Ślady osady, wczesna epoka żelaza
			Osada, późne średniowiecze-nowożytność
24	1	Brokowo	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
25	2	Kamionka	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
26	5	Kamionka	Osada, neolit
			Osada, kultura pruska, X-XIII w.
			Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
27	3	Baldram	Osada, wczesna epoka brązu
28	7	Kamionka	Kurhan
29	9	Tychnowy	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
30	10	Tychnowy	Ślady osady, kultury łużycka, epoka brązu
			Osada, kultura średniowieczna, XIV-XVw.
AZP 24-46			
31	1	Podzamcze	Ślady osady, kultura pruska, X-XI w.
			Osada, kultura średniowieczna, XIII-XIV w.
32	2	Podzamcze	Osada, XIV w.
33	3	Podzamcze	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn

34	4	Podzamcze	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka
			Osada, kultura wielbarska, okres wpływów rzymskich
			Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
			Osada, kultura pruska, XI-XIII w.
35	5	Podzamcze	Osiedle obronne, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
			Grodzisko, kultura pruska, IX-X w.
			Grodzisko, kultura pruska, XI-XIII w.
			Gródek strażniczy, kultura średniowieczna, po 1233
36	15	Baldram	Grodzisko, kultura łużycka, Hallstat wczesny laten
			Grodzisko, kultura pruska IX-X w.
			Osada, kultura pruska, XI-XII w.
37	6	Baldram	Wczesne średniowiecze, średniowiecze
38	18	Baldram	Osada, kultura pruska, wczesne średniowiecze
39	7	Podzamcze	Ślady osady,
40	12	Baldram	Ślady osady,
41	17	Baldram	Osada, kultura łużycka, wczesna epoka żelaza
			Osada, kultura pruska, wczesne średniowiecze
42	11	Mareza	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XVI w.
AZP 25-46			
43	2	Mareza	Osada, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
44	3	Obory	Ślady osady, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
45	4	Obory	Osada, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
46	5	Nowy Dwór	Osada, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
47	8	Rozpędziny	Ślady osady, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
48	9	Rozpędziny	Osada, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
49	10	Rozpędziny	Osada, kultura średniowieczna, XV-XVI w.
AZP 25-47			
50	15	Rakowiec	Ślady osady, kultura pruska, X-XII w.
51	1	Rakowiec	Ślady osady, kultura pruska, XIV-XV w.
52	5	Rakowiec	Osada, kultura pruska, wczesne średniowiecze
53	6	Rakowiec	Ślady osady, kultura pruska, wczesne średniowiecze
54	3	Rakowiec	Ślady osady, neolit
			Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
			Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVIII w.

55	2	Rakowiec	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
56	4	Rakowiec	Ślady osady, neolit
			Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVII w.
57	7	Rakowiec	Ślady osady, neolit
			Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
			Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVII w.
58	18	Rakowiec	Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVIII w.
59	21	Rakowiec	Osada, neolit
60	20	Rakowiec	Osada, nowożytność
61	22	Rakowiec	Osada, późne średniowiecze/nowożytność
62	9	Rakowiec	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
			Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVII w.
63	8	Rakowiec	Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVIII w.
64	19	Rakowiec	Ślady osady
65	10	Rakowiec	Ślady osady, kultura nowożytna, XVII-XVIII w.
66	11	Rakowiec	Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVIII w.
67	13	Rakowiec	Ślady osady, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
68	12	Rakowiec	Ślady osady, kultura nowożytna, XVI-XVIII w.
69	16	Rakowiec	Cmentarzysko, kultura wielbarska faza cecelska
70	17	Rakowiec	Osada, kultura pruska, X-XIII w., IV-XV w.
71	14	Rakowiec	Osada, kultura średniowieczna, XIV-XV w.
AZP 25-48			
72	9	Bronno	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
73	11	Licze	Ślady osady, epoka kamienia
74	12	Bronno	- Cmentarzysko, kultura wielbarska, okres rzymski
			- Osada, wczesne średniowiecze
75	8	Bronno	Cmentarzysko całopalne, kultura wielbarska, okres rzymski
76	6	Licze	Osada, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
77	7	Bronno	- Ślady osady, epoka kamienia
			- Osada, średniowiecze
78	2	Licze	Ślady osady, epoka kamienia
79	1	Licze	Ślady osady, wczesne średniowiecze
80	3	Bronno	Ślady osady, epoka kamienia
81	4	Bronno	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza
82	5	Bronno	Osada, kultura pomorska, wczesna epoka żelaza

Źródło: Muzeum Archeologiczne w Gdańsku.

Strefa obserwacji archeologicznej - na obszarze gminy Kwidzyn wyznaczone są dwie strefy obserwacji archeologicznej. Jedna z nich rozciąga się od Kwidzyna do Białego Dworu, wzdłuż wysoczyzny obejmując swoim zasięgiem wieś Baldram. Druga znacznie większa ciągnie się wzdłuż północno-wschodniej i wschodniej granicy gminy poprzez miejscowości: Brachlewo, Dubiel, Ośno, Licze, Bronno. Na terenie strefy wszelkie prace ziemne wymagają zgłoszenia do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu uzyskania warunków nadzoru archeologicznego związanego z możliwością natrafienia na stanowisko archeologiczne.

Strefa ochrony archeologicznej - na terenie gminy znajduje się 7 stref ochrony archeologicznej: wokół wsi Bronno, na południe od wsi Kamionka, w pobliżu miejscowości Dubiel i Brachlewo, na południe od Podzamcza, na północ od wsi Tychnowy oraz pomiędzy miejscowościami Baldram i Tychnowy.

Na terenie strefy wszelkie prace ziemne (np. pod uzbrojenie terenu bądź wykopy pod fundamenty) wymagają zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w którym zostaną określone warunki prowadzenia robót. Bez zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dopuszcza się jedynie ograniczoną działalność inwestycyjną.

7. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców

7.1. Demografia

7.1.1. Stan ludności i ruch naturalny

Liczba ludności gminy Kwidzyn wg danych GUS, na dzień 31.XII.2010 r. wynosiła 10 704 mieszkańców, co stanowiło 0,48% ludności województwa pomorskiego oraz 13% powiatu kwidzyńskiego.

Tab.4. Sytuacja demograficzna gminy Kwidzyn, powiatu kwidzyńskiego i województwa pomorskiego w latach 2000 - 2008

Wyszczególnienie	Lata	Liczba ludności				Współczynnik feminizacji
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ludność na km ²	
województwo pomorskie ogółem	2000	2 166 110	1 055 410	1 110 700	118	105,2
	2002	2 183 636	1 063 423	1 120 213	119	105,3
	2004	2 194 041	1 067 499	1 126 542	120	105,5
	2006	2 199 979	1 069 277	1 130 702	120	105,7
	2008	2 215 100	1 076 173	1 138 927	121	105,8
	2010	2 240 319	1 088 139	1 152 180	122	105,9
województwo pomorskie gminy wiejskie	2000	560 738	282 452	278 286	42	98,5
	2002	567 289	285 825	281 464	42	98,5
	2004	578 823	291 657	287 166	43	98,5
	2006	590 474	297 317	293 103	44	98,6
	2008	605 008	304 517	300 491	45	98,7

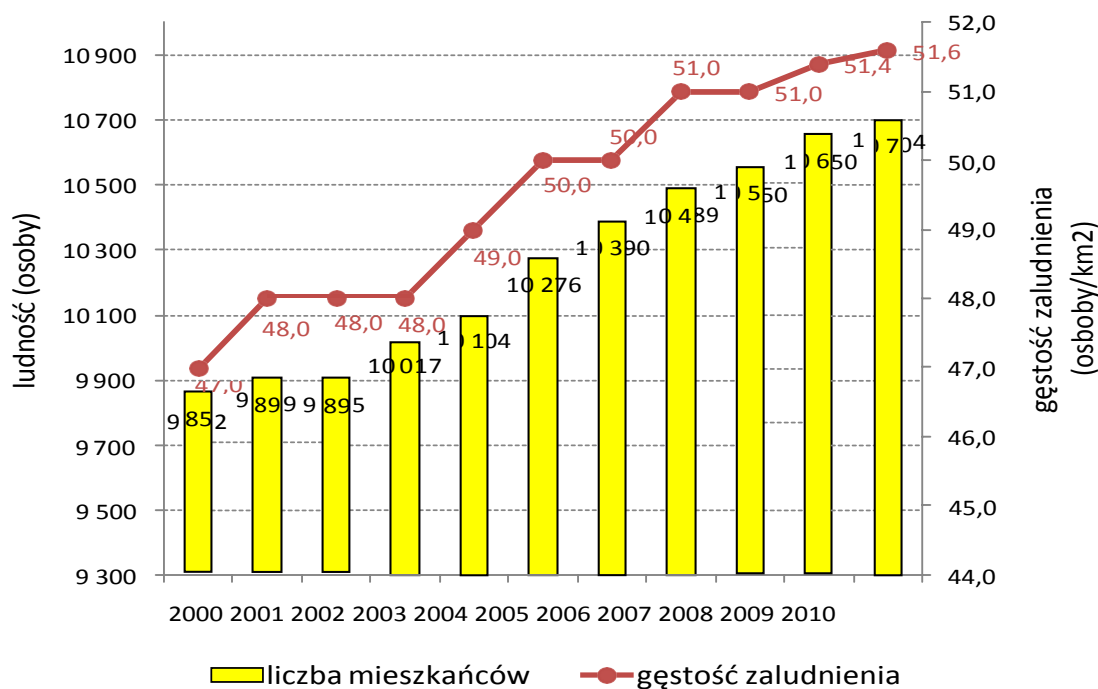

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn

powiat kwidzyński	2010	620 125	312 140	307 985	45	98,7
	2000	79 854	39 463	40 391	96	102,4
	2002	79 909	39 528	40 381	96	102,1
	2004	80 657	39 923	40 734	97	102,0
	2006	81 071	40 105	40 966	97	102,1
	2008	81 433	40 235	41 198	98	102,4
	2010	82042	40553	41489	99	102,3
gmina Kwidzyn	2000	9 852	5 029	4 823	47	95,9
	2002	9 895	5 065	4 830	48	95,4
	2004	10 104	5 183	4 921	49	94,9
	2006	10 390	5 304	5 086	50	95,9
	2008	10 550	5 396	5 154	51	95,5
	2010	10 704	5 479	5 225	52	95,4

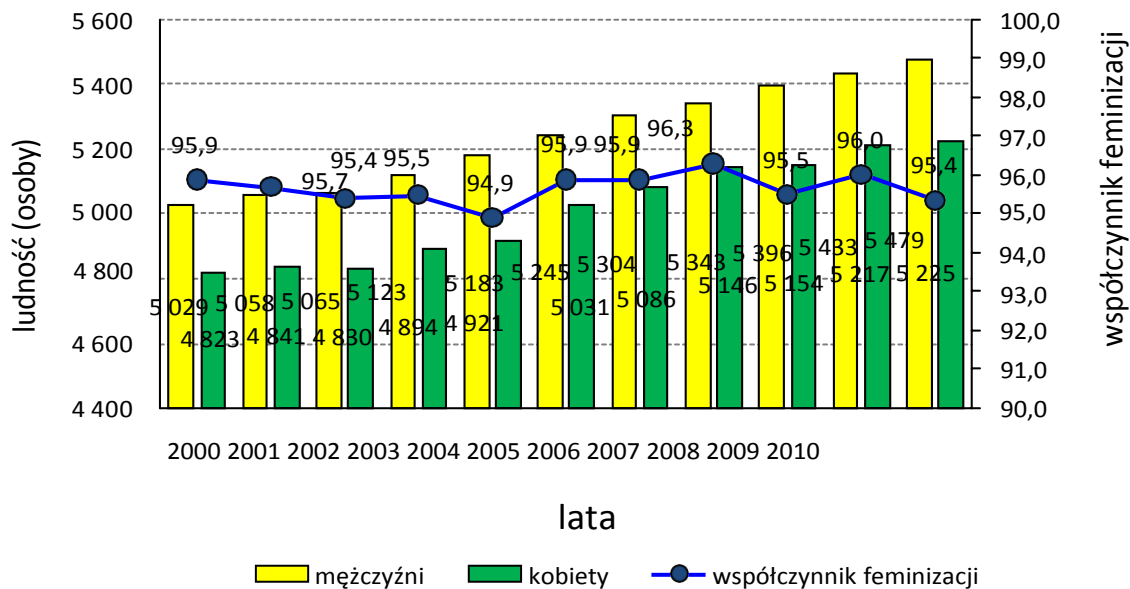
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Kwidzyn w 2010 roku wynosił 51,6 osób/km² i był wyższy niż średni wskaźnik gęstości zaludnienia w gminach wiejskich województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia gminy była niższa niż średnio w powiecie kwidzyńskim. W latach 2000 – 2010 liczba mieszkańców gminy Kwidzyn bardzo dynamicznie wzrosła. Szybki przyrost liczby ludności gminy Kwidzyn ma związek z dynamicznym rozwojem strefy podmiejskiej miasta Kwidzyna na obszarze gminy. Szczególnie miejscowości Kamionka, Rakowiec oraz Tychnowy zanotowały duży przyrost liczby mieszkańców.

Ryc.2. Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia gminy Kwidzyn w latach 2000 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc.3. Liczba mężczyzn i kobiet oraz współczynnik feminizacji w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ogólnej liczbie mieszkańców gminy Kwidzyn w 2008 roku kobiety stanowiły 48,8 %. Na każdych 100 mężczyzn przypadało prawie 96 kobiet, co oznaczało niedobór liczby kobiet.

Struktura ludności pod względem płci w gminie Kwidzyn była charakterystyczna dla obszarów wiejskich, aczkolwiek zjawisko defeminizacji gminy było bardziej nasilone niż przeciętnie na polskich obszarach wiejskich. Zjawisko to jest wynikiem procesu migracji młodych kobiet do miast.

Przewaga mężczyzn stanowi bardzo ważny problem ekonomiczny i społeczny, ponieważ maskulinizacja dotyczy głównie osób w wieku produkcyjnym mobilnym. Oznacza to niedobór potencjalnych kandydatek na małżonki dla mieszkańców gminy Kwidzyn w wieku od 20 do 35 lat. Niedobór młodych kobiet może powodować m.in. spadek liczby zawieranych małżeństw, a to z kolei może przyczynić się do spadku liczby urodzeń i nasilenia procesów starzenia się ludności. Obszary wiejskie na których dochodzi do takich zjawisk przestają się rozwijać, a nawet cofają się w rozwoju. Jest to zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw domowych zarówno zajmujących się działalnością rolniczą, jak i pozarolniczą.

Tab.7. Ruch naturalny ludności w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Urodzenia	137	125	130	120	129	140	125	130	149	140	112
Zgony	77	71	84	74	83	82	91	95	91	92	76
Przyrost naturalny	60	54	46	46	46	58	34	35	58	48	36
Urodzenia na 1000 mieszkańców	13,9	12,7	13,1	12,0	12,7	13,6	12,0	12,5	14,1	13,1	10,5
Zgony na 1000 mieszkańców	7,8	7,2	8,4	7,4	8,2	7,9	8,8	9,1	8,6	8,6	7,1
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	6,1	5,5	4,6	4,6	4,5	5,6	3,3	3,4	5,5	4,5	3,4

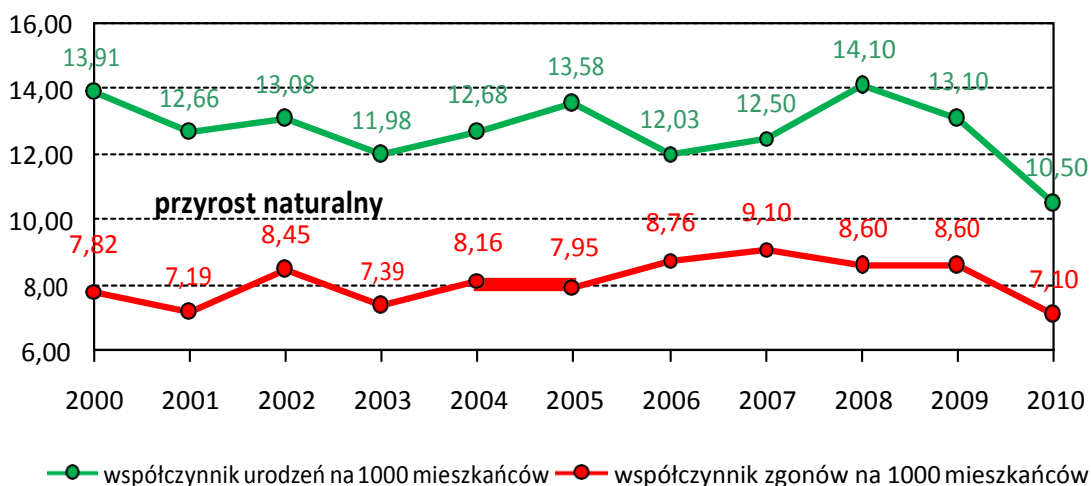
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Kwidzyn przez cały analizowany okres charakteryzowała się dodatnim przyrostem naturalnym. W latach 2000 – 2006 zarówno liczba urodzeń jak i liczba zgonów utrzymywała się na dość stabilnym poziomie. Liczba urodzeń wahała się nieznacznie w tym przedziale czasowym. Rok 2001 spośród wszystkich analizowanych charakteryzował się najmniejszą ilością zgonów (71). Najwięcej zgonów w analizowanym okresie odnotowano w roku 2007 (95).

Przyrost naturalny wahał się. Od roku 2000 do 2004 miał tendencję spadkową, a od 2007 r. nastąpił znaczący wzrost. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców największy

w charakteryzowanym okresie wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnięty został w 2000 roku (6,1) natomiast najniższy w roku 2006 (3,3).

Ryc.4. Urodzenia i zgony w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tab.8. Małżeństwa zawierane w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010

lata	ilość małżeństw	współczynnik zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców
2000	65	6,6
2001	61	6,2
2002	48	4,8
2003	60	6,0
2004	41	4,0
2005	49	4,7
2006	80	7,7
2007	86	8,3
2008	75	7,1
2009	70	6,6
2010	71	6,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2000 – 2004 liczba zawieranych małżeństw w gminie Kwidzyn malała od 65 w roku 2000 do 41 w roku 2004. W kolejnych latach nastąpił znaczący wzrost liczby

zawieranych małżeństw. Wzrost ten jest efektem wejścia w „wiek małżeński” ludności ostatniego wyżu demograficznego (urodzonej w pierwszej połowie lat 80. ubiegłego wieku).

7.1.2. Migracje

Tab.9. Migracje w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2009

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
zameldowania										
ogółem	132	113	159	182	239	225	238	267	208	200
z miast	101	77	100	159	185	178	179	212	132	160
ze wsi	29	36	56	23	53	44	55	43	72	35
z zagranicy	2	0	3	0	1	3	4	12	4	5
Wymeldowania										
ogółem	131	144	144	147	127	149	191	185	145	134
do miast	89	105	97	105	101	116	118	106	89	92
na wieś	40	37	45	32	18	26	47	59	44	39
za granicę	2	2	2	10	8	7	26	20	12	3
saldo migracji										
ogółem	1	-31	15	35	112	76	47	82	63	66
miasta	12	-28	3	54	84	62	61	106	43	68
wieś	-11	-1	11	-9	35	18	8	-16	28	-4
zagranica	0	-2	1	-10	-7	-4	-22	-8	-8	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

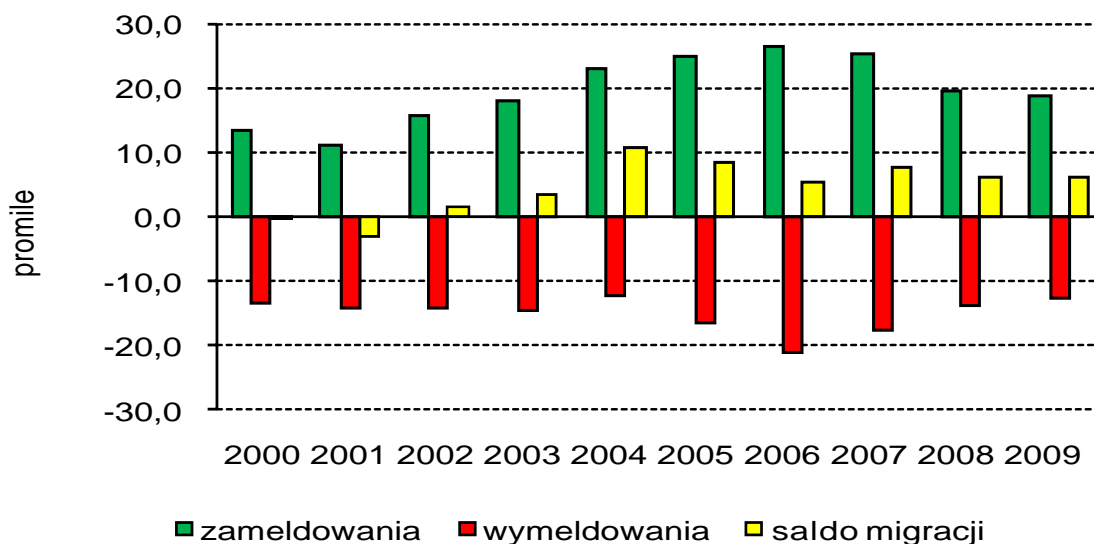
Zmiany stałego miejsca zamieszkania i miejsca czasowego pobytu określane są jako wędrówki lub migracje ludności. Generalnie migracje dzielimy na wewnętrzne, odbywające się w ramach danego kraju i zewnętrzne, związane z wyjazdem poza granice kraju (tzw. emigracja) lub napływem do danego kraju (tzw. imigracja). Migracje stałe są wraz z ruchem naturalnym głównymi czynnikami wywołującymi zmiany w stanach zaludnienia, strukturze zaludnienia oraz innych strukturach demograficznych.

Gmina Kwidzyn w latach 2002 – 2008 oraz w roku 2000 charakteryzowała się dodatnim saldem migracji, który swoje maksimum osiągnął w roku 2004. Jedynie rok 2001 spośród charakteryzowanych lat cechował się przewagą odpływu nad napływem ludności. Ludność napływająca na obszar gminy Kwidzyn pochodziła głównie z miasta Kwidzyna.

Od roku 2003 gmina charakteryzuje się wzmożonym napływem ludności miejskiej, co wiąże się z intensywnym procesem suburbanizacji generowanym przez sąsiadujące miasto Kwidzyn, które posiada niedobór terenów pod zabudowę jednorodziną mieszkaniową. Do roku 2003 na obszar gminy Kwidzyn z miast napływało średnio poniżej 60 osób rocznie, natomiast w latach późniejszych rokrocznie na teren gminy przybywało ponad 80 osób.

W gminie obserwuje się ujemne saldo migracji zagranicznych, co jest typowe dla obszarów wiejskich i Polski po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Jedynie w roku 2002 saldo to było dodatnie.

Ryc.5. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.1.3. Struktura płci i wieku mieszkańców

Wszystkie wcześniej omówione elementy ruchu naturalnego tworzą strukturę płci i wieku społeczeństwa. Wykonana na podstawie danych GUS piramida płci i wieku dla gminy Kwidzyn doskonale ukazuje formę przejściową struktury wiekowej. Aktualny typ struktury płci i wieku społeczeństwa jest formą pośrednią między kształtem dzwonu i wrzeciona (kształt dzwonu świadczy o ustabilizowanej liczbie urodzeń oraz zgonów natomiast kształt wrzeciona świadczy o przewadze liczby zgonów nad liczbą urodzeń), która wykazuje trend regresywny.

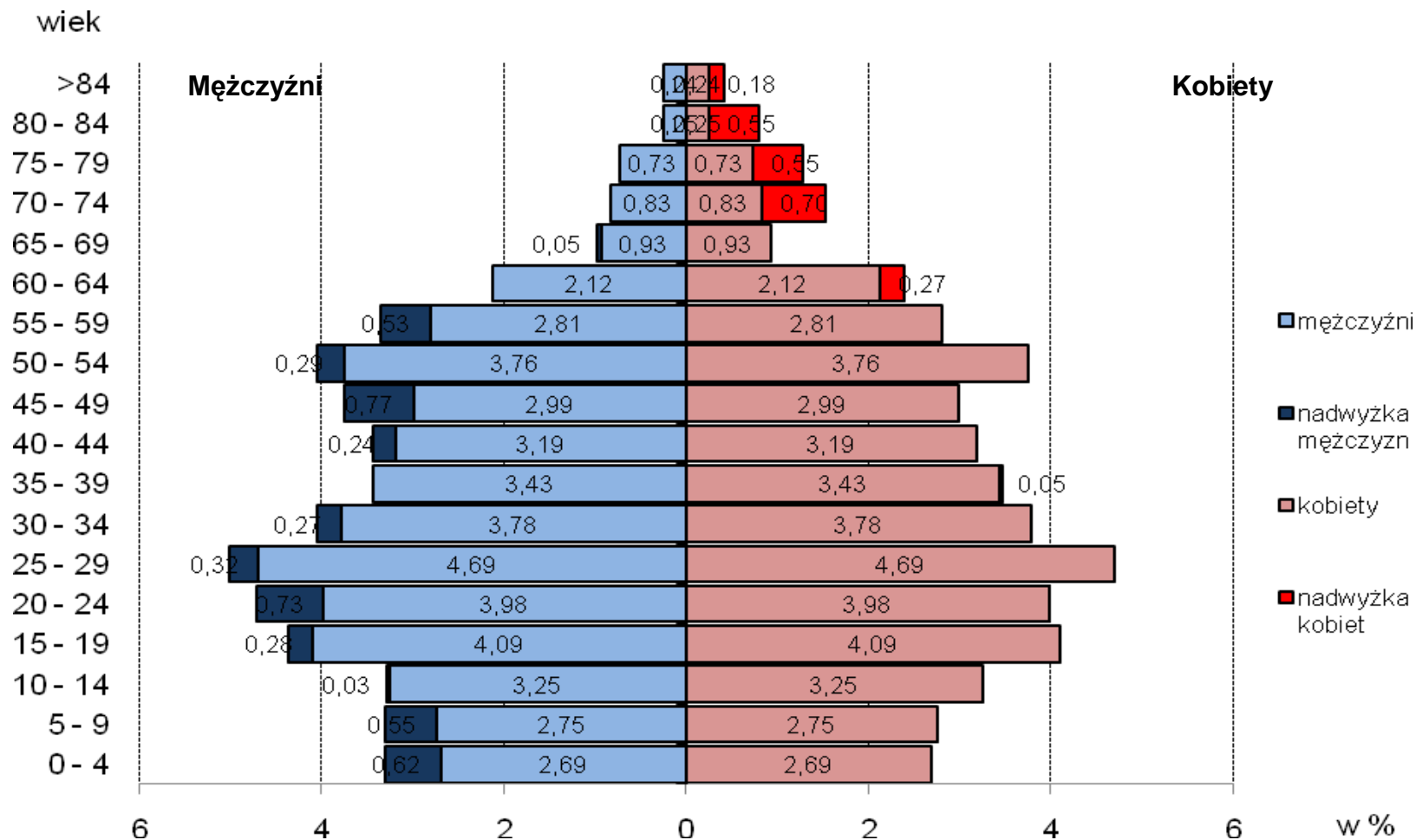
Analiza liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych pozwala na wyodrębnienie następujących zjawisk:

- najliczniej reprezentowane grupy to urodzeni na przełomie lat 70. i 80. oraz urodzeni na przełomie lat 80. i 90.;
- od kilku lat notuje się wzrost liczby ludzi w grupach w wieku produkcyjnym, co podyktowane jest wejściem w te grupy wyżej wymienionych „wyżów demograficznych”.

Struktura płci i wieku mieszkańców gminy Kwidzyn jest zaburzona i waha się. Nadwyżka mężczyzn nad liczbą kobiet występuje od 40. do ok. 60. roku życia (sytuacja nietypowa, gdyż średnio w kraju nadwyżka kobiet nad liczbą mężczyzn rozpoczyna się od 40. roku życia).

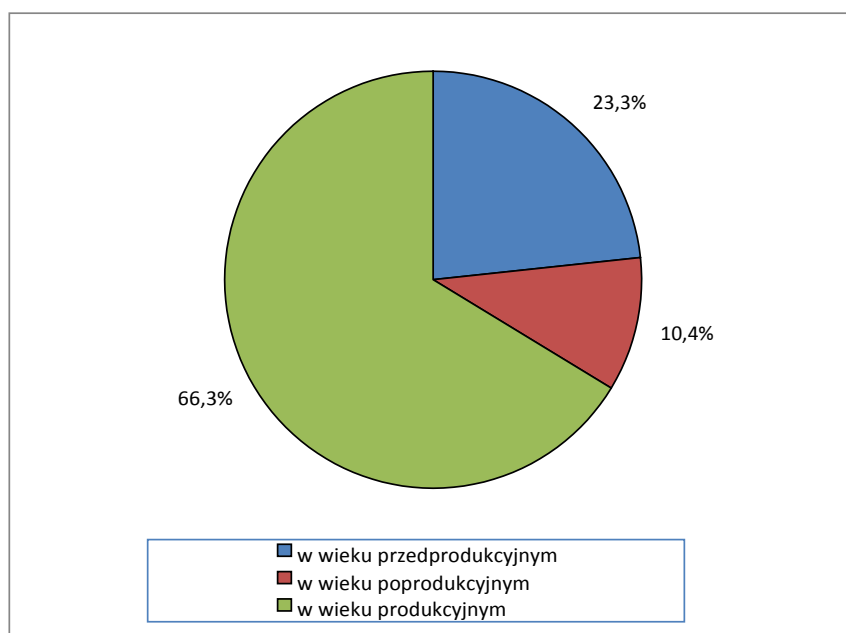

Ryc.6. Struktura płci i wieku gminy Kwidzyn w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

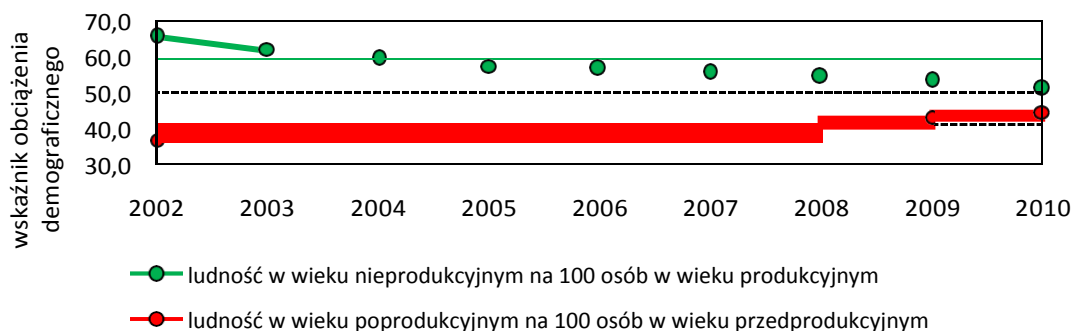
Struktura wiekowa ludności przekłada się na strukturę wieku ekonomicznego ludności. Z analizy wynika, że mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowią 66,3% ogółu mieszkańców gminy Kwidzyn. Około 10,4 % społeczności stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, natomiast procent osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi obecnie 23,3%.

Ryc.7. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Kwidzyn w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę wieku ekonomicznego mieszkańców gminy Kwidzyn, zauważalny jest wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym od 64,2 % w roku 2007 do 66,3 % w roku 2010. W latach 2007 – 2010 wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym zmalał od poziomu 56 do poziomu 52 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł nieznacznie od 15,7 do 15,8.

Ryc.8. Obciążenie demograficzne gminy Kwidzyn w latach 2002 – 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.1.4. Wykształcenie oraz źródła utrzymania ludności

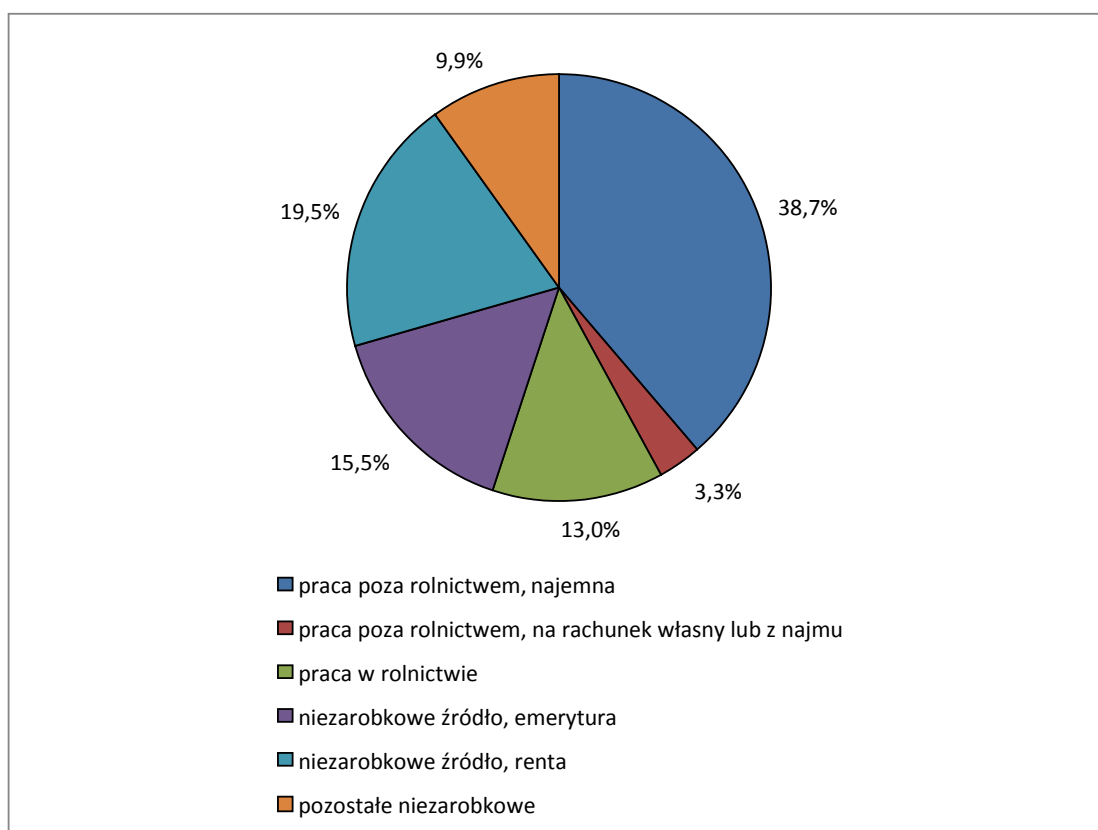
Rozdział oparty na Narodowym Spisie Powszechnym 2002

Tab.8. Wykształcenie mieszkańców gminy Kwidzyn

Wykształcenie	Liczba osób		Płeć	
	ogółem	w %	mężczyźni	kobiety
wyższe	267	2,69	109	158
policealne	119	1,20	29	90
średnie razem	1 533	15,47	674	859
zasadnicze zawodowe	2 301	23,23	1 526	775
podstawowe ukończone	3 122	31,51	1 438	1 684
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	527	5,32	242	285

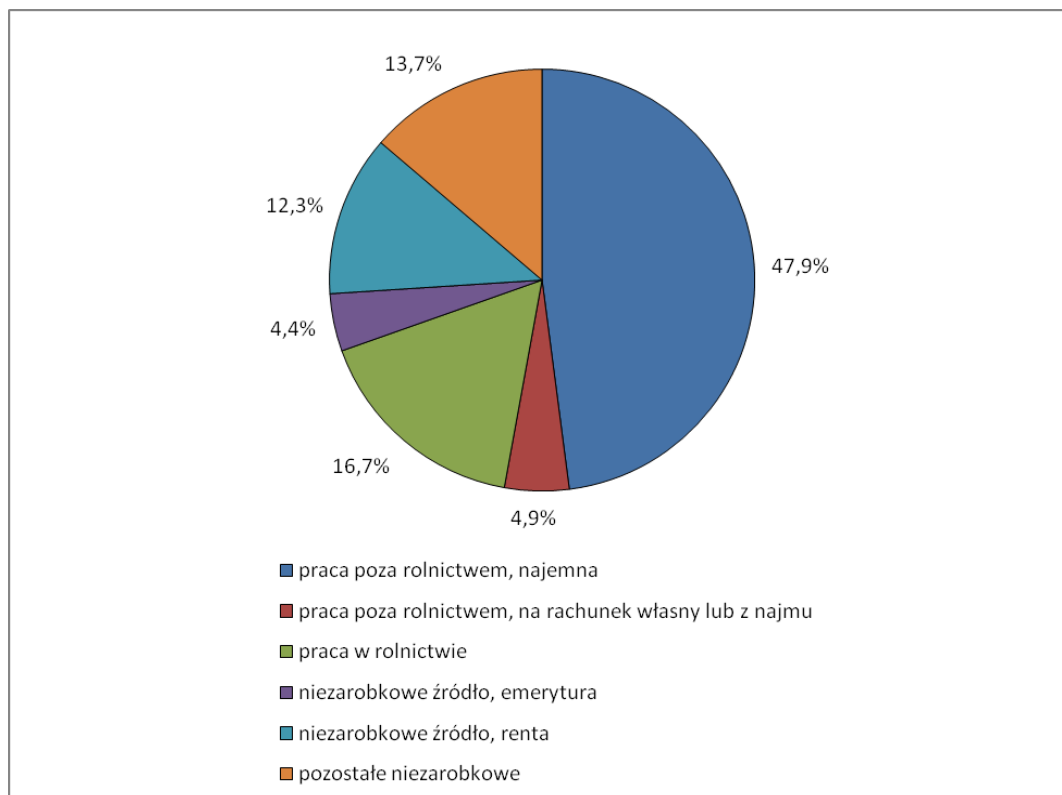
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z NSP 2002 r.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002 roku wynika, iż w gminie Kwidzyn największa grupa osób posiadała wykształcenie podstawowe ukończone. Grupa ta liczyła ponad 3 tys. osób, co stanowiło 40,8% ogółu mieszkańców aktywnych zawodowo. Około 21,7% mieszkańców aktywnych zawodowo posiadała wykształcenie średnie i policealne (1652 osoby). Trzecią dużą grupą były osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe - 2 301 mieszkańców (30% mieszkańców aktywnych zawodowo). Najmniejszą grupę stanowiły osoby o wykształceniu wyższym. Jedynie 267 osób posiadało wykształcenie wyższe (3,5% mieszkańców aktywnych zawodowo).

Ryc.9. Główne źródła utrzymania mieszkańców gminy Kwidzyn w 2002 r. – posiadający własne źródło utrzymania
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z NSP 2002 r.

W 2002 roku najliczniejszą grupą mieszkańców były osoby posiadające niezarobkowe źródła utrzymania - głównie emerytury i renty (4 267 osób) . Grupa ta stanowi 80 % mieszkańców gminy Kwidzyn posiadających własne źródło utrzymania. Większość mieszkańców posiadających własne źródło utrzymania, pracowało najemnie poza rolnictwem (2062 osoby). Na własny rachunek pracowało nieco ponad 3% mieszkańców gminy (175 osób), a około 13% mieszkańców pracowało w rolnictwie (691 osób).

Ryc.10. Główne źródła utrzymania mieszkańców gminy Kwidzyn w 2002 r. – utrzymywani

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP GUS 2002

W 2002 roku w gminie Kwidzyn utrzymywanych było 4528 osób, z czego 47,5 % stanowili mężczyźni, natomiast 52,5% kobiety. Największą grupę mieszkańców gminy Kwidzyn utrzymywały osoby pracujące najemnie poza rolnictwem (2170 osób). Duża grupa osób była utrzymywana przez osoby posiadające niezarobkowe źródło dochodów (1380 osób). Z pracy na własny rachunek lub z najmu utrzymywane były 223 osoby, natomiast z pracy w rolnictwie 755 osób.

Definicje

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na *International Classification of Status in Employment (ICSE)* i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracownik najemny** - osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego; do tej kategorii zaliczono również osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, osoby wykonujące pracę nakładczą, duchownych, a także uczniów, zatrudnionych na podstawie umowy o naukę zawodu lub przyuczenie do pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie,

- **pracodawca** - osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej jednego pracownika najemnego,
- **pracujący na własny rachunek** - osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników; do tej kategorii zaliczono również agentów (we wszystkich rodzajach agencji) oraz członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- **pomagający członek rodziny** - osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów - było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Za **dotychczasowe źródło utrzymania osoby** uważa się źródło najważniejsze spośród wszystkich pozostałych, po określeniu głównego źródła utrzymania, czyli przynoszące dochód drugi pod względem wysokości.

Wyróżniono następujące grupy źródeł pochodzenia dochodów:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia (łącznie z osobami pomagającymi systematycznie i bez umownego wynagrodzenia członkowi rodziny w prowadzeniu działalności gospodarczej (rolniczej lub pozarolniczej) wykonywanej na rachunek własny,
- niezarobkowe źródło dochodów,
- dochody z własności,
- dochody z najmu,
- pozostawanie na utrzymaniu osób posiadających własne źródła dochodów.

Własne źródła dochodów (z pracy, z niezarobkowego źródła, z własności lub najmu) mogły wykazywać osoby będące w wieku co najmniej 15 lat.

Za osoby utrzymujące się z dochodów z pracy w ciągu roku (najemnej lub na rachunek własny) uważa się takie, które:

- pracowały przez cały rok (również w tygodniu poprzedzającym moment spisu) i praca ta stanowiła ich źródło utrzymania,
- pracowały przez cały rok, ale w ciągu roku wykonywały różne prace w różnym charakterze (w tym przypadku należało ustalić, która z prac przynosiła w ciągu roku większy dochód),

- pracowały w ciągu roku tylko przez kilka miesięcy np.: sezonowo; wykonywały pracę, z której zostały zwolnione; wykonywały pracę przed odejściem na emeryturę; rentę, natomiast aktualnie ich sytuacja zawodowa jest inna,
- pracowały w ciągu roku (przez cały czas lub przez kilka miesięcy) w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej) w charakterze użytkownika gospodarstwa rolnego (działki rolnej) lub pomagającego członka rodziny, natomiast obecnie już tej pracy nie wykonują, ponieważ np. gospodarstwo rolne przekazano następcy, państwu lub w momencie spisu osoby te wchodziły już w skład innego gospodarstwa domowego.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność dzieli się na dwie kategorie:

posiadający własne źródła utrzymania, do których zaliczono osoby utrzymujące się z dochodów uzyskiwanych w ciągu całego roku poprzedzającego moment spisu z pracy osobiście wykonywanej, z niezarobkowych źródeł a także z własności lub z najmu;

utrzymywani, tj. osoby, dla których pozostawanie na utrzymaniu jest źródłem utrzymania. Osobom pozostającym na utrzymaniu wskazywany był również rodzaj głównego źródła dochodów osoby utrzymującej: dochody z pracy, niezarobkowe źródło, dochody z własności lub najmu.

Utrzymujący się z dochodów z pracy, z niezarobkowego źródła, z dochodów z własności oraz z dochodów z najmu oznacza wszystkie osoby utrzymujące się w ciągu roku głównie z danego źródła oraz osoby utrzymywane przez nie. Stosowany już tradycyjnie podział wyodrębnia osoby posiadające własne źródło utrzymania oraz osoby utrzymywane.

KLASYFIKACJA ŹRÓDEŁ UTRZYMANIA

Praca

- praca najemna poza rolnictwem w sektorze publicznym - dla osób utrzymujących się z dochodów z pracy najemnej w nierolniczych jednostkach, stanowiących własność państwową (Skarbu Państwa lub państwowych osób prawnych) lub własność samorządu terytorialnego (dawniej komunalną) oraz własność mieszaną z przewagą własności Skarbu Państwa, osób prawnych, państwowej lub samorządowej,
- praca najemna poza rolnictwem w sektorze prywatnym (w tym w spółdzielczości) - dla osób utrzymujących się z dochodów z pracy najemnej w nierolniczych jednostkach prowadzących działalność gospodarczą i będących własnością krajową, zagraniczną lub

- mieszana, osób fizycznych lub inną oraz własnością np. spółek, przedsiębiorstw zagranicznych, spółdzielni, partii politycznych, fundacji, organizacji wyznaniowych,
- praca najemna w rolnictwie w sektorze publicznym - dla osób utrzymujących się z dochodów z pracy najemnej w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą w zakresie gospodarki rolnej i obsługi rolnictwa, stanowiących własność państwową lub samorządu terytorialnego oraz własność mieszaną z przewagą własności Skarbu Państwa, osób prawnych, państwowej lub samorządowej,
  - praca najemna w rolnictwie w sektorze prywatnym (w tym w spółdzielczości) dla osób utrzymujących się z dochodów pracy najemnej w jednostkach prowadzących działalność w zakresie gospodarki rolnej i obsługi rolnictwa, w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, spółdzielniach kółek rolniczych oraz zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych lub działkach rolnych, poza swoim gospodarstwem rolnym,
  - praca na rachunek własny poza rolnictwem - dla osób utrzymujących się z dochodów z prowadzenia działalności gospodarczej poza rolnictwem, tj. prowadzących własne zakłady (przedsiębiorstwa) przemysłowe, budowlane, handlowe, usługowe, itp. – pracującym na rachunek własny (w tym pracodawcom) lub wykonujących wolne zawody, a także pomagającym systematycznie i bez umownego wynagrodzenia członkom rodziny wchodzących w skład wspólnego gospodarstwa domowego,
  - praca w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej) - dla osób utrzymujących się z dochodów z pracy związanej z produkcją roślinną i zwierzęcą - w gospodarstwie rolnym (działce rolnej), łącznie z właścicielami zwierząt gospodarskich - pracującym na rachunek własny (w tym pracodawcom), a także pomagającym systematycznie i bez umownego wynagrodzenia członkom rodziny, wchodzących w skład wspólnego gospodarstwa domowego. W przypadku dochodów z pracy w swoim gospodarstwie rolnym uwzględnia się zarówno wartość produktów sprzedanych, jak i przeznaczonych na konsumpcję.
  - praca na rachunek własny w rolnictwie poza swoim gospodarstwem rolnym (działką rolną) - dla osób utrzymujących się z dochodów z pracy związanej z prowadzeniem działalności usługowej związanej z rolnictwem (również na rzecz innych gospodarstw rolnych), np. nawożenie pól, oprysk upraw zbożowych, przygotowanie płodów rolnych do sprzedaży, sadzenie roślin i ich pielęgnacja, obsługa systemów irygacyjnych, strzyżenie owiec, usługi pasterskie - pracującym na rachunek własny (w tym pracodawcom), a także pomagającym systematycznie i bez umownego wynagrodzenia członkom rodziny wchodzących w skład wspólnego gospodarstwa domowego. Również dla osób, które uzyskują dochody z pracy jako członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych oraz członkowie spółek cywilnych w rolnictwie.

Niezarobkowe źródło

- emerytura pracownicza, kombatancka i pochodne - dla osób utrzymujących się ze wszystkich rodzajów emerytur przyznanych z tytułu pracy lub ubezpieczenia, w kraju lub za granicą,
- emerytura rolna - dla osób utrzymujących się z dochodu za przekazane gospodarstwo rolne (następcy lub państwu). Emerytura rolna jest świadczeniem przyznawanym z tytułu pracy lub ubezpieczenia,
- renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) - dla osób utrzymujących się z tego świadczenia, a także świadczenia rehabilitacyjnego, renty szkoleniowej, renty powypadkowej. Są to świadczenia stałe lub okresowe uzyskane z tytułu orzeczenia komisji lekarskich (odpowiedniego organu orzekającego) o całkowitej lub częściowej utracie zdolności do wykonywania pracy,
- renta socjalna - dla osób utrzymujących się ze świadczenia przyznanego na skutek całkowitej niezdolności do pracy z powodu inwalidztwa powstałego przed ukończeniem 18 roku życia lub przed ukończeniem 25 roku życia, w trakcie nauki w

szkole ponadpodstawowej lub wyższej, a także w czasie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej,

- renta rodzinna (wdowia, sieroca) - dla osób utrzymujących się z dochodów ze świadczenia przyznanego uprawnionym członkom rodziny po śmierci współmałżonka, rodzica lub innej osoby oraz zagranicznych rent rodzinnych,
- zasiłek dla bezrobotnych - dla osób utrzymujących się ze świadczenia przyznanego osobom zarejestrowanym w powiatowych urzędach pracy na określony czas trwania bezrobocia,
- zasiłek pomocy społecznej - dla osób utrzymujących się ze świadczenia przyznanego osobom, które nie mają żadnych źródeł dochodów, lub posiadane dochody są niewystarczające,
- inne niezarobkowe źródła - w tym:
  - zasiłek pielęgnacyjny, alimenty, stypendium, świadczenie przedemerytalne (zasiłek przedemerytalny), dom opieki (dom dziecka, dom rencisty, itp.), zakon oraz pozostałe nie wymienione niezarobkowe źródła utrzymania, np. zasiłek wychowawczy, zasiłek rodzinny, renta prywatna, wygrana w grach liczbowych i loteryjnych, na wyścigach konnych, pomoc z zagranicy, sprzedaż ziemi, nieruchomości, środków trwałych, przebywanie w więzieniu lub areszcie powyżej 12 miesięcy.

7.2. Sfera gospodarcza

7.2.1. Działalność gospodarcza

Tab.11. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie pomorskim, powiecie kwidzyńskim oraz gminie Kwidzyn w 2000 i 2010 r.

Wyszczególnienie	rok	ogółem		sektor publiczny		sektor prywatny	
		ilość	zmiana w %	ilość	zmiana w %	ilość	zmiana w %
województwo pomorskie	2000	199 352	-	7 861	-	191 491	-
	2010	260 202	30,5	7 903	0,5	252 299	31,8
powiat kwidzyński	2000	6 594	-	432	-	6 162	-
	2010	7 914	7,5	360	20,8	7554	22,6
gmina Kwidzyn	2000	582	-	12	-	570	-
	2010	899	54,4	12	0,0	887	55,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2000 – 2010 w gminie Kwidzyn wzrosła liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. W ciągu analizowanych 8 lat w gminie Kwidzyn podobnie jak w powiecie kwidzyńskim oraz całym województwie pomorskim dynamicznie przyrastała ilość przedsiębiorstw. Przyrost ogólnej liczby przedsiębiorstw w analizowanym okresie na obszarze gminy Kwidzyn wyniósł 54,4% i był wyraźnie wyższy niż przyrost w województwie pomorskim, który wyniósł 30,5%. W sektorze przedsiębiorstw prywatnych przyrost liczby przedsiębiorstw był na podobnym poziomie. W ciągu siedmiu lat liczba przedsiębiorstw sektora prywatnego w gminie Kwidzyn wzrosła o 317 podmiotów gospodarczych (przyrost o 55,6%), w tym samym czasie wzrost w województwie pomorskim wyniósł 31,8% a w powiecie kwidzyńskim jedynie 22,6%. Większość podmiotów gospodarczych na obszarze gminy Kwidzyn należała do sektora prywatnego. 98 % ogółu przedsiębiorstw stanowiły firmy prywatne, a jedynie 2% przedsiębiorstw należało do sektora publicznego

Innym wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości na danym obszarze jest liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców. Gmina Kwidzyn ze wskaźnikiem 84,0 przedsiębiorstwa na 1000 mieszkańców w 2010 roku wypadła stosunkowo niekorzystnie na tle powiatu kwidzyńskiego, którego wskaźnik w 2010 roku wyniósł 97,2 przedsiębiorstwa na 1000 mieszkańców. W województwie pomorskim wskaźnik przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców był wyraźnie wyższy niż w powiecie kwidzyńskim oraz gminie Kwidzyn. W 2007 roku przeciętnie na 1000 mieszkańców województwa pomorskiego przypadało nieco ponad 116 przedsiębiorstw. W latach 2000 – 2010 należy zauważyć systematyczny przyrost liczby podmiotów gospodarczych

na 1000 mieszkańców zarówno w gminie Kwidzyn jak i w powiecie kwidzyńskim oraz województwie pomorskim. W gminie Kwidzyn w ciągu 8 lat wskaźnik wzrósł od poziomu 59,1 w 2000 roku do 84,0 w roku 2010. Przyrost wskaźnika zarówno w województwie jak i w powiecie oraz gminie wskazuje na dobrą koniunkturę gospodarczą regionu.

Tab.12. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD na obszarze gminy Kwidzyn w 2010 r.

Wyszczególnienie wg sekcji	liczba	udział w %
A – rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	35	3,9
B - Górnictwo i wydobywanie	0	0
C – przetwórstwo przemysłowe	115	12,8
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	0,3
E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0,4
F – budownictwo	108	12,0
G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	227	25,3
H – Transport i gospodarka magazynowa	148	16,5
I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	1,7
J – Informacja i komunikacja	12	1,3
K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	25	2,8
L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18	2,0
M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	62	6,9
N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	30	3,3
O – Administracja publiczna i obrona	10	1,1

narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		
P - Edukacja	17	1,9
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28	3,1
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19	2,1
S - Pozostała działalność usługowa	29	3,2
T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0
U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0

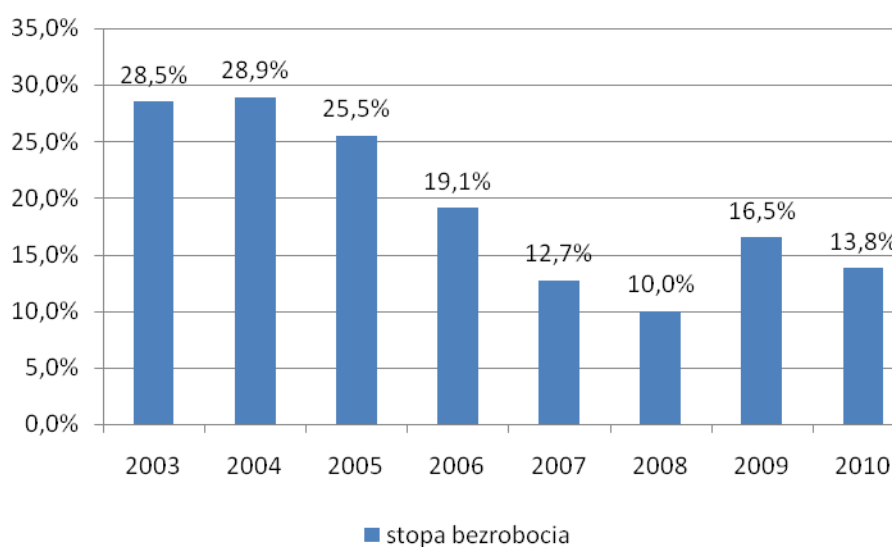
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2010 r. największy udział w ogólnej liczbie podmiotów działalności gospodarczej w gminie Kwidzyn miała sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,3% oraz sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa. Kolejno plasowały się następujące sekcje: C - przetwórstwo przemysłowe (12,8%) oraz sekcja F - budownictwo (10,0%).

7.2.2. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w gminie Kwidzyn na koniec kwietnia 2008 r. wynosiła 13,8%

W latach 2000 - 2004 stopa bezrobocia utrzymywała się na wysokim poziomie (przekraczała 25%) . Po roku 2004 zauważa się bardzo wyraźny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W roku 2005 stopa bezrobocia w gminie Kwidzyn spadła do poziomu 25,5%, w 2006 roku do poziomu 19,1% a w roku 2008 do poziomu 10,0%. W roku 2009 stopa bezrobocia wyraźnie wzrosła jednak w 2010 Spadek bezrobocia w gminie Kwidzyn jest zgodny z obserwowaną od 2004 roku tendencją spadku osób pozostających bez pracy, nie tylko w regionie, ale i całym kraju. W zamieszczonej poniżej tabeli przedstawione zostały dane ukazujące strukturę bezrobocia w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2010. Udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł w 2010 roku 50,7%. Cechą mającą istotny wpływ na zróżnicowanie zagrożenia bezrobociem jest wiek ludności aktywnej zawodowo. Na najwyższe ryzyko znalezienia się w kategorii bezrobotnych narażone są osoby młode. Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych w 2007 roku stanowiły osoby w wieku 18 – 34 lata. Najmniej liczna była grupa osób bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej.

Ryc.12. Stopa bezrobocia oraz liczba bezrobotnych wg płci w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

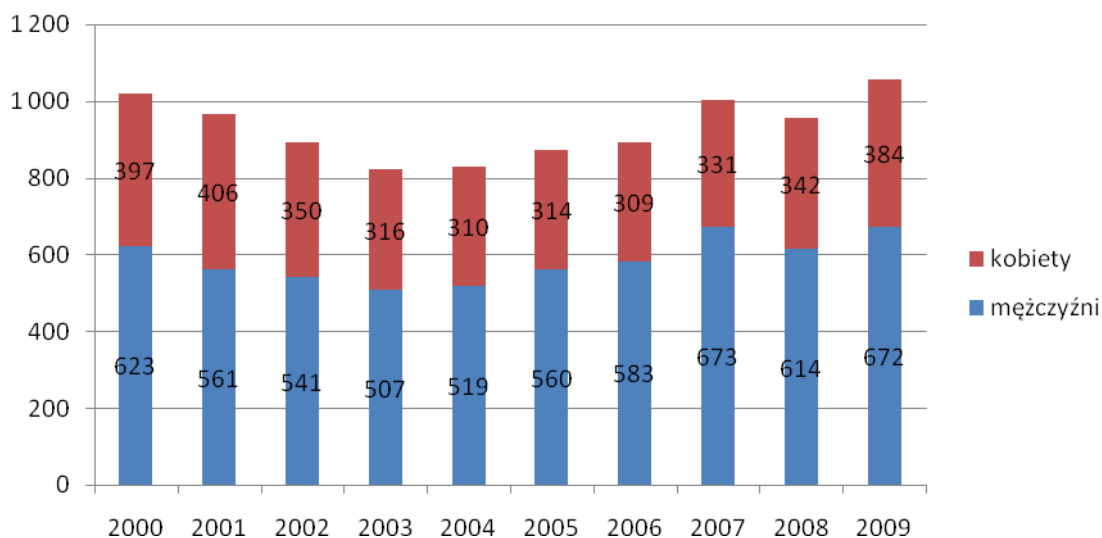
Tab.13. Struktura bezrobotnych gminy Kwidzyn w latach 2000 – 2010

Rok	Liczba bezrobotnych			Stopa bezrobocia
	Razem	Kobiet	%	
2003	1278	644	50,4	28,5%
2004	1172	616	52,6	28,9%
2005	1025	545	53,2	25,5%
2006	739	415	56,2	19,1%
2007	519	326	62,8	12,7%
2008	410	239	58,3	10,0%
2009	667	334	50,0	16,5%
2010	564	286	50,7	13,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

7.2.3. Pracujący

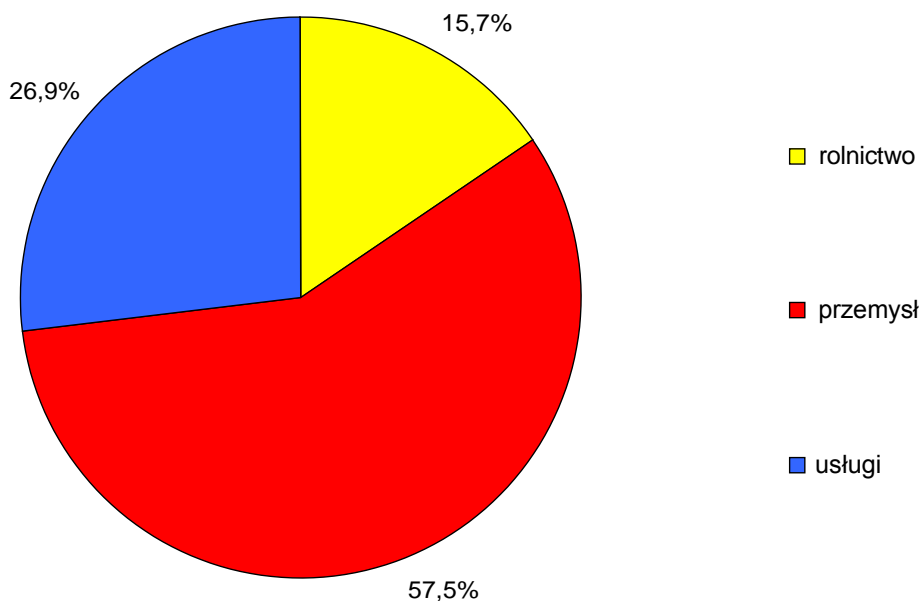
Ryc.13. Pracujący w głównym miejscu pracy w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba pracujących w głównym miejscu pracy w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2003 wykazywała tendencję spadkową. W 2000 roku pracowało 1020 osób zamieszkujących gminę Kwidzyn (61,0% - mężczyźni, 39,0% - kobiety). Po roku 2003 zauważalny jest stopniowy przyrost liczby pracujących co koreluje ze spadkiem stopy bezrobocia.

W 2009 roku na terenie gminy Kwidzyn w głównym miejscu pracy pracowało 1056 mieszkańców gminy, z czego 63,6% stanowili mężczyźni, natomiast 36,4% kobiety. Na ogólną liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym, pracujący stanowili w 2010 roku 49,4%, co było wskaźnikiem nieznacznie wyższym, niż średni wskaźnik województwa pomorskiego (47,1%) i dużo wyższym niż średnia krajowa (40,6%).

Większość pracujących mieszkańców gminy Kwidzyn zatrudniona była w sektorze przemysłowym. Jest to sytuacja nietypowa dla gminy wiejskiej. Przyczyną tak wyjątkowej sytuacji jest bliskość miasta Kwidzyn, które ma charakter przemysłowy. W 2003 roku w sektorze przemysłowym zatrudnione były 473 osoby, co stanowiło 57,5% ogólnej liczby pracujących mieszkańców. W sektorze usług zatrudnionych było 26,9% pracujących mieszkańców gminy. Trzeci sektor dzieli się na usługi rynkowe i nierynkowe. W usługach rynkowych pracowało jedynie 26,2% zatrudnionych w sektorze usług, natomiast 73,8% mieszkańców z tego sektora zatrudnionych było w usługach nierynkowych. Około 16% (129 osób) ogółu pracujących mieszkańców gminy Kwidzyn pracowało w sektorze rolniczym.

Ryc.14. Pracujący wg sektora ekonomicznego w gminie Kwidzyn w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę zatrudnienia mieszkańców gminy Kwidzyn zaznacza się wyraźna przewaga sektora przemysłowego, co związane jest z zatrudnieniem dużej grupy mieszkańców w Kwidzynie, który jest miastem o charakterze przemysłowo – usługowym. W sektorze przemysłowym w 2009 roku pracowało aż 57,5% pracujących mieszkańców gminy. W usługach zatrudnionych było jedynie 26,9% pracujących, natomiast w rolnictwie pracowało 15,7% pracujących.

Biorąc pod uwagę strukturę zatrudnienia według sektora własności, w gminie Kwidzyn nieznacznie przeważa sektor publiczny. W 2009 r. w sektorze publicznym pracowało 34,0% zatrudnionych mieszkańców gminy Kwidzyn, natomiast w sektorze prywatnym zatrudnionych było 66,0%. Od 2000 roku wzrasta zatrudnienie w sektorze prywatnym, natomiast stopniowo maleje w sektorze publicznym. Tendencja ta, w związku z rozwojem usług rynkowych, powinna się utrzymywać.

7.3. Budżet gminy

Budżet gminy należy do bardzo ważnych instrumentów kreowania jej polityki rozwoju, ponieważ jest głównym źródłem finansowania usług publicznych oraz inwestycji infrastrukturalnych, należących do ustawowych zadań własnych gminy. Są to bowiem działania tworzące warunki między innymi do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i funkcji

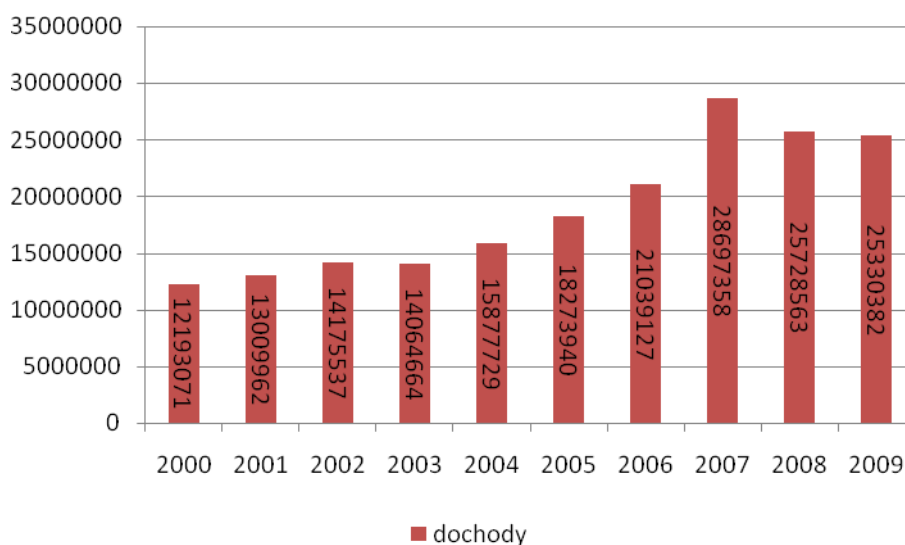
wytwórczych w gminie oraz poprawiające standardy obsługi ludności. Dlatego analiza strukturalna budżetu w istotny sposób dopełnia analitykę struktury gospodarczej gminy Kwidzyn.

Dochody budżetowe gminy Kwidzyn w latach 2000 – 2009 wzrosły o 107,7 %.. W latach 2000 – 2002 dochody budżetu gminy Kwidzyn wzrastały w tempie kilku procent rocznie. W roku 2003 nastąpił nieznaczny spadek dochodów budżetowych gminy (-0,8% wobec roku poprzedniego). Od roku 2004 do roku 2007 zauważa się dynamiczny przyrost dochodów budżetu gminy (kilkanaście procent rocznie), który swoją kulminację miał w roku 2007 (przyrost 36,4%) Po roku 2008 można zauważyć nieznaczny spadek dochodów budżetowych.

Tab.14. Tempo zmian dochodów budżetowych Gminy Kwidzyn na tle gmin wiejskich województwa pomorskiego

Rok	Dochody	Zmiana	Dochód na 1 mieszkańca
	(w PLN)	(w %)	(w PLN/osobę)
2000	12193071	-	1238,13
2001	13009962	6,7	1314,27
2002	14175537	9,0	1432,57
2003	14064664	-0,8	1413,39
2004	15877729	12,9	1571,43
2005	18273940	15,1	1778,31
2006	21039127	15,1	2028,06
2007	28697358	36,4	2680,99
2008	25 728 563	-10,4	2415,83
2009	25 330 382	- 1,5	2378,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 15 Dochody budżetowe gminy Kwidzyn w latach 2000 - 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.4. Sfera społeczna

7.4.1. Mieszkalnictwo

Tab.15. Sytuacja mieszkaniowa na obszarze gminy Kwidzyn w 2000 i 2010 r.

Wyszczególnienie	Rok	Mieszkania	Izby	Pow. użytk. mieszkań	Średnia powierzchni a mieszkania (w m ²)	Powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszk.
gm. Kwidzyn	2000	2 403	8 907	167 998	70,0	17,1
	2009	2 826	11 644	233 613	82,6	21,9
woj. pomorskie	2000	640 175	2 282 998	38 649 151	60,4	17,8
	2009	728 776	2 707 058	49 695 470	68,1	20,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na sytuację mieszkaniową oddziałuje wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową, tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego, itp.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Kwidzyn w 2009 r. wynosiły 2 826 mieszkań, w których znajdowało się 11 644 izb, o łącznej powierzchni użytkowej 233,6 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 82,6 m² i na jedną osobę przypadało 21,9 m². Jedno mieszkanie zamieszkiwało statystycznie 3,8 osoby, a na jedną izbę przypadała 1 osoba. W latach 2000-2009 zasoby mieszkaniowe w gminie zwiększyły się o 423 mieszkania i 2737 izb, a powierzchnia użytkowa wzrosła o 65,6 tys. m².

W ciągu 10 lat przeciętna powierzchnia mieszkania znacznie wzrosła i wynosiła w 2009 r. 82,6 m² (wobec 70,0 m² w 2000 r.) Pozostałe wskaźniki ukazujące sytuację mieszkaniową w gminie Kwidzyn także wskazują na poprawę jakości zamieszkania. W 2009 r. na 1 osobę przypadało 21,9 m² (wobec 17,1 m² w 2000 r.).

Porównując sytuację mieszkaniową gminy Kwidzyn do sytuacji mieszkaniowej w gminach województwa pomorskiego zauważa się, iż w gminie Kwidzyn średnia powierzchnia mieszkań jest dużo większa niż średnio w województwie pomorskim.

7.4.2. Oświata

7.4.2.1. Przedszkola

Na terenie gminy w 2006 r. działały 3 przedszkola podporządkowane samorządowi gminnemu, w których liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła 165. Aktualna liczba miejsc dla dzieci, we wszystkich trzech placówkach, wynosi 250. W roku 2008 Przedszkole w Rakowcu, a następnie w roku 2009 przedszkole w Marezie zostały przekształcone

w przedszkola niepubliczne. Nie wykluczone jednak, że w miarę rozwoju gminy a także sąsiadującego miasta Kwidzyna, oraz wzrastającej liczby mieszkańców miasta osiedlających się na terenie gminy, niezbędne będzie zwiększenie liczby miejsc bądź ilości placówek. Obecnie znaczna ilość dzieci z terenu gminy jest dowożona do przedszkoli na terenie miasta Kwidzyn. Jest to sytuacja bardzo dogodna dla rodziców pracujących w mieście Kwidzyn. Jednakże ma istotny wpływ na wydatki ponoszone przez gminę Kwidzyn w związku z faktem, że na terenie miasta Kwidzyna zlokalizowane są tylko placówki niepubliczne, a co za tym idzie gmina zwraca miastu część subwencji oświatowej przypadającej na dzieci z terenu gminy uczęszczające do przedszkoli w Kwidzynie.

Tab.16. Przedszkola na terenie gminy Kwidzyn

Lp	Nazwa przedszkola	Adres
1.	Niepubliczne Przedszkole w Rakowcu „Tęcza”	82-500 Kwidzyn Rakowiec ul. Polna 1
2.	Niepubliczne Przedszkole w Marezie „Słoneczko”	82-500 Kwidzyn Mareza ul. Długa 19
3.	Publiczne Przedszkole w Korzeniewie	82-500 Kwidzyn Korzeniewo ul. Kwidzyńska 24

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

7.4.2.2. Szkoły podstawowe

Na terenie gminy Kwidzyn działają 4 szkoły podstawowe podległe samorządowi gminnemu, w których w roku szkolnym 2008/2009 r. uczyło się 580 uczniów, z czego 118 uzyskało status absolwenta.

Tab.17. Szkoły podstawowe w gminie Kwidzyn, rok 2000, 2006 i 2009

Rok	Liczba placówek	Liczba uczniów	Liczba absolwentów	Liczba uczniów na 1 pomieszczenie
2000	6	827	303	14,2
2006	4	660	135	14,0
2009	4	580	118	11,8

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

W latach 2000-2009 liczba placówek uległa zmniejszeniu. Wiązało się to z reformą szkolną w 1999 roku, wprowadzającą szkoły gimnazjalne. Dwie ze szkół zostały przeznaczone pod szkolnictwo gimnazjalne.

Tab.18. Szkoły podstawowe na terenie gminy Kwidzyn

Lp	Nazwa szkoły	Adres
1.	Szkoła Podstawowa w Tychnowach	82-500 Kwidzyn Tychnowy
2.	Szkoła Podstawowa w Janowie	82-500 Kwidzyn Janowo 42
3.	Szkoła Podstawowa w Korzeniewie	82-500 Kwidzyn Korzeniewo ul. Kwidzyńska 20
4.	Szkoła Podstawowa w Rakowcu	82-500 Kwidzyn Rakowiec ul. Szkolna 2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

7.4.2.3. Szkoły gimnazjalne

Na obszarze gminy działają dwa gimnazja podległe samorządowi gminnemu. W roku szkolnym 2008/2009 uczyło się w nich 368 uczniów, z czego 123 opuściło je z tytułem absolwenta. Liczba szkół gimnazjalnych na terenie gminy nie uległa zmianie od roku 2000.

Tab.19. Szkoły gimnazjalne na terenie gminy Kwidzyn

Lp	Nazwa gimnazjum	Adres
1.	Gimnazjum w Liczu	82-500 Kwidzyn Licze 34
2.	Gimnazjum w Nowym Dworze	82-500 Kwidzyn Nowy Dwór 13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Kuratorium Oświaty w Gdańsku.

7.4.2.4. Szkoły średnie i ponadgimnazjalne

Na terenie gminy brak jest szkół średnich i ponadgimnazjalnych. Młodzież chcąc kontynuować naukę po zakończeniu gimnazjum uczęszcza do szkół zlokalizowanych głównie na terenie miasta Kwidzyna oraz do ośrodków bardziej oddalonych m.in. Malborka, Tucholi.

7.4.2.5. Uczelnie wyższe

Na terenie gminy brak jest uczelni wyższych. Najbliższą miejscowością, w jakiej mieszkańcy gminy mogą zdobyć wyższe wykształcenie jest miasto Kwidzyn, na terenie którego działa niepubliczna Powiślańska Szkoła Wyższa. Uczelnia ta posiada 2 wydziały, na których

prowadzone są zajęcia w systemach stacjonarnym i niestacjonarnym. Na wydziale zarządzania prowadzone są zajęcia na kierunkach: politologia oraz ekonomia. Na wydziale nauk o zdrowiu prowadzone są zajęcia na kierunkach: pielęgniarstwo i ratownictwo medyczne.

Znaczna część młodzieży z terenu gminy zdobywa wyższe wykształcenie na uczelniach zlokalizowanych w Gdańsku, Toruniu, Olsztynie i innych.

7.4.3. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy działają 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, oraz 2 praktyki lekarskie na wsiach.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka zlokalizowana w miejscowości Rakowiec. Znaczna część mieszkańców korzysta głównie z aptek zlokalizowanych na terenie miasta Kwidzyna.

7.4.4. Kultura

Biblioteka gminna.

Biblioteka Publiczna Gminy Kwidzyn, będąca od 2003 roku samorządową instytucją kultury, działa na terenie Gminy Kwidzyn od 1948 r. Siedziba główna BPGK znajduje się w Marezie, zaś filie biblioteczne w Janowie, Korzeniewie, Rakowcu i Tychnowach.

Biblioteki publiczne w gminie sprawują funkcje lokalne mające na celu zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych mieszkańców, przede wszystkim poprzez gromadzenie i udostępnianie materiałów bibliotecznych (książki, czasopisma, zbiory audiowizualne) dobieranych stosownie do zgłaszanych oczekiwań czytelników oraz niezbędnych do samokształcenia i rozwoju kulturalnego. Udzielają wszystkim zainteresowanym wszechstronnej informacji i fachowego poradnictwa w doborze lektury. Współczesny model funkcji i zadań biblioteki publicznej zakłada zarówno tradycyjne zadania wypożyczania i udostępniania zbiorów użytkownikom, jak i pełnienie przez bibliotekę roli lokalnego centrum kultury i ośrodka informacji. Biblioteka Publiczna Gminy Kwidzyn, poprzez swoje inicjatywy, pragnie ożywić środowisko czytelnicze oraz stać się nowoczesną instytucją kultury, aktywną, przyjazną dla wszystkich, dysponującą bogatym księgozbiorem, proponującą szeroki program działań kulturalnych i oświatowych. Celem biblioteki jest efektywne zaspokajanie potrzeb i oczekiwań aktualnych, a także potencjalnych użytkowników placówek bibliotecznych gminy Kwidzyn.

Biblioteka posiada ponad 72 tys. woluminów książek, wypożycza 20 tytułów czasopism, gromadzi i udostępnia zbiory audiowizualne. W Marezie, Korzeniewie i Tychnowach działają czytelnie komputerowe z dostępem do Internetu (8 stanowisk). W ramach imprez i działań kulturalno-oświatowych Biblioteka organizuje konkursy czytelnicze, wystawy, spotkania autorskie z pisarzami, zabawy i festyny, wycieczki, przedstawienia teatralne. Współpracuje z lokalnymi Kołami Gospodyń Wiejskich, radami sołectkimi, szkołami i przedszkolami oraz innymi

organizacjami i instytucjami. Bierze udział w ogólnopolskiej kampanii "Cała Polska czyta dzieciom" oraz akcji „Tydzień Bibliotek”. Przy filii w Korzeniewie działa Kapituła Odznaki „Przyjaciel Bibliotek”, zaś biblioteka w Marezie prowadzi Koło Miłośników Literatury.

Gminny Ośrodek Kultury

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi wielokierunkową działalność rozwijającą i zaspokajającą potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnia i promuje kulturę lokalną w kraju i zagranicą.

Do podstawowych zadań Ośrodka należy:

1. Organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę.
2. Tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury.
3. Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką.
4. Tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego.
5. Promowanie zespołów twórczych i indywidualnych artystów działających na terenie gminy.
6. Organizowanie własnych imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych.
7. Organizowanie koncertów, spektakli, wystaw dzieł sztuki, wieczorów autorskich, spotkań literackich.
8. Prowadzenie nadzoru kulturalnego i opieka nad działalnością kulturalną świetlic wiejskich.
9. Współpraca z regionalną prasą i mediami.

Ponadto Gminny Ośrodek Kultury prowadzi dodatkową działalność obejmującą współpracę z radami sołectkimi, Kołami Gospodyń Wiejskich, jednostkami OSP, organizacjami i stowarzyszeniami z terenu gminy Kwidzyn. Prowadzi ogniska i zespoły artystyczne oraz koła zainteresowań, realizuje imprezy zbiorowe o charakterze obrzędowym, ludowym, imprezy rekreacyjne oraz dyskotekowe.

I. SIEĆ I BAZA PLACÓWEK KULTURY

W struktury GOK wchodzi świetlice wiejskie prowadzące działalność kulturalno-oświatową w: Rakowcu, Pastwie, Pawlicach, Rozpędzinach, Marezie przy ul. Długiej, Gniewskim Polu, Kamionce, Brokowie, Lipiankach, Rakowicach, Gurczu, Marezie przy ul. Osiedlowej, Dubielu. W placówkach prowadzone są stałe formy edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży z terenu całej gminy na zasadzie uczestnictwa w zespołach, sekcjach oraz kołach zainteresowań tj:

- zespół wokalny,
- zespół teatralny,
- kółka plastyczne,

- kółko modelarskie,
- kółko gier edukacyjnych.

Ponadto placówki pełnią funkcję opiekuńczo-wychowawczą prowadząc zajęcia świetlicowe. Organizowane są cykliczne imprezy kulturalne: konkursy plastyczne, recytatorskie, turnieje szachowe i tenisa stołowego, wycieczki krajoznawcze, imprezy plenerowe oraz doraźne imprezy okolicznościowe i towarzyskie: obchody Dnia Matki, Dnia Dziecka, zabawy choinkowe i andrzejkowe, zabawy plenerowe, wystawy prac plastycznych. Działalność GOK ma na celu kształtowanie osobowości dzieci i młodzieży, przygotowanie młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, ujawnianie i rozwijanie uzdolnień w amatorskim ruchu artystycznym, budzenie zainteresowań kulturotwórczych, wdrażanie do kulturalnego spędzania czasu wolnego oraz pielęgnowanie tradycji.

II DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO-WYCHOWAWCZA I ARTYSTYCZNA

Działalność GOK można podzielić na kilka podstawowych kierunków:

1. **Edukacyjno-wychowawczy** – uczestnictwo dzieci i młodzieży w stałych formach pracy GOK.
2. **Prezentacyjny**- wyszukiwanie talentów poprzez organizowanie konkursów, turniejów, przeglądów, wystaw i prezentowanie dorobku artystycznego na zewnątrz
3. **Artystyczny** – proponowanie sposobów spędzania czasu wolnego mieszkańcom gminy poprzez organizację ciekawych zajęć, występów artystycznych i towarzyskich.
4. **Działalność organizacyjno – administracyjna** – przygotowywanie lub wynajmowanie sal na różnego rodzaju występy gościnne z innych placówek, zebrania.
5. **Działalność oświatowo –organizacyjna** -zebrania, pogadanki dla dzieci młodzieży i dorosłych, prelekcje, pokazy, spotkania.
6. **Imprezy artystyczne w wykonaniu zespołów zawodowych**
7. **Imprezy artystyczne w wykonaniu zespołów amatorskich**
8. **Wystawy prac plastycznych**
9. **Konkursy, turnieje**
10. **Działalność rozrywkowa i rekreacyjna**

8. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia można podzielić na dwa rodzaje: te wynikające z uwarunkowań przyrodniczych (naturalne) i te będące wynikiem działalności człowieka (antropogeniczne).

8.1. Zagrożenia naturalne

Jednym z zagrożeń naturalnych na terenie gminy Kwidzyn jest rzeka Wisła. Jej położenie w granicach gminy wiąże się z ewentualnymi powodzią, podtopieniami oraz dopływem nieznanymi zanieczyszczeń.

Potencjalne niebezpieczeństwo powodzi nasila się w okresie występowania pokrywy lodowej na Wiśle, a także w czasie spływu kry w ilości umożliwiającej tworzenie zatorów lodowych. Zagrożenie występuje również w czasie pochodu lodów powyżej wody brzegowej w miejscach, gdzie koryto opiera się bezpośrednio o wał (Janowo- Szałwinek). Początek zjawisk lodowych na rzece Wiśle ma miejsce w miesiącach listopad – grudzień, a ich natężenie jest notowane w lutym i marcu. Zabezpieczenie przed powodzią stanowi wał prawostronny Wisły długości 44 km. Jego stan techniczny określany jest jako średni.

Dodatkowe zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Liwa. W granicach gminy w ramach opracowanego dokumentu „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych” wskazano obszary szczególnego zagrożenia powodziowego wodą 1% i 10% (woda 100 - i 10 – letnia). Opracowanie to niestety na dzień dzisiejszy w ogóle nie uwzględnia wpływu Kanału Palemona, który bezpośrednio powiązany jest z rzeką Liwą. Należy jednak domniemywać, iż w przypadku uwzględnienia wpływu Kanału Palemona, obszary określone w w/w opracowaniu znacząco się powiększą.

W związku z powyższym zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zmianami) na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego zabrania się wykonywania robót oraz czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, w szczególności:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą.

Ponadto na terenie gminy występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, zlokalizowane w okolicach miejscowości Podzamcze.

8.2. Zagrożenia antropogeniczne

Do zagrożeń antropogenicznych możemy zaliczyć te związane z występowaniem na terenie gminy napowietrznych linii elektroenergetycznych 400 kV i 110 kV, a co za tym idzie występującego wzdłuż nich pola elektromagnetycznego.

Potencjalnym źródłem zagrożenia dla ludności mogą być biegnące przez gminę ropociąg i gazociąg wysokiego ciśnienia, a w szczególności ich rozszczelnienie. Do rozszczelnienia może dojść w wyniku ukrytych wad fabrycznych rur, zmęczenia materiału (szczególnie na przejściach pod torami i drogami), uszkodzenia rurociągu w wyniku działania osób trzecich bądź nieprawidłowo działającej instalacji ochrony rurociągu.

9. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemu komunikacji i infrastruktury technicznej

9.1. Infrastruktura techniczna

9.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzeniem w wodę gminy Kwidzyn zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne Kwidzyn Sp. z o.o. z siedzibą w Kwidzynie przy ul. Sportowej 29.

Według danych GUS za 2006 r. na 100 km² powierzchni przypadało 76,1 km sieci wodociągowej. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Kwidzyn zводociągowanych jest 98,9 % gospodarstw domowych na terenie gminy, do których zgodnie z danymi GUS za rok 2006 dostarczonych zostało 259,5 dam³ wody.

Zasilanie gminy Kwidzyn w wodę odbywa się w znacznej mierze dzięki ujęciu wód podziemnych wraz ze stacją uzdatniania wody w Kamionce, wspomaganej przez ujęcie wody w Kwidzynie przy ulicy Sportowej. Ujęcie wody w Kamionce składa się z 8 studni, z których eksploatowane są trzy ujmujące wodę z utworu trzeciorzędowego. Wydajność tego ujęcia wynosi 200-300 m³/h.

Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane są dwa ujęcia wód, we wsiach: Licze i Szałwinek (awaryjne). Zadaniem tych ujęć jest zaopatrzenie w wodę głównie południowo-wschodniej części gminy.

Gmina Kwidzyn znajduje się w granicach aglomeracji wodno-ściekowej Kwidzyn. Aglomeracja ta została wyznaczona rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego Nr 83/06 z dnia 29 sierpnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Kwidzyn (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 95, poz. 1985). Obejmuje ona swoim zasięgiem następujące miejscowości: miasto Kwidzyn wraz z oczyszczalnią ścieków oraz miejscowości z terenu gminy Kwidzyn, a mianowicie: Mareza, Korzeniewo, Obory, Górki, Nowy Dwór, Grabówko, Rozpędziny, Dankowo, Podzamcze, Gurcz, Janowo, Szałwinek, Pastwa, Gniewskie Pole, Lipianki, Baldram, Tychnowy, Kamionka, Brokowo.

9.1.2. Kanalizacja sanitarna i deszczowa

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Kwidzyn wynosiła wg danych GUS za 2006 r. 53,2 km. W tymże roku z sieci korzystało 5 050 mieszkańców gminy, odprowadzając łącznie 136,1 dm³ ścieków.

W roku 2007 skanalizowane zostały kolejne miejscowości tj. Licze, Ośno i Grabówko, gdzie wybudowano około 20 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej. W obrębie gminy, oprócz wyżej wymienionych, skanalizowane są następujące miejscowości: Górki, Mareza, Korzeniewo, Obory, Nowy Dwór, Pawlice, Tychnowy, Brachlewo, Rakowiec, Szałwinek, Lipianki, Baldram i Janowo. Na terenie Gurcza funkcjonuje niewielka lokalna oczyszczalnia ścieków wraz z siecią kanalizacyjną. Sieć ta obejmuje tylko część miejscowości (tylko zabudowę wielorodzinną) po dawnym osiedlu pegeerowskim. Obecnie gmina buduje kanalizację sanitarną Podzamcze - Gurcz. Po przyłączeniu budynków wielorodzinnych w Gurczu do nowej sieci, stara oczyszczalnia w Gurczu zostanie wyłączona z eksploatacji. W roku 2010 wybudowano kolektor kanalizacji sanitarnej z Kwidzyna przez Baldram do Tychnow, podłączając budynki w Baldramie i przyłączając do nowego kolektora sieci kanalizacyjne w Tychnowach. Dotąd lokalne oczyszczalnie w Baldramie i Tychnowach wyłączono z eksploatacji.

Na terenie gminy znajdują się następujące oczyszczalnie ścieków:

Rakowiec – została uruchomiona w 2001 roku, w 2002 przeszła modernizację. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego, obsługująca ok. 1800 mieszkańców wsi Rakowiec, Pawlice, Licze, Ośno i Bronno. Ścieki z tych wsi odprowadzane są układem sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-tłocznej do oczyszczalni.

Szałwinek – została uruchomiona w 1999 roku. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego, obsługująca ok 160 mieszkańców. Ścieki doprowadzane są siecią grawitacyjną do dwóch przepompowni a następnie do oczyszczalni. Technologia oczyszczania ścieków w oczyszczalni nie przewiduje przeróbki osadów. Osad zbierany jest kwartalnie w ilości 5 m³ a następnie zrzucany w punkcie zlewnym w PWK w Kwidzynie. W dalszym etapie trafia on wraz ze ściekami surowymi do oczyszczalni przy International Paper Sp. z o.o. w Kwidzynie.

Brachlewo – funkcjonuje tu osiedlowa oczyszczalnia ścieków uruchomiona w 1997 roku. Należy ona do oczyszczalni typu mechaniczno-biologicznego Bioclere i obsługuje ok. 185 mieszkańców. Osady są okresowo spompowywane i trafiają do PWK Kwidzyn, a następnie do oczyszczalni na terenie International Paper Kwidzyn. Oprócz tej oczyszczalni, w Brachlewie znajduje się 19 przydomowych oczyszczalni typu mechaniczno-biologicznego dla jednego gospodarstwa domowego lub dla grupy nieruchomości. Uruchomione w 1997 roku, obsługują w sumie 153 mieszkańców gminy. Ścieki w tego rodzaju oczyszczalniach są wstępnie oczyszczane w osadniku z betonowych kręgów, a następnie podlegają biologicznemu oczyszczeniu w reaktorze typu Nayadic. Ostatecznie trafiają one do rurociągów melioracyjnych lub rowów

melioracji szczegółowej. Nagromadzony nadmierny osad trafia do PWK Kwidzyn, a następnie do International Paper Sp. z o.o. w Kwidzynie.

Janowo – oczyszczania na potrzeby uczniów i personelu szkoły podstawowej oraz 3 rodzin zamieszkujących w kompleksie szkolnym. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego, powstała w 1993 roku, jej maksymalna przepustowość to 11 m³/d, obecna – 2 m³/d. Oczyszczone ścieki trafiają do rzeki Liwy poprzez kanał melioracyjny zaś osady ściekowe powstałe w procesie oczyszczania wywożone są do oczyszczalni w Tychnowach.

Gurcz – oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego podbierająca ścieki z bloków wielorodzinnych. Maksymalna przepustowość 5 m³/d. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do kanału melioracyjnego.

Łączna przepustowość w/w oczyszczalni wynosi 288 m³/dobę. Oczyszczalnie te obsługują łącznie 1 830 mieszkańców gminy.

9.1.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Kwidzyn produkowanych jest rocznie ok. 1 000,93 t odpadów, z czego 758,42 są to odpady z gospodarstw domowych. Zebrane odpady w 100% są deponowane na terenie zakładu gospodarki odpadami w Gilwie Małej.

Składowisko zajmuje powierzchnię 121.000m², w tym kwatery składowania zajmuje 29.527 m². Posiada ono zdolność przyjmowania 20 ton odpadów na dobę. Na terenie zakładu prowadzona jest segregacja odpadów.

Na terenie Zakładu Gospodarki Odpadami zlokalizowana jest sortownia odpadów, obiekty kompostowania, obiekty składowania odpadów a także budynek socjalno - administracyjny wraz z infrastrukturą.

Zakład przyjmuje odpady komunalne segregowane: papier i tektura, szkło i tworzywo sztuczne, odpady organiczne nadające się do kompostowania, nie segregowane odpady komunalne, odpady z oczyszczania ulic i placów, z oczyszczania ścieków komunalnych, metale, gruz, ceramikę oraz odpady wielkogabarytowe. Od sierpnia 2007 r. funkcjonuje na terenie zakładu kwatery na odpady niebezpieczne, zawierające azbest.

Wokół ZGO posadzony został pas zieleni izolacyjnej o szerokości minimum 10 m. Jego zadaniem jest stworzenie naturalnej bariery ograniczającej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń z kwatery balastu oraz osłonięcie przed wiatrem. Uciążliwość zakładu zawiera się w granicach własności.

Odbiorem i wywozem odpadów z terenu gminy a następnie dostarczaniem ich do ZGO zajmują się na podstawie umów indywidualnych następujące firmy:

- Przedsiębiorstwo Usług Sanitarnych Sp. z o. o., w Kwidzynie;
- PPH-U „Gaminex” w Kwidzynie;
- Firma „Majerowicz” Edward Majerowicz w Brachlewie.

W granicach administracyjnych gminy, w miejscowości Grabówko, zlokalizowane jest również składowisko odpadów należące do International Paper Kwidzyn. Składowisko działa na mocy pozwolenia zintegrowanego, wydanego przez Wojewodę Pomorskiego decyzją nr ŚR/Ś.IX.6619/21/06/07 z dnia 29 października 2007 roku. Pozwolenie obejmuje prowadzenie instalacji – składowiska odpadów żużla i popiołu sklasyfikowanej jako instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton na dobę lub całkowitej pojemności ponad 25000 ton.

9.1.4. System elektroenergetyczny

Przez gminę Kwidzyn przebiega elektroenergetyczna linia napowietrzna 400 kV relacji: Grudziądz Węgrowo – Gdańsk Błonia, której właścicielem jest PSE – OPERATOR S. A. z siedzibą w Warszawie.

Dodatkowo dostarczaniem energii elektrycznej na terenie gminy Kwidzyn zajmuje się Rejon Energetyczny Kwidzyn, który odpowiada nie tylko za ciągłość dostaw energii elektrycznej, ale również za jakość, eksploatację, ruch urządzeń energetycznych, rozwój oraz modernizację systemu elektroenergetycznego. W jego zarządzie znajdują się dwie linie elektroenergetyczne 110 kV:

- Kwidzyn Celuloza – Kwidzyn Pn. – Mikołajki Pomorskie,
- Kwidzyn Celuloza – Malbork Południe.

Wzdłuż linii energetycznych zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa Pomorskiego zachowane są strefy ochronne przed oddziaływaniem elektromagnetycznym. Wynoszą one dla linii E 400 kV - 33 m oraz E110 kV - 14.5 m.

9.1.5. Energetyka ciepła

Na terenie gminy brak jest kotłowni centralnych. W Gurczu funkcjonuje lokalna kotłownia na olej opałowy zaopatrująca w ciepło 4 bloki mieszkalne 12 rodzinne. W Pawlicach lokalna kotłownia na gaz ziemny dostarcza ciepło do dwóch bloków 18 rodzinnych. W Górkach, Marezie, Nowym Dworze i Rakowcu mieszkania w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych zaopatrywane są w energię ciepłą z kotłowni na gaz ziemny, zainstalowanych w poszczególnych blokach. Gazem lub olejem opałowym ogrzewane są też budynki szkół i przedszkoli w Rakowcu, Liczu, Korzeniewie, Marezie i w Nowym Dworze. Mieszkańcy gminy w zdecydowanej większości korzystają z indywidualnych pieców centralnego ogrzewania opalanych węglem i drewnem.

9.1.6. Sieć gazowa

Długość sieci gazowej w gminie wynosi 109239 m, z czego 32 526 m jest to długość czynnej sieci przesyłowej zaś 76713 m czynnej sieci rozdzielczej. Odbiorcami gazu na terenie gminy jest 606 gospodarstw domowych, z czego 411 korzysta z gazu w celach grzewczych. Roczne zużycie gazu wg danych GUS za 2007 r. wyniosło 642,30 tys. m³, z czego 493,5 tys. m³ stanowił gaz zużyty na ogrzanie mieszkań. Łączna liczba ludności korzystająca z gazu na terenie gminy wynosi 2 316.

Na terenie gminy Kwidzyn przebiegają trasy gazociągu wysokiego ciśnienia:

- DN 500; relacji Włocławek-Gdynia,
- DN 400; relacji Gardeja-Rokitki-Juszkowo,
- DN 125; w kierunku wschodnim od miejscowości Rakowiec.

Na obszarze gminy znajdują się również węzeł gazowy Kwidzyn oraz stacje redukcyjno - pomiarowe w Rakowcu.

9.1.7. Rurociąg ropy naftowej

Przez gminę przebiega dalekosiężny rurociąg ropy naftowej Ø 820 w kierunku Gdańsk – Płock, odcinek „Pomorski”. Odcinek ten łączy Bazę Surowcową w Płocku z Bazą Manipulacyjną w Gdańsku. Rurociągiem płynie ropa naftowa przeznaczona dla rafinerii w Gdańsku należącej do Grupy LOTOS S.A. oraz na eksport poprzez Naftoport. Rurociągiem Pomorskim surowiec transportowany jest w dwóch kierunkach. Na trasie Gdańsk-Płock jego przepustowość wynosi ok. 30 mln ton ropy naftowej rocznie, zaś w przeciwnym kierunku rurociąg osiąga wydajność ok. 20 mln ton na rok. Właścicielem rurociągu jest Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych "Przyjaźń" S.A.

9.2. Transport drogowy i kolejowy

9.2.1. Sieć drogowa

Gmina Kwidzyn znajduje się w obrębie europejskiego korytarza transportowego nr VI Gdańsk/Gdynia – Warszawa – Katowice - Zwardoń będącego przyszłym rozszerzeniem Transeuropejskiej Sieci Transportowej UE (TINA). W skład korytarza wchodzi m. in. następujące drogi: Droga krajowa DK 55 Nowy Dwór Gdański-Stolno, linia kolejowa nr 207 Malbork-Toruń Wsch. Obie trasy komunikacyjne przebiegają przez tereny sąsiadujące z terenami objętymi miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w Górkach i Rozpędzinach, które umożliwiają lokalizację inwestycji przemysłowych

Sieć drogowa na terenie gminy Kwidzyn administrowana jest przez cztery zarządy. Przez gminę przebiegają drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Tab.20. Kilometraż poszczególnych rodzajów dróg przedstawia się następująco

Lp	Rodzaj drogi	Ilość kilometrów
1.	krajowe	19,6
2.	wojewódzkie	55,4
3.	powiatowe	63,0
4.	gminne	90,0

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kwidzyn na lata 2007-2013

9.2.1.1. Drogi krajowe

Przez gminę Kwidzyn przebiegają dwie drogi krajowe:

- nr 55 (Nowy Dwór Gd. – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz - Stolno), kl. tech. G. Droga ta stanowi podstawowe połączenie komunikacyjne gminy z sąsiednimi gminami oraz najbliższymi miastami m. in. z miastem Kwidzyn. Średnio w ciągu doby drogą krajową nr 55 przez teren gminy Kwidzyn na dwóch odcinkach wydzielonych przez GDDKiA w celach pomiaru przejeżdża następująca ilość pojazdów:
  - odcinek – Sztum – Kwidzyn 4 666 pojazdów w tym 452 ciężarowe;
  - odcinek Kwidzyn – Gardeja 3 809 pojazdów w tym 609 ciężarowych (dane GDDKiA, GPR 2005 r.).
- nr 90 (Mała Karczma /DK 91/ – Opalenie – Kwidzyn), kl. tech. G. Do 31 grudnia 2005 r. droga ta miała statut drogi wojewódzkiej i oznaczona była nr 232. Od 1 stycznia 2006 r., na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 6 maja 2005 r. nadano jej kategorię drogi krajowej i przeszła pod zarządek Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Droga łączy biegnące praktycznie równolegle, po obu stronach Wisły, drogi krajowe DK91 i DK55. Podniesienie kategorii drogi jest związane ze zmianami układu komunikacyjnego regionu w następstwie budowy mostu na Wiśle.

9.2.1.2. Drogi wojewódzkie

Tab.21. Drogi wojewódzkie w gminie Kwidzyn

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Klasa techniczna
1.	518	Gniew - rz. Wisła – Janowo – Gurcz - Kwidzyn	Z
2.	521	Kwidzyn – Prabuty – Susz - Iława	G
3.	524	Brachlewo - Licze	Z
4.	525	Stacja kolejowa Ryjewo – Szkaradowo – droga woj. 518	Z
5.	529	Droga 518 - Stacja kolejowa Brachlewo	Z
6.	532	Stacja kolejowa Kwidzyn – Rozpędziny - Sadlinki-Okrągła Łąka – Gardeja	Z
7.	588	DK 90 /Opalenie/ - rz. Wisła – Grabówko - Kwidzyn	Z
8.	607	Gurcz – Jałowiec – Ryjewo – Sztumska Wieś	Z

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku.

9.2.1.3. Drogi powiatowe

Przez obszar gminy przebiega 14 dróg powiatowych, administrowanych przez Zarząd Powiatu Kwidzyńskiego. Zestawienie poszczególnych dróg wraz z ich numerami znajduje się w poniższej tabeli.

Tab.22. Drogi powiatowe w gminie Kwidzyn

Lp	Nr drogi	Klasa techniczna	Nazwa drogi
1	3140G	Z	Pierzchowice – Kwidzyn
2	3201G	Z	Tychnowy – Rakowiec
3	3202G	L	Szkaradowo – Gurcz
4	3204G	Z	Janowo – Gniewskie Pole – Lipianki – Korzeniewo
5	3205G	Z	Gurcz – Pastwa – Lipianki
6	3208G	Z	Kwidzyn – Dankowo
7	3209G	Z	Grabowo - Rusinowo
8	3210G	Z	Tychnowy – Dubiel – Straszewo
9	3217G	Z	Rakowiec – Otoczyn – Kołodzieje
10	3232G	Z	Rakowiec – Rakowice – Krzykosy
11	3237G	Z	Rakowiec – Pawlice – DP nr 3232G
12	3239G	Z	DW nr 524 – stacja kolejowa Licze
13	3240G	Z	Grabówko – Białki
14	3327G	L	Stacja kolejowa Rakowiec – DW nr 521

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych

9.2.1.4. Drogi gminne

W granicach administracyjnych gminy sieć komunikacyjną będącą uzupełnieniem dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych stanowią drogi gminne. Ich numery, nazwy i przebieg zamieszczono w tabeli poniżej.

Tab.23. Drogi gminne w gminie Kwidzyn

Lp	Nowy nr nadany przez Zarząd Wojew. Pomorskiego	NAZWA DROGI	PRZEBIEG DROGI	KLASA TECHNICZNA
1.	247001G. c	Gniewskie Pole do wału	od drogi powiatowej nr 3205G Gurcz – Pastwa - Lipianki do wału przy rzece Wiśle	D
2.	247002G.	Korzeniewo - Obory	od drogi krajowej nr 90 Kwidzyn – Mała Karczma do drogi wojewódzkiej nr 588 Opalenie – Grabówko - Kwidzyn	D
3.	247003G.	Grabówko do wału	od drogi powiatowej nr 3209G Grabowo – Rusinowo w kierunku rz. Wisły	D
4.	247004G.	Grabówko - Nowy Dwór	od drogi powiatowej nr 3209G Grabowo – Rusinowo w kierunku wału i dalej do tej samej drogi powiatowej	D
5.	247005G.	Grabówko do Urbaniaka	od drogi powiatowej nr 3209G Grabowo – Rusinowo w kierunku p. Urbaniaka	D
6.	247006G.	Nowy Dwór - Rozpędziny	od drogi wojewódzkiej nr 588 Opalenie – Grabówko - Mareza do drogi wojewódzkiej nr 532 Kwidzyn – Sadlinki - Gardeja.	D
7.	247007G.	Mareza, ul. Jesionowa	od drogi krajowej nr 90 Kwidzyn – Mała Karczma do tej samej drogi krajowej.	D
8.	247008G.	Gniewskie Pole - Mareza	od drogi powiatowej nr 3204G Janowo - Korzeniewo do drogi wojewódzkiej nr 518 Gniew - Mareza.	D
9.	247009G.	Gniewskie Pole - Podzamcze	od drogi powiatowej nr 3204G Janowo - Korzeniewo do drogi wojewódzkiej nr 518 Gniew - Mareza.	D
10.	247010G	Brachlewo - Jałowiec	od drogi gminnej nr 247011 Brachlewo - Jałowiec do granicy gminy z gminą Ryjewo	D
11.	247011G.	Brachlewo - Jałowiec	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. – Stolno do granicy gminy z gminą Ryjewo w kierunku wsi Jałowiec	D
12.	247012G.	Tychnowy - Podzamcze	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. - Stolno do drogi	D

			wojewódzkiej nr 518 Gniew - Mareza.	
13.	247013G.	Tychnowy - Stary Dwór	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. – Stolno do Starego Dworu	D
14.	247014G.	Brachlewo - Jerzewo	od drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo - Licze do jeziora Jerzewo	D
15.	247015G.	Brachlewo - Straszewo	od drogi wojew. Nr 524 Brachlewo – Licze do drogi powiatowej nr 3210G Tychnowy – Straszewo (granica gminy Ryjewo)	D
16.	247016G.	Dubiel - Straszewo	od drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo – Licze do drogi powiatowej nr 3210G Tychnowy – Straszewo	D
17.	247017G.	Brachlewo - Brachlewo	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. - Stolno do drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo - Licze	D
18.	247018G.	Tychnowy - Brachlewo	od drogi powiatowej nr 3210G Tychnowy – Straszewo do drogi wojew. Nr 524 Brachlewo – Licze	D
19.	247019G.	Brokowo - Dubiel	od drogi powiatowej nr 3140G Pierzchowice – Kwidzyn do drogi powiatowej nr 3210G Tychnowy – Straszewo	D
20.	247020G.	Brokowo - Dubiel	od drogi powiatowej nr 3140G Pierzchowice – Kwidzyn do drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo – Licze	D
21.	247021G.	Tychnowy - Kamionka	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. – Stolno do drogi powiatowej nr 3140G Pierzchowice – Kwidzyn	D
22.	247022G.	Baldram - Mały Baldram	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. - Stolno do drogi powiatowej 3140G Pierzchowice – Kwidzyn	D
23.	247023G.	Kamionka - Tychnowy	od drogi powiatowej nr 3140G Pierzchowice – Kwidzyn do drogi powiatowej 3201G Tychnowy - Rakowiec	D
24.	247024G.	Brokowo - Szadowski Młyn	od drogi powiatowej nr 3201G Tychnowy - Rakowiec do drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo - Licze	D
25.	247025G.	Szadowski Młyn - Szadowo	od drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo - Licze do Szadowa (granica gminy Ryjewo)	D
26.	247026G.	Piekarski Młyn - Płaska - Rakowiec	od drogi powiatowej nr 3140G Pierzchowice - Kwidzyn do drogi gminnej nr 247027	D
27.	247027G.	Rakowiec	od drogi powiatowej nr 3201G	D

		za torami	Rakowiec - Tychnowy do stacji kolejowej w Rakowcu	
28.	247028G.	Dankowo - Rakowice	od drogi powiatowej nr 3208G Kwidzyn - Rakowiec do drogi powiatowej nr 3232G Rakowiec - Krzykosy	D
29.	247029G.	Rakowiec ul. Spokojna	od drogi powiatowej nr 3327G(ul. Sportowa) do drogi powiatowej Nr 3201G Tychnowy - Rakowiec	D
30.	247030G.	Rakowiec ul. Polna	od drogi wojewódzkiej nr 521 Kwidzyn - Iława przy jej skrzyżowaniu z ulicą Parkową do tej samej drogi wojewódzkiej	D
31.	247031G.	Rakowiec ul. Parkowa	od drogi wojewódzkiej nr 521 Kwidzyn - Iława do ul. Spokojnej	D
32.	247032G.	Rakowiec - Ośno	od drogi wojewódzkiej nr 521Kwidzyn - Iława przez wiadukt kolejowy do Ośna	D
33.	247033G.	Licze - Solajny	od drogi wojewódzkiej nr 521Kwidzyn - Iława do miejscowości Solajny i granicy z gminą Prabuty	D
34.	247034G.	Licze - Otoczyn	od drogi powiatowej nr 247046G Licze - Bronno - Otoczyn do tej samej drogi przy granicy z Gminą Gardeja.	D
35.	247035G.	Pawlice - Otoczyn	od drogi powiatowej nr 3227G Rakowiec – Pawlice – DP 3232G do drogi powiatowej nr 3217G Rakowiec – Kołodzieje.	D
36.	247036G.	Rakowiec - Licze	od drogi gminnej nr 247037G (Rakowiec ul. Robotnicza) do drogi gminnej nr 247046G Licze - Bronno - Otoczyn	D
37.	247037G.	Rakowiec ul. Robotnicza	od drogi powiatowej 3227G Rakowiec – Pawlice – DP 3232G do posesji P. Musielewicz	D
38.	247038G.	Rakowiec - Rakowice	od drogi powiatowej 3227G Rakowiec – Pawlice – DP - do drogi powiatowej nr 3232G Rakowiec - Krzykosy	D
39.	247039G.	Tychnowy (wieś)	od drogi krajowej nr 55 Nowy Dwór Gd. - Stolno po lewej stronie tej drogi za przejazdem kolejowym	D
40.	247040G.	Korzeniewo ul. Kościuszki	od drogi krajowej nr 90 Mała Karczma - Kwidzyn przez osiedle mieszkaniowe i dalej do tej samej drogi	D
41.	247041G.	Ośno - Wola	od drogi wojewódzkiej nr 524	D

		Sosenka	Brachlewo - Licze do miejscowości Wola Sosenka i dalej do granicy z gminą Prabuty	
42.	247042G.	Pole Rakowieckie	od drogi powiatowej nr 3201G Tychnowy – Rakowiec przez miejscowość Rakowieckie Pole i dalej do tej samej drogi	D
43.	247043G.	Gniewskie Pole	od drogi powiatowej 3205G do drogi powiatowej 3204G na terenie Gniewskiego Pola	D
44.	247044G.	Rakowiec ul. Słoneczna	od drogi wojewódzkiej 521 Kwidzyn – Iława przez tory kolejowe z powrotem do tej samej drogi	D
45.	247045G.	Licze do stacji kolejowej	od drogi wojewódzkiej nr 524 Brachlewo – Licze do stacji kolejowej w Liczu	D
46.	247046G.	Licze – Bronno - Otoczyn	Od drogi wojewódzkiej nr 521 Kwidzyn – Iława do granicy z Gminą Gardeja	D

Źródło: UG Kwidzyn

9.2.2. Sieć kolejowa

Przez gminę przebiegają dwie linie kolejowe, z czego jedna, Prabuty – Kwidzyn, obsługuje tylko ruch towarowy, natomiast druga, Toruń Wschodni – Malbork (przebiegająca na terenie gminy przez miejscowości: Baldram, Nowa Wieś Kwidzyńska, Tychnowy, Brachlewo), obsługuje zarówno ruch pasażerski jak i towarowy. Pociągi na tej linii w granicach administracyjnych Gminy Kwidzyn, zatrzymują się tylko na jednej stacji, w Brachlewie.

9.2.3. Drogi wodne

Na terenie gminy, na rzece Wiśle, istnieje droga wodna śródlądowa, mająca dawniej istotne znaczenie dla przewozu towarów. Obecnie, ze względu na dużo szybszy i mobilniejszy transport kolejowy i drogowy a także niski stan wody na Wiśle, szlak wodny do przewozu osób i towarów nie jest wykorzystywany. Szlak ten jest wykorzystywany jedynie sezonowo do turystyki wodnej przez jednostki o niskim zanurzeniu. Jest on czynny w okresie letnim w pierwszych tygodniach lipca, sierpnia i września.

9.2.4. Szlaki turystyczne

Przez teren gminy Kwidzyn, a dokładnie przez miejscowości Grabówko - Nowy Dwór - Mareza - Korzeniewo - Lipianki – Gniewskie Pole - Pastwa - Janowo – Szałwinek, przebiega fragment Międzynarodowej Trasy Rowerowej Euro Route R-1. Długość jej na obszarze Polski wynosi 675 km. Prowadzi ona z niewielkimi wyjątkami po nawierzchni asfaltowej o małym lub umiarkowanym natężeniu ruchu drogowego. W 35% przebiega przez tereny zadrzewione oraz

bogate w zwierzynę i runo duże kompleksy leśne, wśród których ukryte są parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody. W okolicach, przez które przebiega trasa R-1, znajduje się wiele czystych jezior i rzek, wokół których usytuowane są ośrodki wypoczynkowe, stacje wodne PTTK, hotele i pola biwakowe oraz obiekty sportowo-rekreacyjne.

Szlaki o znaczeniu krajowym

1. Szlak pieszy – „Kopernikowski” – Szlak ten został podzielony przez Międzyoddziałową Komisję Turystyki Pieszej PTTK w Elblągu, pod której opieką się znajduje na cztery następujące odcinki:

- Kępki (granica województwa) - Myszewo - Malbork zamek - 44 km
- Malbork zamek - Gościszewo - Biała Góra - 21 km
- Biała Góra - Ryjewo - Kwidzyn PKP - 28 km
- Kwidzyn PKP - Leśn. Sadlinki - Gardeja - 25,1 km
- Łączna długość trasy wynosi 118,1 km.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się tylko fragment odcinka Biała Góra – Ryjewo – Kwidzyn PKP. Biegnie on od północno-wschodniej granicy miasta Kwidzyna do wsi Kamionka, następnie skręca na zachód do Nowej Wsi Kwidzyńskiej, miejscowości Tychnowy, skąd leśnymi drogami dociera do Podzamcza i kierując się lekko na wschód opuszcza gminę Kwidzyn.

2. Szlak pieszy – „Napoleoński” – swój początek ma w mieście Kwidzyn, następnie biegnie po terenie gminy Kwidzyn w kierunku północno-wschodnim przez miejscowości Piekarski Młyn, potem dróżkami leśnymi do miejscowości Szadowo, a następnie na wysokości miejscowości Wola-Sosenka opuszcza teren gminy, prowadząc dalej przez teren gminy Prabuty.

3. Szlak kajakowy rzeki Liwy

na całej swej długości szlak ten jest podzielony na 7 jednodniowych odcinków:

- Kamieniec – Bronowo
- Bronowo – Prabuty
- Prabuty – Gonty
- Gonty – Szadowo
- Szadowo – Brokowo
- Brokowo – Kwidzyn
- Kwidzyn – Białki – Mareza

Przez gminę Kwidzyn przebiegają trzy odcinki w/w szlaku a mianowicie: Szadowo – Brokowo, Brokowo – Kwidzyn, Kwidzyn – Białki – Mareza.

10. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

10.1. Struktura przestrzenna gminy

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy charakteryzuje się zabudową jednorodzinną i zagrodową ukształtowaną historycznie w formie niewielkich jednostek osadniczych. Sieć osadnicza połączona jest systemem komunikacji drogowej oraz dodatkowo uzupełniona komunikacją kolejową. Na obszarze gminy dominuje głównie funkcja rolna uzupełniana dodatkowo nielicznymi usługami i drobną wytwórczością.

W przestrzeni gminy można wyróżnić następujące obszary:

- obszar doliny Wisły,
- obszar doliny Liwy,
- obszar wysoczyzny,
- kompleksy leśne,
- pasy dróg krajowych, a w szczególności DK 55, oraz wojewódzkich, w szczególności DW 521,
- tereny zabudowane,
- tereny rolne.

Obecny układ miejscowości na terenie gminy Kwidzyn jest wynikiem rozwoju sieci drogowej i kolejowej. Większość miejscowości na terenie gminy zlokalizowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, tj. dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz linii kolejowych. Innym czynnikiem determinującym rozwój gminy jest miasto Kwidzyn wcinające się w obszar gminy od południa. Jego wpływ można zaobserwować na podstawie rozwoju budownictwa mieszkaniowego w miejscowościach leżących blisko miasta Kwidzyn. Do takich miejscowości należą: Dankowo, Mareza, Baldram, Korzeniewo, Nowy Dwór, Rakowiec, Tychnowy. Z uwagi na bliskość miasta Kwidzyna wsie te mają szansę stać się znaczącymi ośrodkami podmiejskimi o funkcjach komplementarnych w stosunku do miasta np. zaplecza mieszkaniowego, zaplecza gospodarczego, rekreacyjno-rozrywkowego.

Ograniczeniem w rozwoju osadnictwa są również znajdujące się w granicach administracyjnych gminy obszary chronionego krajobrazu i obowiązujące na ich terenie ograniczenia rozwoju zabudowy, a także zlokalizowane w niektórych obszarach gminy tereny o wysokim poziomie wód gruntowych m. in. w Dolinie Wisły. Poważne utrudnienie dla rozwoju osadnictwa stanowi, część korytarza ekologicznego Wisły. Obszar doliny Wisły jest bogato urzeźbiony i stanowi teren o największych deniwelacjach na obszarze gminy (do 50 metrów).

Ważnym elementem wpływającym na rozwój przestrzenny oraz lokowanie nowych inwestycji jest wyznaczenie na terenie gminy strefy ochrony ekspozycji. Istnienie takiej strefy sprzyja

zachowaniu ładu przestrzennego na terenie gminy oraz zachowaniu walorów widokowych na zespół Katedralno – Zamkowy w mieście Kwidzyn. Strefa ochrony ekspozycji zamku Kwidzińskiego zlokalizowana jest w miejscowości Marezka w kierunku miasta Kwidzyna. Na terenie strefy obowiązuje zakaz lokowania obiektów i urządzeń mogących zakłócić bądź przesłonić ekspozycję chronionych elementów środowiska kulturowego. Dopuszcza się natomiast na terenie strefy lokowanie obiektów i urządzeń niezbędnych dla funkcjonowania poszczególnych terenów. Niezbędne jest jednak spełnienie warunku pierwszego oraz uzyskanie zgody od Powiatowego Konserwatora Zabytków.

Zagospodarowanie terenów największych wsi przedstawia się następująco:

Rakowiec – Centrum wsi znajduje się w okolicach kościoła, tam też ulokowane są większe usługi i działalność gospodarcza.

Strukturę przestrzenną wsi tworzą:

- historyczny pas zabudowy wzdłuż drogi wojewódzkiej DW 521 Kwidzyn – Ława;
- powstający pas zabudowy po stronie południowej, na który składa się obszar pod budownictwo jednorodzinne, osiedle bloków wielorodzinnych, historyczny zespół zabudowy jednorodzinnej, nowy zespół zabudowy jednorodzinnej oraz nowa szkoła;
- zespół zabudowy przy dworcu kolejowym; nowo powstające osiedla domów jednorodzinnych po obu stronach ulicy Leśnej.

Stosunkowo dobrze zachowana historyczna część wsi może stanowić atrakcję turystyczną, a w szczególności rejon kościoła.

Obecnie na terenie miejscowości kwestie planowania przestrzennego regulują uchwalone 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową.

Licze – jest to wieś pochodzenia folwarcznego, o zanikających historycznych cechach układu.

Strukturę przestrzenną wsi tworzą:

- rejon dawnego folwarku z dworem,
- ciąg zabudowy wzdłuż drogi Kwidzyn – Ława (zabudowa typu zagrodowego – domy mieszkalne blisko drogi, usytuowane stosunkowo gęsto, w głębi budynki gospodarcze),
- rozproszona zabudowa kolonijna wzdłuż drogi do Ośna o układzie ulicowym dość regularnym

Baldram – to historyczna wieś należąca do grupy jednoosiowych o ulicowym typie genetycznym. Zwarta zabudowa ciągnie się po obu stronach drogi. Pola położone daleko od zabudowań ich właścicieli tworzą układ niwowy.

Miejscowość posiada bardzo dobre warunki dla rozwoju działalności gospodarczej i dużą ilość terenów w ofercie inwestycyjnej o charakterze usługowym a także obszary do rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Sprzyjającym warunkiem dla jej rozwoju jest położenie przy drodze krajowej

w bliskim sąsiedztwie ośrodka węzłowego miasta Kwidzyn (wjazd do miasta, przecinający trasę obwodnicy Kwidzyna, docelowo przewidywanej do powiązania z mostem na Wiśle i w konsekwencji z autostradą A1).

Tychnowy – jest to wieś o widlicowym typie genetycznym. Zwarta zabudowa usytuowana jest wzdłuż drogi krajowej nr 55 oraz przy drodze powiatowej biegnącej od kościoła do torów kolejowych i dalej do Brokowa, a ponadto na zachód od drogi głównej za szkołą.

Na strukturę przestrzenną wsi składają się:

- historyczny pas zabudowy ciągnący się wzdłuż drogi krajowej nr 55 oraz od kościoła do torów kolejowych;
- współczesna część wsi rozwijająca się w kierunku zachodnim od drogi głównej, za szkołą;
- tereny rolne niezabudowane, oddzielające północną część wsi od południowej pasem o szer. ok. 300-500;
- kompleks leśny w północnej stronie wsi;
- grupy zabudowy kolonijnej rozproszone wokół wsi.

Z uwagi na bliskość Kwidzyna oraz położenie przy drodze krajowej i linii kolejowej Kwidzyn – Malbork Tychnowy mają szansę stać się znaczącym ośrodkiem podmiejskim o funkcjach komplementarnych w stosunku do miasta, przede wszystkim gospodarczych a także mieszkaniowych.

Mareza - pierwotny typ genetyczny wsi stanowiła rzędówka, czego pozostałością jest łąnowy układ pól. Z czasem wieś zaczęła się przekształcać w ulicówkę dzięki powstawaniu po przeciwnej stronie drogi nowych zabudowań. Aktualnie powstająca zabudowa warunkuje dalsze przekształcanie miejscowości w wielodrożnicę.

Strukturę przestrzenną wsi tworzą:

- pas zabudowy wiejskiej rozciągający się wzdłuż Liwy, w kierunku północnym (w stronę Podzamcza);
- centralna część wsi, stanowiąca przedmieścia Kwidzyna;
- nowopowstający pas zabudowy wzdłuż drogi do Korzeniewa, w poprzek Doliny Kwidzyńskiej.

Korzeniewo – strukturę przestrzenną wsi tworzą:

- zabudowa skoncentrowana w rejonie przeprawy promowej na Wiśle;
- zgrupowanie zabudowy przy drodze do Marezy;

- rejon dawnego folwarku po północnej stronie wsi – obecnie obszar usługowo-przemysłowy.

10.2. Bilans terenów

Bilans terenów o różnym sposobie użytkowania funkcjonalno – przestrzennego w gminie Kwidzyn zgodnie z danymi ewidencji gruntów i budynków prowadzonej przez Starostę Powiatu Kwidzyńskiego przedstawia się następująco:

- użytki rolne – 14 137 ha – 68,43%
- grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione – 4 783 ha – 23,15%
- zabudowane i zurbanizowane – 730 ha – 3,53%
- tereny komunikacyjne – 656 ha – 3,18%:
  - drogi – 528 ha – 2,56%
  - kolej – 128 ha – 0,62%
- tereny mieszkaniowe – 41 ha – 0,20%
- tereny przemysłowe – 5 ha – 0,02%
- tereny rekreacyjne – 10 ha – 0,05%
- tereny zurbanizowane niezabudowane – 6 ha – 0,03%
- grunty pod wodami płynącymi – 418 ha – 2,02%
- grunty pod wodami stojącymi - 29 ha – 0,14%
- nieużytki i tereny różne – 564 ha – 2,73%

Największą powierzchnię na terenie gminy zajmują użytki rolne, 14 137 ha, co stanowi ok. 68%. Na uwagę zasługuje również ilość terenów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, których powierzchnia wynosi 4 783 ha, czyli 23,15 % powierzchni ogólnej gminy. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują jedynie 3,53% ogólnej powierzchni, co odpowiada 730 ha. Pozostałe grunty stanowią niewielki odsetek powierzchni gminy.

10.3. Sytuacja planistyczna

Na terenie gminy obowiązuje 13 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 3 sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym i 10 na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Łączna powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 966,5 ha.

Tab.24. Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn

Lp.	Numer uchwały	Data uchwalenia mpzp	Obszar objęty mpzp
1.	Uchwała nr XXXIX/177/98	18 czerwca 1998 r.	osiedle gminnej zabudowy mieszkaniowej w Rakowcu
2.	Uchwała nr XXIX/191/02	10 kwietnia 2002 r.	fragment wsi Lipianki i Korzeniewo
3.	Uchwała nr XXXIII/215/02	7 października 2002 r.	tereny wyznaczone dla planowanej drogi publicznej w obrębach Lipianki, Mareza i Baldram
4.	Uchwała nr XX/140/05	22 lutego 2005 r.	obszar terenu przeznaczonego dla potrzeb działalności gospodarczej związanej z eksploatacją złóż i kopalin na terenie wsi Kamionka
5.	Uchwała nr XXI/157/05	23 marca 2005 r.	teren położony w obrębie geodezyjnym Rakowiec
6.	Uchwała nr XXXI/219/06	28 lutego 2006 r.	tereny położone w obrębie geodezyjnym Górki
7.	Uchwała XXXV/255/2006	18 lipca 2006 r.	zmiana mpzp dla nieruchomości położonych w obrębie geodezyjnym Dankowo
8.	Uchwała nr XXXV/256/2006	18 lipca 2006 r.	zmiana mpzp dla działek 328/1, 328/2, 328/3 i 328/4 w miejscowości Gilwa Mała
9.	Uchwała nr XXXVII/268/06	20 października 2006 r.	nieruchomości położone w obrębie geodezyjnym Rakowiec
10.	Uchwała nr VIII/48/07	15 maja 2007 r.	nieruchomości oznaczone numerami działek: 187, 189, 190, 191, 192 położone w obrębie geodezyjnym Rozpędziny
11.	Uchwała nr X/60/2007	7 września 2007 r.	teren górniczy położony w obrębie geodezyjnym Podzamcze
12.	Uchwał nr XIII/83/07	14 grudnia 2007 r.	nieruchomości położone w obrębach Dankowo i Górki
13.	Uchwała nr XXI/133/2008	29 października 2008 r.	dla nieruchomości położonych w obrębie Baldram

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kwidzyn

Dodatkowo, oprócz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w 2008 roku gmina Kwidzyn wydała 23 decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 124 decyzje o ustaleniu warunków zabudowy, przy czym ostatnie dotyczyły zabudowy mieszkaniowej.

10.4. Uzbrojenie terenu

Obszar gminy Kwidzyn charakteryzuje się dostatecznym wyposażeniem w podstawową infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizacja, energia elektryczna). Wodociągiem objęta jest niemal cała gmina, podobna sytuacja tyczy się energii elektrycznej. Kanalizacją w całości bądź w przeważającej części objęte są następujące miejscowości: Górki, Mareza, Obory, Nowy Dwór, Korzeniewo, Lipianki, Rakowiec, Grabówko, Baldram, Nowa Wieś Kwidzyńska, Tychnowy, Ośno, Bronno, Licze, Pawlice, Szalwinek i Gurcz. Z tym, że miejscowości Rakowiec, Ośno, Gurcz i Szalwinek mają lokalne oczyszczalnie, Licze, Pawlice i Bronno podłączone są do oczyszczalni w Rakowcu, pozostałe zaś miejscowości podłączone są do oczyszczalni przy International Paper w Kwidzynie. Stopień skanalizowania gminy wynosi 60%. Gmina Kwidzyn charakteryzuje się również znacznym stopniem gazyfikacji. Zgazyfikowane są następujące miejscowości: Rakowiec, Pawlice, Tychnowy, Baldram, Podzamcze, Gurcz, Pastwa, Gniewskie Pole, Lipianki, Mareza, Korzeniewo, Obory, Nowy Dwór, Grabówko, Górki.

11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

W celu określenia uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju gminy Kwidzyn sporządzono analizę SWOT.

MOCNE STRONY:

- Wysoki potencjał agroeologiczny Doliny Kwidzyńskiej;
- Wysoki potencjał leśny, występowanie dużych zwartych kompleksów leśnych;
- Rozwój gospodarstw agroturystycznych;
- Duży udział w powierzchni gminy obszarów chronionego krajobrazu, będących wykładnikiem walorów przyrodniczych oraz atrakcyjności krajobrazowej i rekreacyjnej;
- Znaczny potencjał turystyczny i rekreacyjny związany ze szlakiem wodnym Wisły i Liwy;
- Walory krajobrazowe;
- Euroroute R-1 – międzynarodowy szlak rowerowy
- Korzystne położenie względem korytarza ekologicznego Wisły o randze międzynarodowej w sieci ekologicznej ECONET-Polska;
- Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kwidzyna;
- Tereny pod budownictwo mieszkaniowe;
- Dobrze rozwinięta sieć dróg;
- Dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa;
- Skanalizowanie znacznej części gminy;
- Gazyfikacja znacznej części gminy;
- Duży potencjał hydroenergetyczny Wisły oraz znaczący Liwy;
- Uzbrojone tereny inwestycyjne;
- Uregulowane sprawy własnościowe;
- Duży kapitał ludzki;

SŁABE STRONY:

- Brak mostu na rzece Wiśle (planowane zakończenie realizacji inwestycji 2012r.);
- Ograniczenia rozwoju przestrzennego wynikające z występowania wysokich klas bonitacyjnych gruntów;
- Lokalnie występujące zagrożenie erozją w strefie krawędziowej (BalDRAM, Rozpędziny), w dolinie Liwy (Kamionka) i niektórych mniejszych dolinach (Dankowo);
- Ujemny wpływ miasta Kwidzyna na środowisko przyrodnicze gminy;
- Brak większych złóż kopalin, większość istniejących obszarów perspektywicznych położona jest na terenie OChK;
- Podwyższone ryzyko występowania powodzi w dolinie Wisły;

- Brak właściwej komunikacji (autobusowej i kolejowej) z większymi ośrodkami miejskimi;
- Zły stan techniczny wałów przeciwpowodziowych;

- Duża powierzchnia terenów zalewowych;
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna;
- Nierównomierny rozwój gminy;
- Brak alternatywy dla bezrobotnych w zakresie przekwalifikowania zawodowego;
- Rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców;
- Służba zdrowia – brak specjalistów.

SZANSE:

- Budowa mostu na Wiśle;
- Autostrada;
- Rozbudowa sieci dróg;
- Rozwój przemysłu;
- Ulepszenie połączeń kolejowych;
- Aktywizacja linii pasażerskiej PKP do Prabut;
- Budowa "dużej" obwodnicy Kwidzyna;
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego;
- Rozwój agroturystyki i turystyki kwalifikowanej;
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych;
- Pozabudżetowe środki finansowe;
- Inwestorzy zagraniczni;
- Współpraca z sąsiednimi gminami np. poprzez wspólne inwestycje turystyczne;
- Inwestycje proekologiczne;
- Dostęp do szkolnictwa wyższego;
- Zatrzymanie migracji ludzi młodych do większych miast i za granicę.

ZAGROŻENIA:

- Emigracja wykształconych młodych ludzi do pracy w krajach UE;
- Skażenie środowiska;
- Stosowanie niewłaściwych technologii w rolnictwie;
- Zagrożenie powodziowe;
- Starzenie się społeczeństwa;
- Niski przyrost naturalny;

- Likwidacja placówek oświatowych;
- Organizacja służby zdrowia;
- Słaby rozwój oferty kulturalnej;
- Upadek przemysłu celulozowo-papierniczego.

12. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

W granicach administracyjnych gminy zidentyfikowano następujące obszary szczególnego zagrożenia powodziowego:

- obszar między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w którym wytyczono trasę wału przeciwpowodziowego (Wisła),
- obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi – raz na 10 lat,
- obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi – raz na 100 lat.

W zagospodarowaniu terenów szczególnego zagrożenia powodzią znajdują zastosowanie przepisy ustawy prawo wodne.

13. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Przez ład przestrzenny zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne.

Na tle wyżej wymienionej definicji analiza stanu ładu przestrzennego na terenie gminy Kwidzyn uwzględnia następujące czynniki:

- strukturę przestrzenną,
- strukturę zainwestowania.

Strukturę przestrzenną obszaru gminy kształtuje w głównej mierze jej położenie w obszarze doliny Wisły oraz strefie wysoczyzny morenowej. Dodatkowo na strukturę przestrzenną mają wpływ: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kwidzyńskiej, Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu, Ryjewski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu a także korytarze ekologiczne: Doliny Kwidzyńskiej, Doliny Liwy, Doliny rzeki Dzierżoń i Morawski. Wyżej wymienione uwarunkowania z jednej strony stanowią barierę rozwoju przestrzennego, a z drugiej kształtują zróżnicowaną strukturę przyrodniczą sprzyjającą rozwojowi funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

W przypadku struktury zainwestowania w gminie Kwidzyn jednoznacznie możemy stwierdzić, iż do najbardziej zainwestowanych terenów należą obszary położone w bliskim sąsiedztwie miasta Kwidzyn, a także wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i kolejowych. Do szlaków takich należą: droga krajowa nr 55 (Nowy Dwór Gd. – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz - Stolno), droga krajowa nr 90 (Mała Karczma /Droga 1/ – Opalenie – Kwidzyn) oraz droga wojewódzka DW 521 (Kwidzyn – Iława). Dogodne warunki dla inwestycji stwarzają także linie kolejowe. Jedną z nich Prabuty - Kwidzyn obsługuje obecnie tylko ruch towarowy, a druga Toruń Wschodni – Malbork (przebiegająca na terenie gminy przez miejscowości: Baldram, Nowa Wieś Kwidzyńska, Tychnowy, Brachlewo) obsługuje zarówno ruch pasażerski jak i towarowy. Na pozostałych obszarach dominuje funkcja rolnicza.

Gmina w swoim obszarze nie ma głównego ośrodka. Można powiedzieć, iż głównym ośrodkiem dla gminy Kwidzyn jest miasto Kwidzyn, z którym Gmina Kwidzyn bezpośrednio graniczy oraz w którym znajduje się siedziba gminy i jej organów.

14. Uwarunkowania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Uwarunkowania dotyczące zagospodarowania terenu wynikające z realizacji ponadlokalnych celów publicznych na poziomie województwa i kraju określa między innymi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, który zakłada:

- ożywienie gospodarcze w oparciu o zasoby turystyczne i restrukturyzację rolnictwa,
- wzmacnianie pozycji gminy Kwidzyn poprzez rozwój turystyki krajoznawczej, uzupełnianie funkcji miastotwórczych Kwidzyna, harmonizację osadnictwa podmiejskiego oraz kontynuację rozwoju w pasmach urbanizacyjnych,
- modernizacja drogi krajowej nr 55 (klasa techniczna G),
- budowa obwodnicy Kwidzyna w ciągu drogi krajowej nr 55,
- budowa drogi łączącej drogę krajową nr 55 z drogą krajową nr 91, z budową przeprawy mostowej na Wiśle (klasa techniczna G),
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 524 Barchlewo – Licze (klasa techniczna Z),
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 518 Gniew – Kwidzyn (klasa techniczna Z),
- modernizacja międzynarodowej, śródlądowej drogi wodnej na Wiśle,
- rozbudowa istniejącego układu magistralnego Włocławek - Gdynia poprzez budowę gazociągu tranzytowego wysokiego ciśnienia,
- budowa drugiej nitki ropociągu Port Północny – rafineria w Gdańsku – Płock,
- kontynuacja działań w zakresie rozbudowy i modernizacji wodociągów oraz kanalizacji sanitarnej, modernizacja wałów: Kwidzyńskiego i Walichnowskiego na rzece Wiśle,

- powołanie nowych form ochrony przyrody w postaci parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego o najcenniejszych walorach kulturowych i krajobrazowych w skali województwa przez ustanowienie form prawnej ochrony, zagospodarowanie i rozwój turystyki w paśmie Wisły (szlaki piesze, rowerowe, miejsca rekreacyjne połączone z miastami), stworzenie zintegrowanego systemu szlaków wodnych powiązanych ze szlakami pieszymi i turystycznymi, modernizacja ścieżek rowerowych, rozwijanie bazy hotelowej i gastronomicznej oraz usług turystycznych w otoczeniu cennych kulturowo miejsc, tworzenie miejsc obsługi turystów tranzytowych, wzdłuż ważniejszych węzłów komunikacyjnych.

Spis rycin

strona

Ryc.1. Położenie miasta na tle województwa pomorskiego i powiatu kwidzyńskiego.....	7
Ryc.2. Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia gminy Kwidzyn w latach 2000 – 2010	43
Ryc.3. Liczba mężczyzn i kobiet oraz współczynnik feminizacji w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010	43
Ryc.4. Urodzenia i zgony w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2010.....	45
Ryc.5. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Kwidzyn w latach 2000 – 2009	47
Ryc.6. Struktura płci i wieku gminy Kwidzyn w 2010 r.....	49
Ryc.7. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Kwidzyn w 2008 r.....	50
Ryc.8. Obciążenie demograficzne gminy Kwidzyn w latach 2002– 2008.....	51
Ryc.9. Główne źródła utrzymania mieszkańców gminy Kwidzyn w 2002 r. – posiadający własne źródło utrzymania	52
Ryc.10. Główne źródła utrzymania mieszkańców gminy Kwidzyn w 2002 r. – utrzymywani	53
Ryc.12. Stopa bezrobocia oraz liczba bezrobotnych wg płci w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2008.....	61
Ryc.13. Pracujący w głównym miejscu pracy w gminie Kwidzyn w latach 2000– 2009	62
Ryc.14. Pracujący wg sektora ekonomicznego w gminie Kwidzyn w 2009 r.....	63
Ryc. 15 Dochody budżetowe gminy Kwidzyn w latach 2000 - 2009.....	64

Spis tabel

strona

Tab.1. Zbiorniki wodne na terenie gminy Kwidzyn.	14
Tab.1a. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Kwidzyn.....	27
Tab. 1b. Udokumentowane złoża kopalin w granicach zmiany Studium	27
Tab.2. Studium władania	29
Tab.3. Rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	30
Tab.4. Sytuacja demograficzna gminy Kwidzyn, powiatu kwidzyńskiego i województwa pomorskiego w latach 2000 - 2008	44
Tab.7. Ruch naturalny ludności w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010	44
Tab.8. Małżeństwa zawierane w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2010	47
Tab.9. Migracje w gminie Kwidzyn w latach 2000 - 2009	48
Tab.8. Wykształcenie mieszkańców gminy Kwidzyn	53
Tab.11. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON w województwie pomorskim, powiecie kwidzyńskim oraz gminie Kwidzyn w 2000 i 2010 r.	60
Tab.12. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD na obszarze gminy Kwidzyn w 2010 r.	61
Tab.14. Tempo zmian dochodów budżetowych Gminy Kwidzyn na tle gmin wiejskich województwa pomorskiego	66
Tab.15. Sytuacja mieszkaniowa na obszarze gminy Kwidzyn w 2000 i 2010 r.	67
Tab.16. Przedszkola na terenie gminy Kwidzyn	69
Tab.17. Szkoły podstawowe w gminie Kwidzyn, rok 2000, 2006 i 2009.....	68
Tab.19. Szkoły gimnazjalne na terenie gminy Kwidzyn	69
Tab.20. Kilometraż poszczególnych rodzajów dróg przedstawia się następująco	79
Tab.21. Drogi wojewódzkie w gminie Kwidzyn	80
Tab.22. Drogi powiatowe w gminie Kwidzyn	80
Tab.23. Drogi gminne w gminie Kwidzyn.....	81
Tab.24. Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn	90

BIBLIOGRAFIA:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Kwidzyn Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego, Filia w Elblągu 1999r.
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gminy Kwidzyn na lata 2007-2015
- Założenia Strategii Gospodarowania Przestrzenią gminy Kwidzyn, Artur Kostarczyk
- Plan Rozwoju Lokalnego gminy Kwidzyn na lata 2007-2013
- Program Ochrony Środowiska Gminy Kwidzyn na lata 2008-2011 r.,
- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego do planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Słupsk-Gdańsk 2007r.,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, 2009 r.,
- Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej w województwie pomorskim, Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, Słupsk 2003r.,
- Raporty o stanie środowiska województwa pomorskiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, lata 2000-2006.

Aneks do zmiany Studium

dotyczy terenu wskazanego w Uchwale Nr IX/47/16 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 29.05.2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Uchwały Nr IX/43/2011 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 1 lipca 2011 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn, zmienionej Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wprowadzenia udokumentowanych złóż kopalin do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kwidzyn

Przy opracowywaniu zmiany Studium uwzględniono ustalenia zawarte w następujących opracowaniach:

- 1) Strategia rozwoju województwa pomorskiego Uchwała Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.;
- 2) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego Uchwała Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. U. Woj. Pom. z 2017 r. poz. 603);
- 3) Uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 158/XIII/15 w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z perspektywą na lata następne określony ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia pyłem PM_{2,5};
- 4) Uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 353/XXXIII/17 w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu;
- 5) Uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 788/XXXVII/14 z dnia 24 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia „Planu zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego dla Województwa Pomorskiego”;
- 6) Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 Uchwała Nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.;
- 7) Uchwała Nr 322/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla województwa Pomorskiego 2022”;
- 8) Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025 Uchwała Nr 461/XLIII/18 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 lutego 2018 r.;
- 9) Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2016-2019 Uchwała Nr 274/XXVI/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 września 2016 r.;
- 10) Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 376/322/18 z dnia 17 kwietnia 2018 r.;
- 11) Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 397/324/18 z dnia 24 kwietnia 2018 r.;
- 12) Regionalny Program Strategiczny w zakresie ochrony zdrowia Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 418/324/18 z dnia 24 kwietnia 2018 r.;
- 13) Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 931/274/13 z dnia 08 sierpnia 2013 r.;
- 14) Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 951/275/13 z dnia 13 sierpnia 2013 r.;
- 15) Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 466/327/18 z dnia 10 maja 2018 r.

Rozdział 4a

Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Na dzień sporządzenia zmiany Studium, dla terenów objętych zmianą Studium nie został uchwalony audyt krajobrazowy oraz nie wyznaczono granic krajobrazów priorytetowych.

Rozdział 5

Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym

projektowaniem

Minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zgodnie z przepisami odrębnymi.

Pozostałe zapisy jak w Rozdziale 7 Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców w części A Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

Rozdział 5

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Tereny objęte zmianą studium znajdują się w granicach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a zmiana studium ma na celu rozszerzenie istniejącego sposobu zagospodarowania o możliwość eksploatacji udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego.

W związku z powyższym na etapie zmiany studium dotyczącej wyłącznie eksploatacji udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego nie ma potrzeby przeprowadzania:

- analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych,
- prognoz demograficznych,
- analiza możliwości finansowania przez gminę wykonywania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Pozostałe zapisy jak w Rozdziale 11 Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy w części A Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.

Rozdział 11

Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach zmiany Studium nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Pozostałe zapisy jak w Rozdziale 3 Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych w części A Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego.